

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

UMEÅ UNIVERSITETSBIBLIOTEK

3302494

US
3302494

Umeå
Universitetsbibliotek

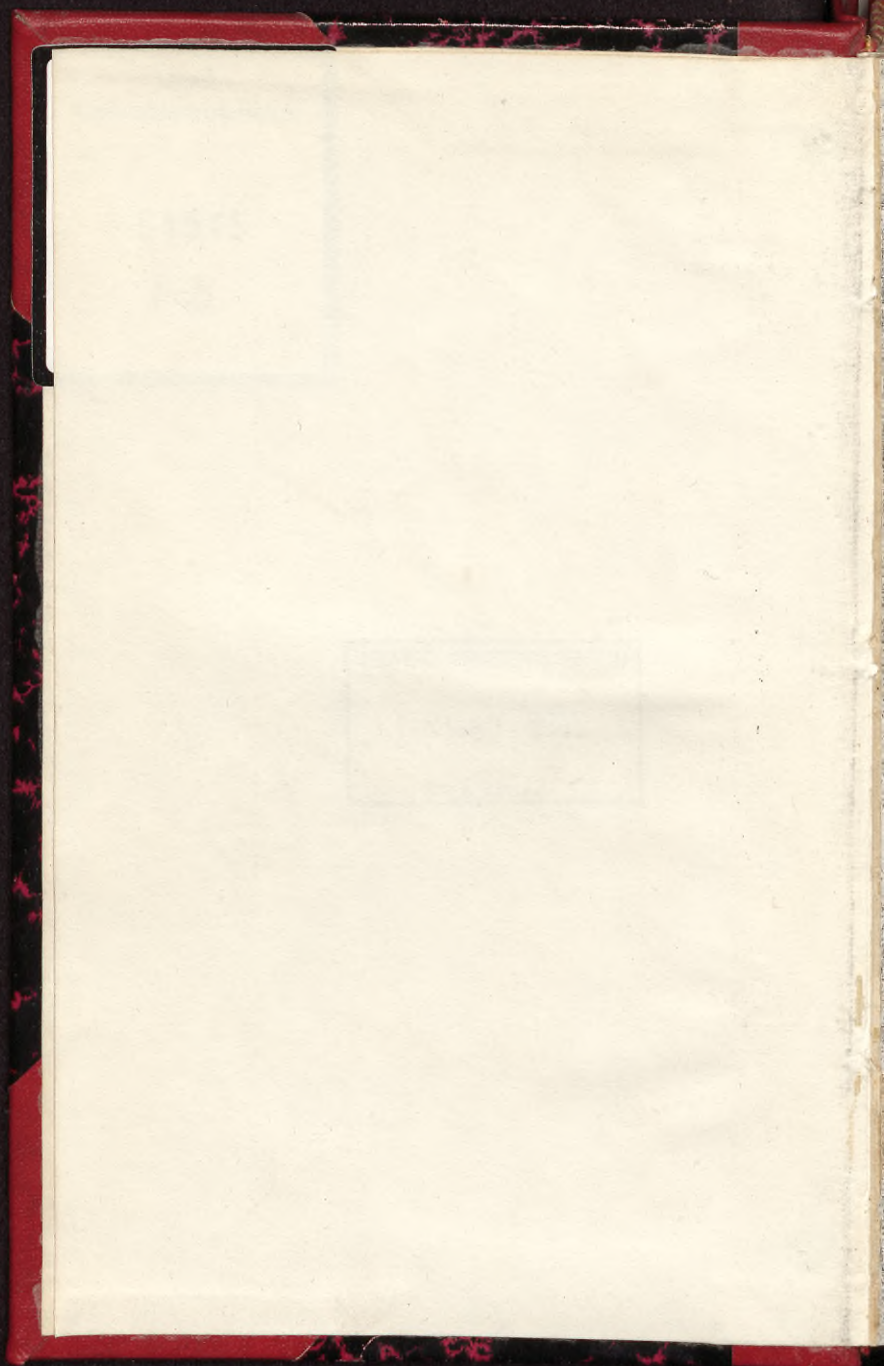
81545

1-3

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET

2005 -06- 2 1

UMEÅ

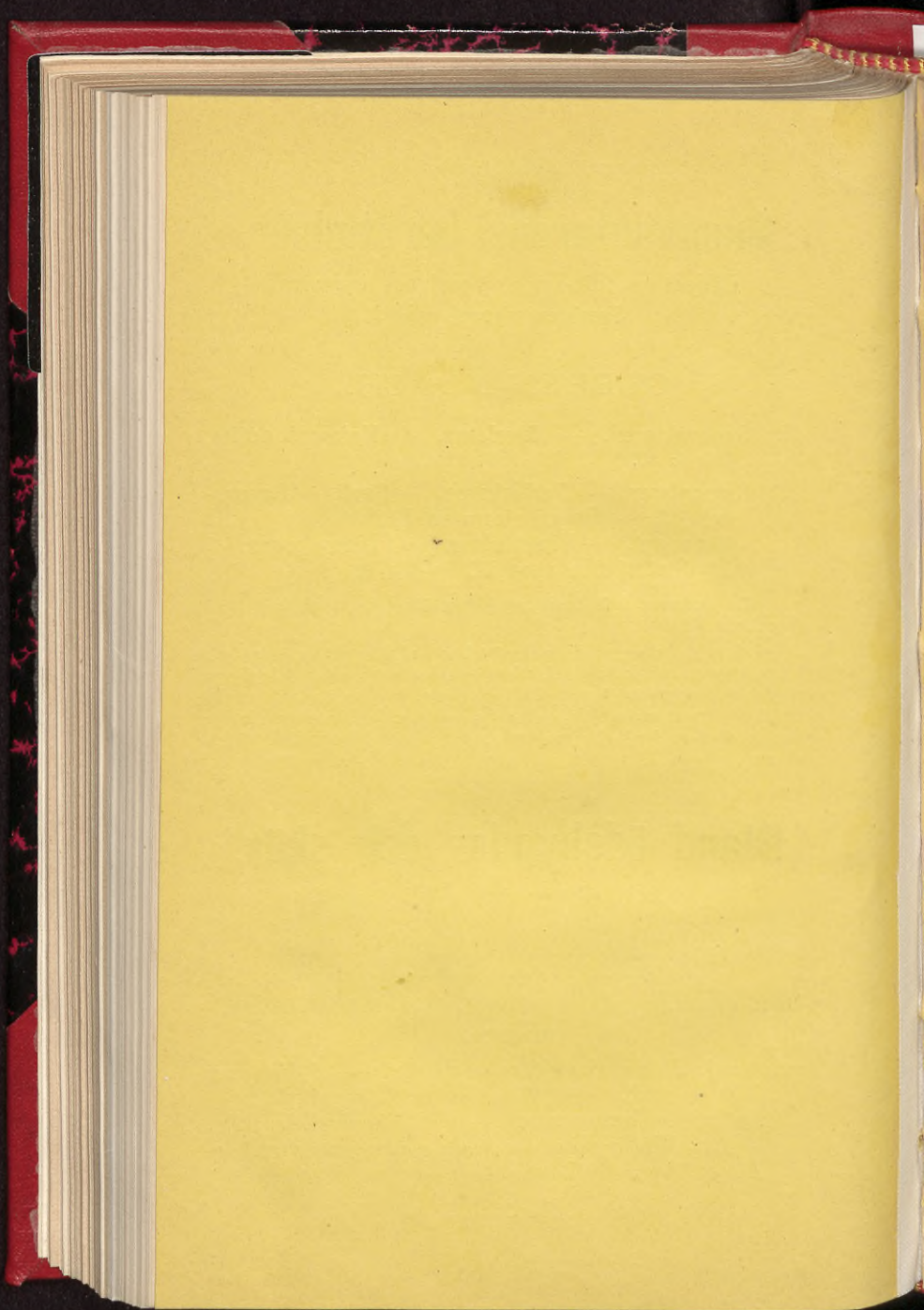

SKOGVAKTARENS BERÄTTELSE af GUBBEN NOACH.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Pris: 1: 25.

SKOGVAKTARENS BERÄTTELSE.

Bilder ur folk- och jägarelivet i norra

Sveriges skogsbygder

af

GUBBEN NOACH.

III.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1884.

TRE SKOTT.

THE SCROLL

Tre skott.

Episoder ur en flydd tids skärgårdslif.

1.

Ehuru de norrländske skärgårdarne icke kunna i fråga om naturskönhet mäta sig med sydligare belägna, så finnas dock äfven här flere mera omfattande partier af tilltalande behag, isynnerhet der, hvarest de väldiga floderna efter sin äfventyrliga färd med svallande lust kasta sig i hafvets famn. Här trifvas björken, alen och aspen godt, bildande här och hvar små lundar eller dungar, hvilka med sin lifligare grönska bjert och behagligt afteckna sig mot de mörkare furupartierna och de skrofliga, dystra strandbergen och klipporna. Vid hafsbandet ser man ännu de blånande bergskammar och toppar, hvilka hafva sitt fäste längre upp i landet och som till en del utgöra de sjöfarandes landkänning, men ju längre man kommer in i den egentliga skärgården med sina många vikar och sund, dess mera försvinna de och det nyss så ståtliga panoramat blir nu mera hopträngdt och konturerna allt skarpare markerade. Ehuru de fria skären och holmarne ingenstädes intaga någon betydande höjd till skydd mot de vredgad vågorna då dessa, pressade af stormen, med vild makt störta sig emot dem, äro de dock nästan alla skogklädda och knappast någon enda saknar sin

om ock förkrympta vrestall eller ronn. Smärre svalphällar, utgörande kära hviloplatser för sälen, sticka dock upp sina slemmiga hjessor litet hvarstades, de flesta likasom skären och holmarna, bärande hvar sitt mer eller mindre karakteristiska namn.

Efter kuststräckan mellan Gefle och Söderhamn ligga flere öar med bofast befolkning af strömmingsfiskare, hvilket yrke dock nu icke är på långt när så gifvande som fordom, trots den ökade insigten och de förbättrade redskapen. Dessa fiskare äro tillika snälla salskyttar, men äfven denna förr så gifvande inkomstkälla blir mer och mer utsinad, tack vare det oförnuft, hvarmed skyttet hittills bedrifvits och den lumpna afundsjuke, som manat den ene att på allt sätt förstöra jagten för den andre. Det är de särskilda öarnes jägare emellan som striden förts och väl ännu till en del föres; grannarne på samma ö hafva alltid enigt hållit samman i denna punkt, huru mycket de än annars kunnat hafva att tvista om sinsemellan, och mer än en gång har det varit nära att menniskolif gått förlorade vid större sammandrabbningar mellan de vilda skärkarlarne. Att bränvinet härunder spelat en vigtig roll är lätt att förstå, isynnerhet, då vi få veta, att mången fiskare, som seglade till närmaste stad med sin stora skötbåt fullastad med strömming, kunde köpa bränvin för alltsammans, eller så nära, att han väl knappast hade med sig hem en strut med kaffe och socker åt hustrun. Ja, det kunde nog också hända att en sådan sälle under rusets inflytelse gaf sig i slagsmål med sjömän och annat slödder i sjelfva staden, våldförde sig å polisen och sedan fick mista både båt och kassa till böternas betäckande, der detta ens förslog.

Mången fick ock under dylika stadsresor göra bekant-
skap med vatten- och brödstraffet både för andra och
tredje gången, hvilket likväl så mycket mindre an-
sågs som någon synnerlig skam, som ju också nästan
alla grannarne för liknande förseelser varit i samma
fördömelse eller hade god utsigt att snart komma
derhän. Nu för tiden är dock förhållandet härutinnan
mycket bättre; den stigande upplysningen har spridd
sina välsignelser äfven till skärgårdsbefolkningen, och
vi känna särskildt flere fisklägen der bränvinet nu
är absolut bannlyst. Att det s. k. läseriet, utbreddt
af kringresande kolportörer, verksammast bidragit till
denna förändring må villigt medgifvas; men vid en
om ock flyktig jemförelse mellan förr och nu på dessa
ställen skall man lätt finna att äfven denna andliga
rörelse kan framkalla mycket godt, blott den ej
drifves till fanatism. I hvarje fiskarstuga finner man
nu målade möbler och tapeter på väggarne, der förr
rädde en nära nog gränslös osnygghet med deraf
följande vantrefnad och andra obehag. Välmågan och
snygghetsdriften ha sålunda aflöst den forna fattig-
domen och det moraliska eländet, på samma gång som
laglydnaden också kommit till full heder. Sålunda hålles
exempelvis mångenstädes sabbaten i så sträng helgd,
att allt fiske för veckan upphör med sköttarnes upp-
tagning på lördagsmorgonen, och på söndagen turas
det om med att hålla gudstjenst hemma i stugorna,
ifall hinder möter att komma fram till sockenkyrkan.

Bland mera betydande platser utefter den kust-
sträcka, vi nyss omnämnt, märkas Gåsholma, som
tillika är lotsstation, Kusön och Granön, den senare
genom ett smalt bälte sammanhängande med fasta
landet. Det är till dessa öar och skär vi nu

ha för afsigt att förlägga händelsen för vår lilla, ur verkligheten tagna berättelse med anmärkning blott, att tiden för densamma går närmare ett sextiotal af år tillbaka.

Bland de fiskare och sälskyttar som på denna tid utmärkte sig för ett vildt mod och den fullständigaste hänsynslöshet i allt hvad de företogo sig, var Olof Gran på Granön måhända den allra förnämste. Störväxt och begåfvad med en sällsynt kroppsstyrka vek han ej ur vägen för någon, och otaliga voro de äfventyr han upplefvat på haf och land.

Olof Gran var af vid pass fyrtio års ålder, gift och välsignad med stugan full af barn. Hans hustru var en god och ömsint qvinna, men med mannen fick hon ingen makt, hvarken då han var nykter eller stod under rusets inflytelse. Så småningom hade hon därför upphört att vare sig förmana eller bedja honom taga sig till vara, och sjelf efter hand försjunkit till en slö liknöjdhet, utan någon annan vilja än den allt beherrskande mannens. Barnskaran fick uppväxa i den största okunnighet, och pojkarne visade ända till den minste de bästa anlag till att en gång varda i vildhet jemgoda med fadern, om ej rent af öfverträffande denne, och det ville i sanning icke säga så litet.

Utom Olof bodde på den lilla ön flere fiskare, de fleste, likasom han, gifta och familjefäder. Äfven hos desse var fattigdomen en daglig gäst, men ehuru de lätt nog kunnat med ökad arbete och större sparsamhet lyfta sig ur sitt sjelfförvållade elände, föll det dem dock aldrig in att frångå de fädernaärfda vanorna vid kortleken och bränvinsflaskan. För denna koloni kunde Olof Gran kallas kung, och han fick väl ock ibland så heta, så att han hörde det, hvilket var hans stolthet, om ock han väl visste att hyllningen icke

alltid var hvarken så frivillig eller så ärligt menad. Men han hade den bästa noten, den bästa båten och var odisputabelt en både skickligare och lyckligare salskytt än någon af grannarne, och mera behöfdes icke för konungavärdigheten, i synnerhet om härtill läggas hans aldrig svikande mod, sjelftillit och begär att tyrannisera, hvilket senare lynne naturligtvis på bästa sätt understöddes af hans sällsynta kroppskrafter, hvilka voro kända och fruktade vida omkring i hela skärgården.

På den en knapp mil ut i hafvet belägna Kusön bo också några fiskarefamiljer, lika fattiga och lika bekymmerslösa för morgondagen som Gran och hans yrkesbröder, men ehuru den svenska nektarn äfven här vunnit sina trogna dyrkare, rådde dock mera sällan det oregerliga lif med slagsmål och knifhugg, som så illa brännmärkt Granön. Också Kusön har sin "kung", fastän denne visserligen icke, vare sig i fråga om makt eller krafter, kan mäta sig med majestätet på Granön. Nils Strömgren eftersträfvade icke heller denna tvetydiga ära. Gamle Nisse håller sig i österländskt lugn till flaskan, på hvilken högstsalig konung Gustaf III:s namnchiffer prunkar inom en krans af lager, och han öppnar sällan sin mun till ordspråk, utom då han befäller sin dotter, den fagra och lynesblida Elsa, att "gå till ankars", med hvilket sjömansuttryck fadern menar att hon bör gå upp på vinden, der bränvinsankaren fått sin plats, för att påfylla flaskan. För resten tuggar Nisse sin buss och skall låtsas binda på ett nät, som dock aldrig vill blifva färdigt. I yngre år har dock Strömgren, äfven han, varit en rask och oförvägen sjöman och en lycklig salskytt, men nu är det hans någ, Jonas Ölund,

sedan några år gift med Elsas äldre syster Karin, som i dessa stycken för husets runor med vexlande framgång. Jonas är en trettio års karl och bördig från det närbelägna Gåsholma, der han först försökte sig som lotslärling, men snart måste sluta i anseende till sin totala oförmåga att iakttaga ordning och disciplin. Att Karin Strömgren, äfven hon känd som en af skärgårdens fagraste mör, kunnat förmå sig att ta "en tocken" som Jonas på Gåsholma, kunde ej nog förundra traktens andra flickor, då ju så många andra friare af bättre rykte stodo till buds, men man vet ju, att i hjertats angelägenheter det kalla, beräknande förståndet sällan eller aldrig får gifva utslaget, om det, öfverhufvud taget, ens rådfrågas. Karin älskade Jonas för hans obestridda hurtighets skull och för hans — medgifvom äfven det — fördelaktiga utseende; med hans många uppenbara fel hade hon öfverseende och hoppades att de skulle gifva med sig i framtiden. Vi få snart se om detta hennes tillitsfulla hopp skulle uppfyllas.

Vi tillåta oss nu som hastigast en liten utflykt till Gåsholma, der mästerlotsen Erik Ferm har sitt hemvist. Högst upp på klippan står hans rödmålade stuga med sin flaggstång och vindvisare, fördelaktigt utmärkande detta kongl. m:ts och kronans hus framför fiskarkojorna rundt omkring. Ferm är en medelålders man, enkling och barnlös; en gammal och grälig syster sköter hushållet och för årorne då brodern ger sig ut på fiske, hvilket dock numera sällan nog händer, ty mästerlotsen är en för sin ställning förmögen man och behöfver därför ej tråla som de andra. Huru han kunnat blifva "rik", det kunde omöjligen någon utfundera, då han ju ingenting ärft och ej

heller i yngre år varit hvarken flitigare eller lyckligare på sjön, än andra, men en och annan af de klyftigare gissarne förmenade i all sköns tysthet, att gubben emellanåt haft sina små "affärder" med sjökaptener, dem han lotsat till de närbelägna landthamnarne och att såmedelst vida mera än lotspennigarne stannat i hans ficka. I förbigående kunna vi nämna, att denna gissning nog var riktig, men Ferm hade alltid varit en försigtig karl, som aldrig låtit någon obehörig titta i sina kort, hvadan hans smugglingskonster också allt hittills lyckats. Egenskapen af mästerlots i kronans tjänst skyddade honom också i mycket, der hvarje annan skulle haft svårt nog att reda sig, vid af kronobetjeningen esomoftast efter anonyma angifvelser anställda undersökningar efter lurendrejerigods.

Med den öfriga kustbefolkningen lefde Ferm i skäligen god sämja och blott Olof Gran på Granön räknade han som sin egentlige fiende och dertill dödsfiende. Gran hade en gång lagt sig i försåt för lotsen, med hvilken han som vanligt hade något obytt rörande säljagten, och så illa slagit honom, att han flere veckor måst intaga sängen och nära nog blifvit en krympling för all sin tid. Att gå så fegt tillväga mot en fiende, var väl eljest aldrig den vildsinte Olofs sak, men denna enda gång svek han dock sina vanor, om af fruktan för efterräkning från den mäktige och under k. m:ts och kronans hägn stående lotsen, eller af andra skäl, vilja vi låta vara osagdt. Alltnog, ifrån denna dag voro de båda skärkarlarne dödsfiender, och hvad Ferm beträffar så hade han, som sjelf var klen att föra bössan, flere gånger låtit mellan fyra ögon med Ölund undfalla sig antydningar om att denne

kunde vänta sig en hederlig belöning om han på någon säljagt ville rödja Olof ur vägen och kasta honom i sjön, förstås med en sten om halsen. Men ehuru Ölunds samvete i andra saker kunde vara rymligt nog och han för resten för egen räkning hade åtskilligt obytt med Gran, hade han dock allt hittills bäfvat tillbaka för det blodiga förslaget, som det oakadt oupphörligen förnyats, med erbjudande af ända till hundra riksdaler kontant jemte andra fördelar och särskildt mästerlotsens mäktiga beskydd om misstankar skulle uppkomma. Dessa underhandlingar hade alltid förts hemma på Gåsholma hos Ferm, dit Ölund ibland hade sina ärenden, ty den försigtige gubben var slug nog att alltid tala godt om Gran då han var på Kusön eller eljest utomkring talte med folk om honom. "Han är i grund och botten en bra karl, det har jag alltid sagt och det säger jag än," plägade det då heta. "Och en fördömd lögn är det hvad folk pratar, att det var *han* som lade sig i försåt för mig derborta vid Kallhararne och höll på att slå mig till döds; — nej, det var nog en annan, som jag godt kände igen, fast han var förklädd, men träffar jag *den* på lämpligt ställe en gång till, då skulle han få sin hyra igen och det i rena hjerteblodet ändå, skulle det än kosta mig mitt eget lif på stupstocken." — Slutligen visste folket icke längre hvad det skulle tro, och den ohyggliga händelsen föll så småningom i glömska. Blott för Ölund stälde sig saken klar, men hvad fel den fattige fiskaren än hade, tige kunde han dock när det gälde viktiga saker, och det visste Ferm godt. Det var därför han utan tvekan vågade inleda honom i frestelse hvar gång han kom öfver till Gåsholma, ehuru hittills utan framgång, såsom vi

redan veta. Mästerlotsen tviflade dock icke, att Jonas skulle falla i snaran någon gång, då hans ständiga penningbehof blefvo större än vanligt, och för honom stälde sig saken således endast som en tidsfråga, åt hvars ohygglighet han blott skrattade när hon kom för honom, och det gjorde hon nästan dagligen.

Jagadt af nordanstormen piskade höstregnet de små rutorna till Nisse Strömgrens stuga och hindrade i vissa ryck röken att uppstiga från den på spiseln uppgjorda väldiga brasan. Mörkret hade längesedan inträdt och en viss förstämning rådde hos såväl Karin som den eljest alltid så glada och bekymmerslösa Elsa, de enda som nu voro hemma, ty Strömgren och Ölund hade för flere dagar sedan seglat till Gefle med en liten båtlast strömming, som borde betala sig bra under den pågående höstmarknaden, och nu dagligen och stundligen väntades hem.

Men de båda qvinnorna visste af gammal bitter erfarenhet hvad sådana resor ville säga, då männen finga helt och hållet sköta icke blott sig sjelfva utan äfven kassan, och vi kunna sålunda lätt förstå deras bekymmer. Förgäfvess hade den hurtiga och sjövana Elsa bedt, att fadern skulle stanna vid hemmet och hon i stället få följa med svågern, men hur mycken makt hon än annars hade öfver gubben, så hade han dock denna gång varit obevklig. Hvad Ölund beträffar, så förhöll han sig väl neutral, men man behöfde dock icke vara skarpsynt för att finna, att han

helst såg sig befriad från den unga flickans förmynderskap, hvars stränghet han en gång förr pröfvat på under en dylik färd då han icke en enda gång kunde smyga sig undan på krogen utan att hon noga såg till att han ej fick taga till bästa mera än hon visste att han kunde tåla. Med gubben deremot gjorde han som han ville, då denne ju också älskade glaset i lika om ej högre grad än mågen. Båda hoppades således få en glad marknad, och under dessa gynsamma utsigter, men till qvinnornas stora om än dolda bekymmer, anträdde stadsfärden med gynnande vind och vackert väder, i sällskap med flere andra skärgårdsfiskare, hvilka hade samma ärende som de sjelfva.

De hade seglat på söndagsmorgonen, emedan marknaden skulle börja på måndagen, men ehuru lördagsqvällen nu var inne hade de ej ännu återkommit. En svår storm hade rasat de två senaste dyggen och det var att frukta det värsta om de båda männen under hemseglingen öfverraskats af denna. Ingen mer än de hade gifvit sig i väg från Kusön, och från de närliggande öarne hade icke någon underrättelse ännu ingått om dem, som derifrån samtidigt afseglat. De båda qvinnorna hade således stor anledning nog till bekymmer, och i synnerhet Karin kände sig alltmer bedröfvad, ju längre tiden framskred. Elsa hade väl sökt att i det längsta hålla modet uppe både på sig sjelf och på systemen med erinran om faderns och Jonas' begär efter starkvaror, och att de ej begifvit sig på hemvägen så länge marknaden med sitt glada och bullersamma lif fortfor, således hela veckan. Det kunde ju också hända, såsom förr en gång, att polisen fått dem i sitt våld för fylleri och slagsmål, och att de nu som bäst sutte i

kurran på vatten och bröd — men hur det än var, så var hon sjelf långt ifrån öfvertygad om allt detta.

Det hade sports, att också Olof Gran ämnade sig till marknaden, hvilket icke heller bådade något godt, då man så väl kände hans begär att uppegga sina bekanta antingen mot hvarandra eller mot hvem annan som helst, blott han till sin stora lust kunde få ett "ordentligt" slagsmål i gång.

"Jag skulle ändå inte ha känt mig så tung till sinnes," sade därför Karin i det hon lade ett nytt fång ved på elden, "om ej också Olof gifvit sig åstad, men der den karlen är med, sker det bara olycka. Fattas nu bara att också Fermen gjort sällskap med de våra och dragit dem in i den gamla fiendskapen med Olof, då han ej sjelf ser sig mäktigt att tukta honom — *då* kan allt bli förloradt, för dem emellan gäller det lif och död, och du vet hur lätt Jonas är att locka både till godt och ondt."

"Åh, så illa går det väl inte," svarade Elsa tröstande, ehuru väl äfven hon tänkt i samma riktning. "Snarare tror jag, att polisen tagit hela rasket bara för fylleriets skull innan dom ännu hunnit gripa till knifvarne. För resten är ju far så lugn äfven i fyllan och villan, så att han nog fått bugt med Jonas, ifall något svårare var på färde mellan Olof och den andre. Och så är det ju inte sagdt, att någondera ens är med, jag tycker att åtminstone mästerlotsen skulle ha svårt att komma ifrån, nu då flere fartyg dagligen äro att hemvänta både till Axmar och . . ."

"Norrunds hamn," ifylde Karin med ett svagt men betydelsefullt leende. "Jo, jo, Elsa, pass på nu bara, om inte Amund har någe rart hem med sig från

England, ett klädningstyg för exempel eller till det minsta ett par örhängen med röda stenar i, som du så länge önskat dig.“

“Du är en toka, Karin,“ genmålde Elsa högt rodnande, “och det blir du visst så länge du lefver. Hvad tror du jag bryr mig om Amund — nej, inte det ringaste, det kan jag försäkra dig!“

“Jag tror att liten syster blir ifrig,“ fortsatte Karin halft retsamt och glad åt att om ock blott för några ögonblick få lemna det bekymmersamma kapitlet om marknadsfärden; “jag har ju inte sagt att du bryr dig om Amund, jag vet blott att han så mycket mera bryr sig om dig. Och det må jag säga dig, Elsa, att en bättre friare kan du aldrig få, än han. Ung och hurtig är han, och god är han och bra ser han ut — hvad vill du mer begära? Och det tror jag förvisst, att får den gossen lefva, så ger han sig inte förr, än han blir herre på egen skuta som en riktig navigationskapten kantänka, eller hvad tror du, Elsa?“

Den stackars Elsa kände sig alltmera förlägen vid systemens närgångna frågor. Amund Persson från Norrsundet var, trots den nyss gifna raska förnekelsen, henne oändligt kär, men huru kunde hon väl ens för systemen erkänna det? Nej, neka måste hon, Karin fick för resten tro hvad hon ville, och det var därför med konstlad likgiltighet hon svarade:

“Kapten eller matros, det bryr jag mig så lite om, så det kan du aldrig tro.“

“Nu säger du bestämdt osanning,“ invände systemen skrattande. “Att en gång få heta fru Elsa Person eller Pettersson, som han väl låter kalla sig när han blir herre, det leker dig nog ändå i hågen,

fast du inte vill bekänna kort. Och det vill jag också medge, att du som är så känsliger af dig är alldeles för god att blifva hustru åt en vanlig skär-gårdsgast. Nej, tag du Amund, när han på allvar friar, och det gör han nog när han nu snart kommer hem, det kunde jag hålla vad med dig om. Han ser ju inte ens åt de andra flickorna under det han ger dig den ena begåfningen efter den andra — skulle icke sådant ha något att betyda?”

Den hårdt ansatta Elsa kunde icke längre beherska sina starkt upprörda känslor utan brast i gråt, för den älskade systemen sålunda fullständigt uppenbarande hur det stod till i hennes hjerta.

“Modern är rik och högfärdig,” snyftade hon sakta, “och skall visst aldrig tillåta att han fäster sitt tycke vid en fattig fiskarflicka. För resten har Amund varit länge borta nu och kanske fått någon annan i hågen i främmande land, och det är han ju så mycket friare till som han aldrig sagt ett allvarligt ord till mig, det har nog varit bara gyckel alltsammans.”

Och åter föll den unga flickan i gråt och snyftade högt vid Karins bröst, till hvilken hon nu med ett barns tillit lutade sin brännande panna. Den indirekta bekännelsen hade kostat på, men det kändes nu efteråt ljust att hafva en förtrogen, som så af hjertat deltog i hennes bekymmer, som Karin.

Systemen lät henne tyst gråta ut under det hon smeksamt lät fingrarna glida genom hennes blonda, silkeslena hår. Derpå yttrade hon raskt:

“Nej, det här går aldrig an, Elsa, här sitta vi ju och glömma alldeles bort kaffetåren! I ett sådant

herrans väder skall en kopp varmt smaka, och därför sätter jag på pannan och låter den sista bönan gå. Tag fram qvarnen, Elsa, och mal medan jag kokar ut sumpen; gubbarne ska väl ha nytt med sig, när de äntligen komma, och vi få väl låna oss fram till dess.“

“När de äntligen komma, ja, du sa just ett ord du,“ svarade Elsa i det hon skyndade att efterkomma systemens uppmaning.

“När de äntligen komma, ja! Men vi räkna nu lördag och som i torsdags, allra senast förstås, skulle de ju vara hemma. Åhnej, de ha nog gått och bränt sig på fingrarne igen, det anar mig intet godt af den resan, fastän jag nog inte sparde på förmaningar åt både far och Jonas när jag såg att du var för blödig att hålla efter dem i sista stunden. Men vi göra kanske orätt i att så bekymra oss, det blir ändå inte värre än Gud vill, och om de bara inte gifvit sig ut i den här förskräckliga stormen, så må vi söka lugna oss.“

I detta ögonblick öppnades dörren och en skröplig gumma, drypande af regn inträdde och efter en knapp helsning slog sig ned på spiselhällen. Hon var en gammal fiskarenka från Norrsundet och väl bekant på alla öarne, mellan hvilka hon i ur och skur jemt fläckade i sin bräckliga farkost, görande sig än det ena än det andra ärendet, men vanligen för att i smyg sälja bränvin. Hon var därför mycket illa sedd af skärgårdsqvinnorna, men ehuru hon väl visste och många gånger fått höra det, så bekymrade henne föga detta omdöme så länge hon visste sig hafva medhåll af männen. För öfrigt var mor

Kerstin känd för sin lösa mun och sitt aldrig trytande förråd på nyheter, hvilka senare hon villigt lemnade i utbyte mot kaffe eller annan välfägnad i fiskarstugorna.

Vid hvarje annat tillfälle skulle mor Kerstins besök ha fallit sig obehagligt för de båda systrarne men nu kom hon nästan som om hon varit efterskickad, ty om någon kunde veta nytt om marknadsfararne, så var det just hon, som nu kom från närmaste hamn söderut. Den gamla hann också icke slå upp sin gemenligen välförsedda språklåda förr än Karin, liksom i förbigående yttrade:

“Maka er bättre upp mot elden, morsgumman, så att ni får riktigt både värma och torka er. Gud tröste, att ni vågat er ut ända från Norrsundet i ett sådant här väder, det var mera lycka än konst att ni nådde den här stranden med lifvet.”

“Åhnej, jag kommer nog från Granön den här gången, och dit kryssa' jag i väg hemifrån i går såder i gryningen, fast nog gick sjön hög, ja, gjorde han så. Men hit gick det lätt nog i full medvind, änskönt båtskrället flere gånger tog in så mycket vatten, att jag måste binda rodret och bara ösa för brinnande lifvet. Regnet öser också ned så stridt som en svår vårfloed, och som ni ser har gumman icke en torr tråd på sin gamla kropp. Jag får väl ligga kvar hos erat i natt om jag ber vackert och kanske kan jag slinta mej till en kaffetår också, eftersom jag ser att ni rustar med pannan, hi hi!”

“Begge delarne får ni gerna,” skyndade sig husmodern att försäkra, “och lite varm mat med till qvällen förstås. Jaså, ni kommer från Granön, då vet ni väl om också Gran farit till marknads med de andra?”

“Jo, gjorde han så,” upplyste Kerstin i det hon stoppade och tände den sura pipsnuggan, “men länge nog lär det väl töfva, innan han kommer hem den här gången, ha ha!”

“Hur så?” sporde Karin och Elsa på en gång, “har någon olycka händt honom eller hur menar ni?”

“Åh,” upplyste Kerstin likgiltigt, “han har varit i slagsmål igen, som då aldrig annat var för den vilden, och så har han murat igen ögonen på en polis som skulle ta honom, och det lär han väl få minst sex månader för, säger dom.”

“Hvilka dom?”

“Grannarna hans, förstås, som kom hem just i torsdags innan stormen vardt för svår. Det var godt om vittnen mot honom, sa’ Peter på Stenudden, men det värsta var ändå gubben Ferm på Gåsholma, som sa’ rent ut inför rätten allt hvad han sett och kanske också lite till, medan många af de våra måste sno sig för räddhåga skull, när Olof en gång kommer hem igen kantänka. Men när Ferm hade slutat sin paschasa så vardt måttet ändå öfverfullt, för han påstod, att Olof också brukat knif mot poliskarlen, det ingen mera sett än han och en hamnlurk från stan. Det vardt dock ingen dom af den dag Peter var uppe i rätten, för dom skulle först skriva efter Olles prestbetyg, hade domarn sagt.”

“Gud hvilket elände!” utropade Karin i högsta bestörning och nästan anande att hennes man varit med i den blodiga leken. Men ehuru äfven Elsa tänkte åt samma håll, kom dock ingen af dem sig för att fråga Kerstin i denna punkt. De skulle dock snart få upplysning äfven härutinnan.

“Peter på Stenudden sa’ att också far din och Jonas varit uppe på rådstu’n för att vittna i saken, men gubben sa’ då rent ut att han varit så full att han ingenting sett, och det fick han plikta tie riksdaler för.“

“Det var just lagom åt’en,” mente Elsa mera uppriktigt än kanske dotterligt, “han hade ingenting i krakelet att göra. Nå, än sväger då?” tillade hon då hon såg systemens ängsliga förlägenhet, “hvad hade han för godt att säga?”

“Åh, just ingenting i sjelfva saken, men Peter sa’, att han under förhöret tittat så konstigt än på Fermen och än på Gran, så att domarn märkt det och nästan velat pådyffla honom att vittna falskt. Men då hade Fermen fällt ett godt ord om hur hederlig karl Jonas var och han vardt trodd, förstås, som sjelf är i kronans tjenst. Det var för resten allt hvad Peter sjelf visste om saken, och nu känner ni till’en lika bra som jag.“

De båda unga qvinnorna drogo ett djupt och tacksamt andetag af lättnad. Begge hade nog förstånd att inse i hvilken fara Jonas hade sväfvat och att såväl Gran som Ferm sökt muta honom att vittna till hvar sin fördel. På annat sätt kunde nämligen Jonas’ besynnerliga beteende icke af dem förklaras, och i denna sin gissning hade de också fullkomligt rätt.

“Om du knäpper ett ord om att du sett knifven, så är du dödens barn när jag kommer ut,” hade Olof hunnit tillhviska Ölund innan han affördes till arresten, och den stackars fiskaren visste allt för väl att här icke var fråga om blott ett elakt skämt eller ett tomt hot.

“Om du som en karl hjälper till att få den bofven Gran på fästning, så kan du lita på mig då du någon gång skulle komma i penningknipa eller så,” hade Ferm frestat Jonas i samma stund som de gingo upp på rådstun för att aflägga vittnesmål. Mellan dessa eldar stod nu Ölund under det han vittnade, och häraf kom sig det snoende fram och åter, som ådragit sig ransakarens skarpa anmärkningar och så lätt kunnat bringa honom i än vidare obehag, om ej Fermem, som vi redan veta, i rätta ögonblicket lyckats rädda honom.

“Var det annars något nytt från stan?” sporde Karin sedan det värmande kaffet med vederbörlig påtår var intaget och en ny brasa fått flamma upp. “Vi hörde för en tid sen att gubben Weser väntades hem med Hilding i de här dagarne och att skeppet skulle lägga upp i vinterlag i Gefle i stället för i Norrsundet — ni vet väl inte om det redan kommit?”

Åter blef liten Elsa mera röd än vanligt om kinden, ty det var ombord på Hilding som Amund befann sig i egenskap af välbetrodd konstapel, men ehuru också mor Kerstin hört berättas att den unge sjömannen skulle fjäsa lite smått för Elsa, så låtsade hon nu ingenting derom, utan svarade i sin vanliga, kalla och liknöjda ton:

“Jo, det var nog sant, Peter visste också att omtala att Hilding kommit just den första marknadsdan och att allt var väl ombord hvad folket härifrån trakten beträffar. Amunds mor var också inne, så att det var en fröjd, kantänka, att få pussa om den bortskämda pojken. Ja, jag säger rent ut den bortskämda pojken, för mor hans är ett högfärdigt stycke

som alltid velat flyga högt och den besten har hon också satt i Amund.“

“Ni menar väl den der navigationsläsningen, gissar jag,“ inföll Karin, som icke rätt visste hur hon bäst skulle komma den förlägna systemen till hjälp, “men det är ju inte så sagdt, att det olir någe allvar af med den spekulationen. Men om gumman har råd och Amund håg, så är det ju inte någe ondt i om han en gång blir herr kapten, det jag kan finna. Far hans titulerades också för kapten, fast han bara förde en tackjernsskuta för brukets räkning, och då bör väl inte sonen stå lägre i graden,“ tillade hon skrattande och med ett skälmskt ögonkast på Elsa. Men Elsa kunde omöjligen komma sig för att deltaga i samtalet, sedan det nu fått en ny och för henne både kärkommen och plågsam vändning. Hon band med sådan ifver på ett siknät, att hon till och med gjorde blindmaskor, hvilket mycket roade mor Kerstin, hvars skarpa ögon ingenting undgick.

“Jaså, du håller med högfärden du också, Karin,“ sade hon elakt; “nä, nä, du har väl dina små skäl för andras räkning, kan jag gissa. Annars så sa' Peter, som fått den stora äran att drieka ett glas med sin stolte läskamrat, att Amund var finare klädd än sjelfva kapten Weser och att han hade guldkedja till klockan och en dyr ring på den venstra handens . . .“

“Var han slät?“ utropade vid dessa listiga ord den stackars Elsa alldeles utom sig och helt och hållet glömmande allt hvad försigtigheten bjöd gent mot den sladdrande gamla, som helt visst icke skulle underlåta att hemma i Norrsundet och annorstädes berätta och vederbörligen utlägga Elsas ord och

förlägenhet. "Förstå mig rätt, jag menar blott, jag mente . . ."

"Du mente väl om Amund gått och trolofvat sig derborta i England," försökte Karin att komma den alltmer sig intrasslande systemen till hjälp, "men det tror jag då för min del, att nog spar han med det, tills han åtminste blifvit styrman på en tremastare. Annars så har jag hört, att gubben Weser skall ha en fager dotter, och när nu Amund är gubbens gunstling, efter som han också är hans gudson, så ställes det väl så till att Amund får henne på samma gång som fartyget, när den gamle en gång tröttnar vid sjön — märkvärdigare har man sett."

Historien om kaptan Wesers dotter och hennes troligen blifvande förhållande till Amund hade, som vi lätt kunna gissa, Karin själf spunnit upp och som hon trodde i en lycklig stund. Också fick hon till belöning en vacker och tacksam blick från Elsa, som väl förstod henne, men den gamla låtsade sig ingenting ha märkt utan återtog:

"På venstra handens lillfinger bar han den ringen och i den satt en dyrbar röd sten, som gnistrade och sken som själfva solen, sa' Peter. Och hvad han mera kunde spörja, så var det så, att madam Persson tänkte sälja sin gård och jordlappen i Norrsundet och nu till vintern flytta in till Gefle, för att själf hushålla för Amund medan han läser navigation, för med det skulle han nu börja sedan lasten var lossad och Hilding lagt upp, det var då aldeles bestämdt. Och ljuger nu Peter så ljuger också jag — har du en tår till i pannan så bjud mig på en liten halfva, jag börjar frysa fast jag sitter så nära elden, jag har väl fått mig en förkylare på fjärden, kan jag

tro," tillade hon derpå, liksom dermed urskuldande sitt kända begär att alltid blanda bränvin i kaffet när hon så kunde komma åt.

Ehuru med någon ovilja öfver mor Kerstins oblyga tiggeri, skyndade dock husmodren att villfara hennes önskan.

"Nå, skall då Amund icke komma hem till Norrsundet och helsa på sina många vänner och bekanta der?" frågade hon derefter. "Så högfärdig har väl inte den der kedjan och stenringen kunnat göra honom att han alldeles glömt bort dem."

"Ah, nog aktar han sig för det, gissar jag, och för resten vill nog inte modern att han åter kommer i slanger med oss sämre, kantänka, nu sedan han blifvit en sådan en gullherre. Och detsamma kan det väl också vara, eller hvad tycker du, Elsa, som sitter der så fundersam och tyst som om du aldrig hört talas om herr Amund förut?"

Den elaka anspelnigen gjorde väl den unga flickan ondt, men hon lyckades dock finna ett lugnt och passande svar. Måltiden framsattes nu, sängarne bäddades och spjellet sköts, och en stund derefter lågo alla i djup sömn. Karin drömde om människens äfventyr i Gefle, Elsa om den der ringen och om kapten Wesers vackra dotter, och hvad gumman Kerstin beträffar, så kunna vi upplysa om att hon var nog lycklig att icke drömma någonting alls.

Hösten och vintern hade förgått och de från isbojan frigjorda böljorna dansade åter med vårlig lust

mot klipporna och skären. Sjöfoglarna sträckte, löfträden började slå ut sina svällande knoppar till ännu spåda ljusgröna blad, och bland gräs och mossa tittade den blyga blåsippan fram. Göken hade också sedan några dagar med sin enkla men så tilltalande sång gifvit sin ankomst tillkänna, och vi befinna oss allt så ett stycke in i maj månad.

På ömse sidor om ett mahognymåladt bord inne i mästerlotsen Ferns stuga på Gåsholma finna vi den myndige husbonden sjelf och Jonas Ölund från Kusön inbegripna i ett viktigt samtal. Framför dem på bordet stå flaskan och ett par grannt målade kaffekoppar, ur hvilka de nyss tömt sin tredje "uddevallare" utan att dock rynkorna på deras dystra pannor derigenom velat utjemna sig. Det var också af en mycket bekymmersam betydelse för båda hvad Jonas vid detta sitt besök haft till ärende att meddela sin för detta förman.

Den stora nyheten var nämligen den, att den fruktade Olof Gran kommit hem från sitt sex månaders långa fängelsestraff och att hans första fråga i hemmet gällt mästerlotsen, efter hvad hans egen son berättat, då han en dag varit på besök hos Kusöfolket.

Denna fråga kunde icke missförstås hvarken af Ferm eller Jonas, och isynnerhet den förstnämnde kunde nu vara beredd på en förfärlig hämd vid första lägliga sammanträffande med den fruktade säl-skytten. Men ändå ångrade icke mästerlotsen det starkt färglagda vittnesmål, som väsentligast bragte Gran på fall, ty han hade alltjemt hoppats och hoppades ännu på att den lättlockade Jonas skulle åtaga sig att mot kontant erkänsla på ett eller annat sätt göra Olof för alltid oskadlig innan denne ännu hunnit

verkställa *sitt* lika ohyggliga beslut angående honom sjelf. Det var kring denna punkt samtalet nu rörde sig med fullkomlig öppenhet å båda sidor.

“Som jag sagt dig och som du väl borde förstå,“ yttrade Ferm visst för tionde gången sedan han fått veta Grans hemkomst, “den här saken gäller lika mycket ditt skinn som mitt eget, var du säker på det! Säg du inte hvilka ögon han gaf dig när du i vittnesmålet sade något som kunde lända honom till skada — jäså, du såg inte det, men så gjorde jag det så mycket tydligare.“

Som vi finna går Fermes plan ut på att söka uppskrämma den enfaldiga Ölund till lifsfuktan för egen del, men ehuru denne väl är säker på att till tack för vittnesmålet få sig ett godt kok stryk, så vill han dock icke tro att Grans tuktan skall sträcka sig längre beträffande honom sjelf. Det är därför som mästerlotsens underhandlingar allt hittills strandat, trots de frestande anbuden af både penningar och andra fördelar som Ferm äfven nu gjort honom.

“Nog är Olle en vild människa, det skall Gud veta och hela skärgården med, men jag får väl ändå försöka klara mig utan att lifhanken behöver stryka med på kuppen,“ invände därför Jonas med ett skäligen misslyckadt försök att se trankil ut. “Värre är det då för er sjelf, som kunde så vittna och för resten är hans gamla ovän, ja, så tänker jag i den saken.“

Det var nu slut i kaffepannan och Fermem slog därför med en betänksam min i en klar.

“Det kan väl så tyckas för dig,“ sade han derpå, “men du bör dock veta att jag vidtagit mina försigtighetsmått och för resten icke alls är rädd af mig.

Åh, Olof skall nog betänka sig två gånger innan han vågar förgripa sig på en kronans karl, nu sedan han fått försmak på hvad det vill säga att sitta på fästning.“

“Nej, inte *en* gång heller skall han betänka sig, tro ni mig,“ försäkrade Jonas af renaste öfvertygelse. “Ni är för exempel ute på hemsegling från någon lotsning, på säljagt eller fågelskytte — vips kommer der en spetskula hvinandes och ni ligger i båten eller i sjön som en död hund, det är alltsammans. Och hvem sköt då af den kulan — tag vittnen på det, den som kan!“

Den stackars mästerlotsen kände en kall käre ila efter ryggraden vid dessa så föga tröstefulla ord, men han lät dock icke vidare förbluffa sig utan gentog med skenbart lugn:

“Har du kommit hit för att bara måla fan på väggen, så må jag säga att du så godt kan vända stäfven hem igen när helst du vill. Men går du som en förnuftig karl in på mitt förslag så vill jag öka summan med ännu en femtia eller så. Jag trodde inte att det i hast blifvit så fett hemma hos erat, att du har råd att kasta bort så mycket penningar, alldeles som om du kastade bort en simpel strömning,“ tillade han derpå, halft hånande.

Den arme Jonas ref betänksamt i sin yfviga lugg. Att det icke var “fett“ hemma, det visste han väl bäst som dagligen nödgades se huru Karin och Elsa knappade och knappade, utan att det ändå ville räcka till, hvarken med mat eller annat. Säljagten hade gått illa, vårfisket på strömning likaså och till råga på bekymren behöfde han också nu oundgängligen en ny båt, om han vidare ville försöka sin

lycka utomskårs. Till hösten väntade sig också Karin en liten, så nog fans det öfverflöd på anledningar till oro — men, å andra sidan, att för snöd vinnings skull blifva mördare, hu! han kunde icke undgå att rysa vid denna hemska tanke. Han bad väl icke Gud att frälsa sig från ondo, dertill var han för slö i sin själ, men han tänkte på Karin, som han så innerligt höll af, fast han aldrig beredt henne annat än sorger, och därför bäfvade han ännu tillbaka.

“Fett hemma!“ upprepade han också i bitter ton, “åh, ni vet nog hur utfattigt det är hos vårat! Svärfar gör numera ingenting alls, men bränvin vill han ändock dagligen ha, och när han då ej har några penningar att få för, så låter han den otäcka Kerstin i Norrsundet byta bort den ena strömmingsskötten efter den andra, så att rätt nu har han inte ett enda garn att kasta ut i sjön mera. Sjelf förde jag gunås ingenting till huset och ingenting har jag heller hunnit förvärfva. Ja, det må jag rent ut säga, att hade det inte varit för min snälla hustrus och för skams skull, så hade jag för längesedan legat på hafsbottnen. Meniskan är ändå ingenting annat än en stor stackare, när det riktigt kommer till kritan,“ tillade han derpå djupsinnigt nog, “och den som en gång är slagen till slant kan aldrig bli en dukat, som skeppar Persson alltid sa’ här i verden.“

Mästerlotsen beslöt nu att draga fram sin sista trumf, den han med klok beräkning sparat ända tills nu. Tiden hastade och hvarje onödigt uppskof kunde blifva ödesdigert. Han påfyllde ännu en gång glasen, uppmanade sin gäst att supa och yttrade derpå lik-som af en händelse:

“Aper på om någe annat, jag hörde i förra veckan, då jag var framme till socknen och träffa länsman, att han fått en inkassering på dig på inte mindre än hundra femti riksdaler, tyckte jag han sa'. Jag hörde inte så noga på, men det kunde jag ändå förstå att det var på den der hästkraken, som du lät narra på dig i höstmarknan och sen fick sälja för fyrty kontant.“

Jonas blef askgrå i ansigtet.

“Du har väl att vänta honom på besök endera dagen,” fortfor den obarmhertige Ferm, som med förnöjelse märkte det djupa intryck hans ord gjort på den stackars fiskaren, “för känner jag länsman rätt, så är han inte att leka med i penningcaffärer. Nå, hvad dig anbelangar, så kan det väl göra detsamma, men jag gissar att qvinfolken komma att gifva rysligt vid sig när också kreaturen ska ledas bort, och det så här nu när den bästa mjölktiden stundar och ni fått sätta så mycket till för att draga dem fram öfver vintern.“

Den olycklige fiskaren fasade, och likasom han varit hemma hos sig grep han feberaktigt efter flaskan och bräddade glaset. En dylik djerf framfusighet skulle mästerlotsen vid hvarje annat tillfälle hafva eftertryckligt bestraffat, men nu låtsade han sig ingenting se utan skyndade tvärtom att göra en ny påfyllning så snart Jonas väl fått glaset från sina skälfvande läppar. Det var ett mästerdrag han nu gjort i det nyss något ojemna spelat och hans små plirande ögon glänste af högsta förnöjelse.

Så godt den börjande florshufvan tillät satt der emot Jonas och eftertänkte sina marknadsaffärer, dem han med sin vanliga lättsinniga sorglöshet nästan all-

deles glömt bort. Jo, nu kom han ihåg att han i sällskap med svärfadern och andra dels supit upp, dels spelat bort alla de penningar han fått för strömmingstunnorna och hur han, då han nyktrat till, icke vetat sig någon lefvandes råd för allt detta. Vidare mindes han hurusom just i samma vefva han blifvit erbjuden att mot revers till våren köpa en gammal brun och mager häst för 150 riksdaler och hur han med glädje omfattat detta tillfälle att, om ock för stunden, reparera affärerna. Han hade derföre inlåtit sig på handeln, reversen hade skrifvits, och i fyllan och villan hade svärfadern för säkerhets skull gått i borgen. Senare på dagen hade han sålt kampen till en hästskojare för fyrtio riksdaler kontant och en riklig köpskål, och med dessa penningar på fickan kunde han nu köpa lite mjöl, kaffe och socker och annat som skulle medhafvas till hemmet och på hvilket den skrifkunniga Elsa uppsatt en ordentlig nota. Ja, så hade det gått till, och när svärfadern och han sjelf efter en lifsfarlig seglats ändtligen kommo hem på söndagskvällen så hade naturligtvis hvarken Karin eller Elsa fått veta något om hästaffären, utan trott att allt gått riktigt till. Ja, den goda Karin hade till och med berömt honom för att han ändå så pass godt tagit vara på penningarne! Hvilken usling var han icke, tyckte han nu, och hvad skulle väl hustrun säga, om länsman komme för att med utslaget i hand utpanta husets små tillhörigheter, af hvilka intet enda ting kunde utan känbar saknad afvaras? Åh, det var förfärligt att blott tänka sig detta, nej, det finge aldrig ske, förr skulle han blifva — mördare!

Han slog i ännu ett glas, och mästerlotsen lät honom äfven denna gång hållas. Men han log ett hemskt leende, spelet var nu vunnet.

Vi vilja förskona läsaren från detaljerna af de nu åter upptagna underhandlingarne om Grans rödjande ur vägen. Nog af, den arme fiskaren gick in på att verkställa dådet mot det att Ferm förband sig att redan nästa dag fara öfver till fastlandet och göra upp affären med länsmannen, en angelägenhet hvarmed det dock i verkligheten så mycket mindre brådskade, som den olyckliga reversen länge hvilat och ännu hvilade i den förslagne och samvetslöse mästerlotsens egen pulpet.

Ölund, som blifvit rusig, låg kvar öfver natten på Gåsholma, dertill öfvertalad af Ferm, som fruktade att hans offer möjligen skulle ångra sitt löfte när han blef nykter. Men så stor var den olycklige fiskarens rädsla för upptäckt af hästhandeln och de stundande följderna deraf, att han ännu morgonen derpå hade full reda på hvad som aftalats och förklarade sig stå fast vid sitt ord, hända hvad hända ville.

Med denna ytterliga försäkran och sedan en stadig frukost och en stark uddevallare på den blifvit intagna skildes de båda kontrahenterna. Jonas styrde med tungt hjerta hemåt Kusön under det att Ferm, som samtidigt också gick till segels, låtsade styra kurs på fastlandet. Jonas var dock ej väl ur sigte bakom de närmaste holmarne förr än mästerlotsen vände och åter lade till vid den lilla lotsbryggan, förnöjd gnuggande händerna åt den lyckliga utgången af sin list.

“Nu, du Olof Gran,” mumlade han halfhögt under det han med säkra steg vandrade upp för den ojemna klippan till lotsstugan, nu, din bof, torde dina stunder vara lätt räknade.“

Några dagar efter det ödesdigra besöket på Gåsholma gjorde sig Jonas ärende öfver till Granön. Han hade allt sedan öfverenskommelsen med Fern varit dystert och grubblande, och förgäfves hade Karin frågat honom om orsaken till denna så plötsligt förändrade sinnesstämning. Men Jonas hade blott gifvit undvikande svar, skyllat på den öfverhandtagande fattigdomen och hur svårt det stälde sig att komma ur den. Nu ville han segla öfver till Granön för att söka få på kredit köpa några strömmingsskötter eller en bättre båt, på det att, om detta lyckades, fisket hädanefter skulle kunna bedrivas till större omfång än hittills.

“Skyll inte på det, käre Jonte,” svarade då Karin mildt men allvarligt, “skyll blott på dig sjelf och din egen olyckliga obeständighet! Vore du så flitig på sjön som du kunde och borde, och kunde du en gång låta bli det olyckliga bränvinet, så är min fasta tro att Gud skulle välsigna ditt arbete och fattigdomen så småningom vika ifrån oss. Gör dock som du vill, men tänk på att vi också nu snart bli flera i huset om Gud låter mig gå lyckligt igenom. I sömnen talte du så hemskt och underligt i natt, så att det inte anar mig något godt af den der Granöresan . . .”

“Talte jag i sömnen?” frågade Jonas ängsligt och ifrigt, “jag brukar ju annars aldrig göra det.”

“Nej, jag vet nog det, men i natt höll du riktigt på att skrämma mig. Det var om Gran du vurmade och att du skulle sätta honom en kula midt emellan ögonen så skulle du få mycket penningar för det, och hade du inte på samma gång talat om din bruna häst, om reverser och länsman så skulle

jag kunna tro att det verkligen varit din mening att döda Olof.“

Jonas drog en suck af lättnad då han fann Karin vara på villospår och svarade med ett matt försök till leende:

“Olof och jag ha ingenting obytt, det vet du väl, men när jag var hos Fermén så talte han lite hotfullt om honom, det var väl det som låg mig i hufvudet kan jag tro. Jaså, jag hade också en brunte på stall,“ tillade han derpå, då han såg att Karin oroligt fixerade honom, “det der blir ju allt orimligare och orimligare!“

“Äfven med den der reversen och med länsman?“ sporde Karin, hvars misstankar började väckas vid mannens tydliga förlägenhet. “Äfven med dem, Jonte?“

“Ja, det förstås! Men vi språkade om så mycket der på Gåsholma, att det nog kan hända att Fermén talte äfven om sådant, fast jag nu inte mins det.“

Derpå gjorde han, tydligen för att komma undan vidare frågor, en sväng ned mot båtstaden, lemnande sin hustru i en oro, från hvilken hon förgäfvets sökte frigöra sig. Hans förklaringar hade hon icke funnit alls tillfredsställande, men å andra sidan, hvad var det väl i verkligheten att fästa sig vid hvad en människa pratar i sömnen? Jonas var en lättvindig människa och grälsjuk med, när han fått för mycket till bästa, men att blifva mördare — nej, ingenting vore dock mera otänkbart!

Med denna obestämda tröstgrund gick den unga qvinnan till sina sysslor, och talet föll icke vidare på mannens vilda fantasier under sömnen.

När Jonte lade ut från den lilla hamnen och satte kurs på Granön såg han en pryddig segelslup

komma från Norrsundssidan, tydligen ämnande sig till Kusön, efter som han länsade undan för förlig vind och utan att göra någon afvikning.

Jonte funderade ett ögonblick på att vänta, i tanke att seglaren möjligen var någon utländsk kapten, som nyss kommit till lastageplatsen och hade brådtom med lastningen, men ehuru han annars kunde vara mån nog om tillfälliga förtjenster med sådant, förkastade han dock snart denna tanke och fortsatte sin färd. I båten hade han medtagit både den grofva, långt gående sälbössan och en annan för sjöfogeln, men när han kastade en blick på den förstnämnda, så kunde han icke låta bli att rysa. Det kunde ju hända att han redan i dag mötte Olof på sjön, och var han då ensam, så...

Hans beslut var oryggligt, men för alla händelser hade han dock medsmusslat en butelj brännvin, ifall modet skulle vilja svika honom i det afgörande ögonblicket.

Slupen från Norrsundet kände han nu igen, då denna föll af och lade till vid båtstaden. Det var faktorns vid brädgårdarne båt och förmodligen var egaren sjelf med. Äfven denne plögade ibland, när brådskan var stor, fara omkring och lega hjälp af fiskarne, och Jonas kände sig riktigt glad att han nu var så långt undan. Han var nämligen skyldig faktorn icke så obetydligt, och Jonas var nu mindre än någonsin hågad att betala denna skuld genom arbete. "Den skulden skall Fermen också få betala," mumlade han därför liknöjdt och fortsatte sorglöst sin färd, "åh, han må inte tänka, att han slipper mig bara med att infria den der usla hästreversen, nej, nog skall han också så småningom få punga fram

med både gula och blå, det kan han godt ha råd till. Puh! bara nu allt vore godt och väl öfverstö-kadt! ingen skall se'n kunna få så mycket som ett halft vittne mot mig, så slugt och försigtigt skall jag nog ställa till...“

Men med detsamma kom han att ännu en gång fästa ögat på sälbössan, och i samma stund kommo också tankarne på Karin öfver honom. Skulle han kanske komma att prata mera och ännu tydligare i sömnen, än han redan gjort? Och om hon då finge reda på rätta sanningen, så skulle hon väl ej gå åstad och angifva honom, nej, det var han säker på, men hon skulle göra något som värre var, hon skulle förakta och afsky honom så länge hon lefde. Hu, det vore rysligt, ja outhärdligt, helst när han tänkte på den lille, som hon väntade! — Den marterade Jonas kunde ej längre hålla sig, han upptog quarters-buteljen ur jagtväskan och tog sig en djup klunk, för att dymedelst söka lugna det svall, som börjat röra sig i hans inre.

Detta lade sig också mycket riktigt vid en liten halfva. Jonas var ingen känslomenniska och hade aldrig tyckt om pjunk. Han lyckades få bort tankarna på både Karin och på efterräkning, och upp-tog i stället till tyst begrundande den svåra frågan om huru han på bästa sätt skulle kunna lyckas undanrödja Gran.

I denna punkt stannade han vid det beslutet, att låta slumpen råda, och i denna enighet med sig sjelf landade han på Stenudden, der Peter bodde. Här skulle han få de bästa underrättelserna om Olof, under förevändning af ärende att köpa Peters nybyggda skötbåt, och sedan han derfor omsorgsfullt

fastgjort sin egen och gömt sälbössan i enriset, kastade han fågelhurran öfver axeln och började följa den slingrande gångstigen upp till stugan, som till skydd för stormarne låg undangömd i en tät grändunge längst upp på den klapperstensklädda udden.

Peter var lyckligtvis hemma och mottog besöket med så mycket större förnöjelse, som mor Kerstin tidigt på morgonen varit der och sålt honom ett par kannor bränvin. Då han skändes att supa ensam annat än vid måltiderna, så fick han nu en ypperlig förevändning att taga ännu mera till bästa under uppfyllandet af gästfrihetens förpligtelser mot Jonas.

Denne brann naturligtvis af otålighet att få veta något om Olof Gran, men han var dock för klok att göra någon direkt fråga. Han ville i stället vänta tills värden sjelf eller någon af husfolket förde Olof till tals och det skulle de nog göra. Han började därför för omslags skull inleda underhandlingar med Peter om båten och några sköttar, för han tänkte nu börja fiska på skarpen, sade han. Peter, som hade föga håg för annat än det mindre ansträngande aborr- och sikfisket hemma i fjärden, var heller icke obenägen att afyttra sin så godt som nya skötbåt, men när hustrun fick höra att det möjligen kunde blifva allvar af med båthandeln, förbjöd hon helt enkelt Peter att göra den ifrågasatta affären, och mannen stod icke på så säkra husbondefötter, att han i dylika saker vågade göra och låta på egen hand. På det hela taget var Jonas icke missnöjd med denna utgång, ty dels hade han ju ännu icke penningar, dels förelåg i hans tycke ingen brådska, än fans det tillräckligt med strömming i hafvet. Förevändningen

för besöket hade emellertid icke misstänkts, och det var för närvarande hufvudsaken.

“Fråga så gerna Gran,” yttrade Peters hustru upplysande, “han har två båtar som begge riktigt bra vaka sjön i den värsta storm, det har jag då med egna ögon sett. Har du bara penningar, så nog går den affären för sig, gissar jag, för Olof är i trångmål nu kantänka, sedan han så länge setat på fästningen. Men du törs väl inte fråga åt det hållet, du Jonas,” tillade hon derpå skrattande, “du som vittnade så skarpt emot honom derborta i Gefle! Jo, jo, Olof är minsann inte den karl, han, som glömmmer den som han en gång fått ett godt öga till — det lär nog den stackars Fermens få erfara när de en gång råkas på ett ensligt ställe.”

“St! gumma, du pratar hufvudet af dig sjelf,” förmanade Peter nästan ängsligt. “Ja, Gud tröste den, som nu kommer i otjenlig väg för Olle,” tillade han halft hviskande, “för det må jag säga, att han nu förefaller mej svårare än någonsin. Och det säger också jag, att i Fermens ställe ville jag inte vara för alla de sälar som i hafvet fins, för det hörde jag då när vi träffades samma dag han kom hem, att det aldrig kan gå väl för mästerlotsen, så rik och mäktig han än är. Huj, han svor så att jag tyckte att det riktigt eldade om tänderna, han hade fått lite starkt i nacken, så att han inte vidare vägde hvad han sa, förstås.”

“Jaså, han hota Fermens till lifvet, och det hörde du riktigt?” frågade Jonas med låtsad enfald; “du blir ett svårt vittne på det viset du, Peter, om någon olycka skulle hända. Och vore jag i ditt ställe, så skulle jag fara öfver till Gåsholma och varna gubben

medan tid ännu är, ja det tycker jag att du borde göra.“

“Nej, tack vackert, det tror jag vi inte bry oss i,“ förklarade Peter allvarsamt. “Jag lägger mig aldrig i andras affärer, för det har en alltid godt af, och för resten har Olof och jag alltid kommit bra öfverens, ja, det ha vi!“

“Ha ni det?“ sporde Jonas obetänksamt och halft försmädligt; “jag tyckte dom sa, häromåret att han smort upp dig försvarligt nog för det du en gång var honom till hinders i sälskyttet. Men folket pratar så mycket,“ skyndade han sig derpå att tillägga då han såg att Peter blef röd i ansigtet; “jag säger som du, jag, med Olof har också jag kommit bra öfverens, och hvad vittnesmålet anbegår, så vet han nog bäst sjelf, att jag kunnat säga mycket mera, utan att ljuga ett ord, om jag velat för min del få honom fast. Olof är en hisklig karl, när han så sätter till, men rättvis är han och god med om det kniper, så att inte fruktar jag någe för egen del, det gör jag visst inte. Och till bevis på den saken, så ska' jag nu gå upp till honom om båten, och du kan just följa med, du Peter, och hjälpa mig göra upp...“

“Att slippa få stryk, ja,“ ifylde Peters hustru hånande, ty äfven hon hade hört Jonas' oförsigtiga anspelning nyss. “Det är nog så du menar, men den gången högg du yxan i sten, för nog blir Peter hemmavid i dag, det skall jag vara man för, om han ej duger till att vara det sjelf.“

Samtalet hotade med dessa ord att taga en het-sig vändning, ty äfven Peter harmades synbarligen öfver hustruns oförbehållsamma yttrande och sjelf-

tagna förmynderskap, men dörren öppnades i det samma och ett par af Olofs trasiga pojkar inträdde med mössorna på sig och djerfva miner. De visste att alla talade illa om fadern, särdeles nu efter hans senaste bedrift, och de ansågo därför lämpligast att visa sig morska — den fruktade fadern skulle nog hålla dem ryggen fri, han. De slogo sig utan vidare helsning ned på väggbänken och sågo sig nyfiket omkring.

“God dag, pojkar, är far eran hemma?” sporde Peter, som var van vid deras råhet och icke brydde sig om den; “jag bara frågar för det Ölund här vill köpa en af storbåtarna hans, om annars någon af dem är till salu.”

“För Fermens penningar då, kan jag tro,” grinade den äldste af pojkarne försmädligt. “Det ena mot det andra, kantänka; — jag hörde far sa’ att Jonas var snäll i att hjälpa mästerlotsen vittna falskt, men ni träffas väl snart, gissar jag, så att ni få göra opp, för han segla i natt ut till Söderhamn i affärer, och inte sa’ han heller när han skulle komma hem, så du lär väl få ge dig till tåls så länge, Jonte.”

Den stackars fiskaren satt som på nålar, medan Olofs söner djerft och hånfullt betraktade honom. Han kunde blott framstamma några osammanhängande ord och var hjertligen glad när de unga gästarna gingo sin väg, lika litet helsande nu, som när de kommo.

Trogen sin vana att aldrig brådska, blef Jonas kvar på Stenudden hela dagen. Han hade nu också sina skäl dertill, då Grans frånvaro satte honom i förlägenhet om hur han närmast och bäst borde handla. Att han nu också hade mycket att frukta för egen

del, det framgick tydligt nog af pojkarnes hotfulla anspelningar, och det gälde sålunda att vara på sin vakt. Sedan han därför från annat håll fått bekräftelse på att Olof verkligen seglat åt staden till begaf han sig mot qvällningen på hemvägen, ehuru det blåste en stark nordlig vind. Han hade nu gjort upp sin plan, fastän i fyllan och villan; han skulle blott låtsas styra hemåt, men i skydd för de yttre skären skulle han vända och lägga till vid "Halt-Mickel", en brant och svårtillgänglig klippa i Olofs hemväg, och här skulle han invänta denne. Han betänkte dervid alls icke att han hade litet eller intet i matväskan och att Olof kunde dröja länge nog; han hade nu en gång fått i sitt hufvud att "saken" skulle uppgöras på denna resa, och med detta fasta beslut satte han också frampå natten kurs på det nyss nämnda skäret.

Likaså mycket orätt som Jonas haft i sin gissning beträffande hvem den främmande seglaren, som nyss lagt till, var, likaså rätt hade Elsa, der hon först af de hemmavarande upptäckte honom vid inseglingen. Med faderns gamla kikare till hjälp kunde hon ej taga fel, hennes hjerta bultade häftigt och på kinden uppsprungo de rödaste rosor.

Vi behöfva väl knappast säga mera, för att också läsaren skall gissa, att den anländande var ingen mer eller mindre än Amund Persson från Norrsundet, den förut omnämnde konstapeln på skeppet Hilding.

Ja, det var verkligen han, den af Elsa i hemlighet så innerligt efterlängtade! Hon blef dödande

förlägen och skyndade in i stugan, der Karin nu var ensam, ty fadern hade gått till en af grannarne, men hon gjorde det icke för att, som eljest är så vanligt vid opåräknade besök, "stöka undan" ett och annat, ty i hemmet, trots all dess torftighet, var dock alltid snyggt och hvar sak på sin plats, men för att någonstans "taga vägen", i den stora förvirring som så naturligen grep henne. Hon hade nemligen icke sett Amund sedan han förra resan kom hem och lade upp i Gefle, ty alldeles som gumman Kerstin hade hört berättas sålde madam Persson i samma vefva gården och jordlappen och flyttade in till staden, der hon började hushålla för sonen, som nu på allvar skulle börja i navigationsskolan. Amund kom sålunda icke hem till Norrsundet ens på ett besök, till Elsas stora men omsorgsfullt hemlighållna sorg, och det af Karin så frestande bebådade granna klädningstyget och örhängena torkade följaktligen in. Vi behöfva dock knappast nämna, att den unga flickan föga fäste sig vid särskildt denna omständighet; en vänlig hälsning till bevis på hågkomst skulle ha varit henne vida kärare, men icke heller någon sådan hördes af, en kyla som hon knappast kunde fatta vid minnet af den innerliga hjertlighet han förr alltid visat henne och som ibland antagit friarens hela värma, fastän det afgörande ordet aldrig blifvit fäldt.

"Hvad i fridens namn står nu på?" frågade Karin, förvånad blickande upp från nätbindningen då hon märkte systemens upprörda utseende, det hon förfångt sökte dölja. "Har du sett sjelfva hafstrollet eller hvad går åt dig, pullan min?"

"Gyckla inte nu, Karin!" svarade Elsa halft flämtande, "det kommer främmande i minuten, men *hvem*, det skall du aldrig kunna gissa!"

Nu var det Karins tur att blifva orolig, ty hastigt stodo mannens tal i sömnen om reversen och länsmannen för hennes minne. "Min Gud," sade hon därför bleknande, "du menar väl inte sjelfva kommissarien heller?"

Elsa hann emellertid icke svara på denna i hennes öron så underliga fråga, så mycket underligare till och med som hon med säkerhet visste att skatten var ordentligt betalad, förr än dörren utan vidare öppnades och den unge sjömannen inträdde.

Amund var nu tjugutvå år gammal och af den fördelaktigaste växt. Ovanligt bred öfver skuldrorna var han smärt som en pojke om lifvet och hans hufvud hade ädel både form och hållning. Ögonen voro stora och mörkblå, blicken på samma gång lugn och frimodig, och i ögonblicket måste de båda kvinnorna hvar för sig tyst erkänna, att man skulle få leta efter en ståtligare sjöman -- åtminstone hade *de* icke sett någon som häruti kunde mäta sig med Amund. När de senast sågo honom före sista långresan var han väl äfven då utmärkt framför alla andra, men nu hade han dertill blifvit manligare, till bevis hvarpå han också bar ett par rätt försvarliga polisonger.

"Goddag härinne," helsade han på samma enkla vis som var brukligt i orten och i det han helt ogeneradt slog sig ned vid fönsterbordet, på hvilket han vårdslöst kastade den fina panamahatten; "jag tror minsann att ni inte känner igen mig! Jo, jo, så kan det gå när man inte oftare gör sig påmind, än jag, oförfärlige slarfver!"

Då den ännu rodnande Elsa icke för sitt lif kunde förmå sig att svara, tog Karin i stället till ordet och yttrade i glad och vänlig ton:

“Åh, så glömska är vi väl inte af oss, fast nog har du förändrat dig bra mycket sedan du sist var här på ön, det må jag då riktigt bekänna. Men kanske får jag inte säga *du* längre nu, sedan du blifvit en sådan fin herre?” vidfogade hon, till hälften på allvar och hälften på skämt.

“Fy, Karin, de orden väntade jag inte få höra här,” svarade Amund, med en viss tonvigt på det sista ordet och under det han frågande betraktade Elsa, som, utan att veta hvad hon gjorde, fått fatt i en gammal skötte och låtsades ämna laga den. “Och inte säger du heller ett enda vänligt ord, Elsa, jag trodde annars inte att du skulle vara så alldeles sträng af dig som syster din, för hvilken jag alltid burit en stor respekt.”

Elsa steg upp och räckte honom okonstladt handen. “Välkommen till oss, Amund!” sade hon hjertligt men ännu förvirrad, “vi trodde väl aldrig att vi skulle få se dig mera, när du ej kom hem till Norrsundet i höstas.”

Amund betraktade henne oroligt, ty han tyckte sig i Elsas ord läsa en tydlig förebråelse för kall-sinnighet och glömska, något som den unga flickan dock alls icke menade och allraminst velat säga i detta ögonblick.

“Ja, den saken gjorde mig nog bedröfvad,” försäkrade den unge sjömannen uppriktigt, “men gumman mutter var mig till mötes och hade rangerat om bostad och så vidare i och för läsningen, som just började i samma vefva, som jag fick afmönstra, så att jag inte utan olägenhet kunnat komma ifrån. Och nu när öppet vatten blef, så var väl gubben Weser envis att få mig med ut igen bara på en tur

till hösten, men jag beslöt i stället stanna i staden och läsa privat i sommar, jag tror mig ha mera nytta af det. Men hem till Norrsundet skulle jag ändå, förstås, och jag kom just i går, så att mitt första besök hos gamla vänner och bekanta här i trakten gäller just er. Men apropå det, hvar äro farsgubben och Jonas?"

"Ah, far är väl hos någon af grannarne, kan jag tro, och Jonas har farit öfver i ett ärende till Granön, osäkert om han kommer hem till qvällen eller ligger kvar. Och nu får jag väl koka en kopp kaffe åt dig, vi ha gunås ingenting annat att bjuda på — du dricker väl en liten kopp, Amund?"

"Ja, det gör jag gerna och tacksamt, men du får inte bli stött, Karin, om jag ber dig koka af några böror som jag just har med mig, och som ska vara liksom lite finfint, gudbevars, fast jag för egen del mindre förstår mig på sådant."

Och utan att afvakta Karins svar gick Amund ut och ned till slupen, från hvilken han snart sågs återvända med en försvarligt stor korg på armen.

"Nå, Elsa, hvad tycker du?" skyndade sig Karin att spörja så snart Amund aflägsnat sig. "För egen del tycker jag att han är sig alldeles lik som förr, kanske bara lite mera fri af sig, om det nu ska vara ett fel."

"Äfven jag tycker att han är alldeles den samma," försäkrade Elsa, dock icke så fullt uppriktigt, ty det var icke utan att hon tyckte att Amund hade kunnat vara litet ömmare, litet hjertligare, men nu föreföll han henne nästan för herraktig och anspråksfull. Det kaffe de sjelfva brukade kunde väl duga åt honom nu, såväl som så många gånger förr, tyckte hon,

men hon sade ej detta åt systemen utan gick till spisen och började att göra upp eld, glad öfver att hafva fått någonting att syssla med, ifall Amund åter skulle börja betrakta henne på samma konstiga sätt, som nyss.

“Se här, Karin, håll till godo,” sade Amund i det han räckte den unga husmodern korgen, “bulla nu upp och bjud oss på hvad den der gynnaren kan innehålla! Det är inte mycket, men så mycket mera välment, det behöfver jag väl inte försäkra — och för resten hör du, att också jag önskar få vara med på ett hörn.”

Karin började under förvånade utrop utplocka korgens innehåll. Der var en stor påse med äkta moccakaffe, och socker i förhållande till den, vidare en butelj vin och dito rom — den senare afsedd för gubben Strömgren — en präktig fikonkaka, några apelsiner och andra godsaker uteslutande för fruntimrens räkning. Äfven Elsa kunde icke låta bli att instämma i de beundrande utropen, och innan kaffet ännu var färdigt var tonen mellan de tre fri, glad och otvungen igen, alldeles som i forna dagar. Endast det kunde märkas, att det för den unge sjömannen gick lättare att språka med Karin än med Elsa, men blott den förre fäste sig vid denna omständighet, hvilken hon dock sökte tolka som ett godt tecken för systemen.

Den af mor Kerstin omtalade granna ringen bar Amund äfven nu på lillfingret, men liksom genom en tyst öfverenskommelse gjorde hvarken Elsa eller Karin någon fråga rörande denna lysande klenod. Den qvinliga instinkten sade båda hur lätt talet sedan kunde falla på jemväl en *slät* ring, något som under nuva-

rande förhållanden kunde blifva betänkligt nog och leda till mera än ens bryderi. Så mycket mera beundrade de deremot den fina guldkedjan, som också var ett arbete utifrån, — en inkonseqvens som Amund omöjligen kunde fatta, då han i sin lilla fåfänga med säkerhet beräknat att af dessa två artiklar den glänsande ringen skulle komma att ådraga sig den största uppmärksamheten.

“Är din mor också med till sundet?” frågade Karin i det hon hjälpte Elsa att ordna det lilla kaffebordet, “och så skulle jag väl fråga hur länge du blir här på trakten, jag glömde ju rakt att spörja om det. Jag tänker, du tar dig väl nu en tids ledighet efter vinterläsningen; det är godt om sträckfågel i år, säga karlarne våra, så att du kan få ditt lystmäte på jagten.”

Det låg, för Elsas räkning, litet diplomati i denna fråga, men Amund misstänkte icke något utan svarade under det han tände en ny havannacigarr:

“En åtta dagar eller så bortåt blir jag väl kvar. Morsgumman har ännu en massa småaffärer ouppgjorda i trakten så att hon hinner väl ej förr bli klar. Men med jagten blir det väl klent, fruktar jag, ty i Nörsundsvattnen blir fågeln störd både natt och dag af de välsignade plankpräma ne, och någon annan stans kan jag föga komma i brist både på roddare och vettar.”

Här var Elsa nära att röja sig, i det hon var på god väg att säga, det ju hennes far, som hade präktiga vettar och ingenting att göra, gerna skulle följa med på en tur till ytterskären, om blott Amund sade honom ett ord derom. Men hon hejdade sig i tid — den eljest i och för sig oskyldiga upplysningen

skulle ju kunna missförstås, och det finge ej hända för allt i världen.

“Jag förstår ej hvad gumman mente, men när hon fick höra att jag ämnade qvista af hit och talade vid faktorn om att få låna hans slup, så ville hon envisas att följa med, liksom vore jag ett barn, som inte kunde reda sig utan att hålla i mammas kjol,” upplyste Amund skrattande. “I stan, der får jag i allt göra som jag vill, men nu här i det gamla hemmet hänger hon öfver mig alldeles som stode en olycka för dörren.”

Karin och Elsa sågo oförmärkt på hvarandra. Du anade allt för väl, hvad madam Persson mente med denna ängsliga försigtighet, som icke kunde förklaras på annat sätt, än att den högfärdiga gumman derigenom ville förhindra Amund att åter komma på en förtroligare fot med det simpla skärgårdsfolket, erkannerligen flickorna, då hon på senare tider tyckt sig finna, att sonen visade sig alltför eldfängd åt det hållet hemma i staden, något som dock naturligtvis icke, beträffande den senare punkten, det minsta misstänktes af de båda qvinnorna med sin ringare menniskokänedom och verldserfarenhet.

Fram på middagsqvisten kom gubben Strömgren stultande hem, och vi kunna väl knappast säga hvad som mest öfverraskade honom, åsynen af Amund, som alltid varit den gamle fiskarens gunstling, eller af den inbjudande rombuteljen, hvilken både Elsa och Karin haft god lust att undansmuggla och blott gifva fadern ett glas efter behof, om de blott ansett det passande för Amunds skull.

“Välkommen, pojke!” helsade Strömgren derför på sitt fryntliga vis och med den gamla förtroligheten

i sätt och ton. "Tusan till karl du blifvit — kedja på bröstet och ring på fingret, det tar sig något ut det! Och tack skall du redligen ha för den buteljen, jag ser på utanskriften att det är en jamaikare, som gubben far din alltid sa när det skulle vara fint! Hemta nu in lite friskt vatten ur källan, Elsa, så att jag får dricka Amunds skål i en hederlig grogg, för det skall hafstrollen veta att det nu är mången god dag sedan gubben Strömgren fick smaka en sådan. Du gör väl gamlingen sällskap, gosse, och ursäktar att det är jag som bjuder fast varan egentligen är din! Nå, den saken är du väl ej så noga på, hoppas jag, bara vi nu, när allt kommer omkring, ha ett par hela dricksglas i huset."

Elsa gick efter vatten och Karin framsatte glaset, verkligen också de enda två som funnos kvar af det halfva dussin som Ölund köpt till bröllopet. Ehuru ingalunda någon vän af starkvaror gjorde dock Amund sällskap, och redan vid första klunken svor gubben Strömgren på, att en finare rom hade han aldrig smakat. "Om jag inte ska' göra ett undantag med den der engelsmannen som gjorde haveri ute vid Kallhararne för så der en tjugu år se'n, och som jag hjälpte till att berga. Det var en frisk kapten att bjuda och fina varor hade han, men annars var det så, att . . ."

"Ja, vi känna den historien alla tre," afbröt Elsa skrattande, "ni har talat om den tjugu gånger så visst som en, så nu kan vi den så godt som utantill."

"Jaså, du menar det, din lilla näsvisa," svarade gubben, utan att dock vara stött; "nå, så må vi då så gerna prata om något annat, om Amund så hellre vill. För exempel om den der holländaren, som . . ."

Men äfven här blef gubben Strömgren obarmhertigt afbruten, äfven historien om holländaren hade alla förut hört. Han höll dock nu på att blifva nära nog förargad, ty de nyss anslagna berättelserna voro icke allenast hans bästa utan också hans enda på det "större" området, men Elsa förstod att ställa allt till rätta igen, genom att bjuda fadern på en god stång "buss", som hon länge förvarat i hörnskapet för något högtidligare tillfälle.

"Aha, din slinka, jag tror du vill muta gubben?" sade han därför förnöjd och i det han med de ännu friska tänderna afbet ett stort stycke och räckte resten åt Amund; "nä, så språka sjelf då, så får du se hur långt du kommer utom knutarne. — Du stannar väl qvar och äter ett tarfligt mål med oss, Amund?" fortsatte han derpå sjelf innan Elsa hann svara något; "jag vet ej hvad qvinfolken kunna ha att bjuda på, men en rimmad strömmingspinne fins väl, kan jag tro, och lilla supen bjuder jag på sjelf, jo, du är så säker."

Tiden hade så oförmärkt framskridit och det var verkligen redan middagsdags. Som gubben mycket riktigt gissat, så fans det likväl ej annat än färsk strömming att lägga i grytan, men det fick väl gå ändå, tänkte den raska husmodern, helst när hon visste sig dertill kunna bjuda på en tråg den yppersta filmjök. Under tillredelserna gick dock gubben mera för ro skull ned till sjön och rodde ut till det gamla laxnätet, som nu stått der vid udden i nära fjorton dagar utan att gifva något, och alldeles som om dagen varit en särskild lyckodag hade han tur att upphåfva en präktig blanklax, som han utan tvekan taxerade att väga minst pundet. Det blef således

nu både stekt och grafvad lax på middagsbordet i stället för den "eviga" strömmingen, och Amund kunde därför också på heder och samvete bedyra, att han icke på mången god dag smakat ett så läckert mål.

Efter kaffet, till hvilket endast Strömgren, som omöjligen kunde frångå sin gamla vana, tog sig en stadig halfva ur rombuteljen, tog gubben en lur. Den förslagna Karin gjorde sig då, utan att derom förut ha nämnt något åt Elsa, ett ärende till granngården, och de unga tu blefvo sålunda till deras både glädje och förlägenhet lemnade på egen hand.

Elsa grep till någon syssla och Amund drog ifrigt på cigarren, men det ville ej gå att få något samtal i gång, huru besynnerligt detta än syntes båda. I synnerhet var Amunds oro stor, ty han hade också något med sig åt Elsa, men han visste ej om det riktigt passade sig att komma fram med det, utan att Karin var med och om han alltså borde dröja eller ej. Slutligen trodde han sig dock hafva på bästa möjliga sätt löst knuten i det han föreslog Elsa att gå med ned till sjön och efterse slupen, helst det nu började friska i och vinden sprungit öfver på nordkanten, ett förslag som den unga flickan icke trodde sig kunna afböja, hvarför hon utan försök till undanflykter kastade en duk på hufvudet och följde med.

Ute i friska luften gick det bättre med konversationen, och snart var den gamla förtroligheten i det närmaste återställd. Vi säga med afsigt närmaste, ty hvad Elsa beträffar, så kunde hon icke alldeles frigöra sig från tvånget af detta obestämda *något*, som alltid ligger i en olika samhällsställning och förmö-

genhetsvilkor. Den ståtliga Amund var ju på god väg att blifva styrman — och dermed skulle det väl icke stanna — och dertill var han eller skulle åtminstone blifva förmögen när modern en gång fölle ifrån, under det hon sjelf blott var en fattig skär-gårdsflicka, utan utsigt att få ärfva mera än hälften i den lilla stugan och några stackars strömmings-sköttar!

Men hur Amund bemödade sig att vara älskvärd och uppmärksam, så föll slutligen äfven denna sista skranka och Elsa kände sig lyckligare än någonsin. Hvad allt de unga tu sade hvarandra dernere på den lilla sjöbryggan skola vi dock låta vara deras ljufva hemlighet; nog af, då de återvände från sluppen hade den öfverlyckliga Elsa lofvat Amund sin tro för lifvet.

Det kinkiga kapitlet om hvad Amunds mor skulle säga om denna förlofning, det lemnade båda för stundens lycksalighet. Och om Elsa var lycklig så var Amund det icke mindre, och han hade väl ock sina goda skäl dertill. Ty utom det att Elsa var god och älsklig, så var hon ock af en sällsynt fågning, en fördel som Amund förstod att vederbör-ligen uppskatta. I hast öfverenskomms det nu, att Amund skulle återkomma till Kusön om ett par dagar under förevändning att jaga i sällskap med gubben Strömgren, men för alla utom Karin skulle deras unga förbund tillsvidare blifva en hemlighet, detta senare på Elsas uttryckliga begäran. Och sedan Amund rest till Gefle igen så skulle de ofta brev-vexla, ja, hvarenda vecka skulle de skrifva, och Elsa hade nu också skäl att vara glad åt att hon in-hemtat denna nyttiga konst, vid hvars inlärande

der borta hos den gamle sockenskolmästaren hon som barn dock fått fälla så många tårar.

De af Karin förr en gång bebådade presenterna och som nu framdrogos ur slupens allraheligaste voro både många och vackra, om de ock ej bestodo i sidentyg och guldörhängen. Äfven Karin var ej glömd, en klok uppmärksamhet af den unge sjömannen, till undvikande af onödigt prat bland grannarne, och som en liten ersättning för det besvär han redan gjort och väl än vidare komme att göra henne under vistelsen i fädernebygden.

Vid återkomsten till stugan såg den nyss hemkomna Karin hur sakerna stodo, och hon gaf de båda trolofvade en glad och uppmuntrande blick. Gubben Strömgren hade äfven nu vaknat från sin långa och välbehöfliga middagslur, och han upptog med stort välbehag Amunds förslag att de om några dagar skulle jaga sjöfogel tillsammans. Men 'menniskan spår och Gud rå'r' säger ett sant ordspråk och af den jagten blef det ingenting af, huru väl den än var planlagd och huru än båda gladda sig åt dess vinkande behag.

Jonas Ölunds äfventyrliga färd till "Halt-Mickel" hade lyckats, huru drucken han än var, och ingen hade han heller mött på vägen som kunde röja att han tagit denna ovanliga kosa. Vid framkomsten höll han väl mer än en gång på att sätta lifvet till vid försöken att lägga bi, men slutligen lyckades äfven detta och han fastgjorde så godt sig göra lät

båten i ett af klippans insprång. Här var han alldeles obemärkt, under det han sjelf, blott han klef upp på hållan, kunde blicka vida omkring sig åt alla sidor af det nu starkt upprörda hafvet.

Han försökte derefter att taga sig några timmars sömn i båten, men det allt högre och högre våg-squalpet stänkte in så mycket vatten, att han i stället beslöt taga plats på sjelfva klippan och i lä för den skarpa blåsten. Han upptog därför sälbössan och matväskan och lyckades äfven vinna sin afsigt på en god plats. Trött som han var både till kropp och själ somnade han snart och vaknade icke förr än andra dagens sol stack honom i ansigtet.

Men hvem kan måla den obetänksamme fiskarens gränslösa förskräckelse, ja väl dödsfasa, när han vid efterseende af båten fann denna vara borta!

Om åsken slagit ned för hans fötter och splittrat klipp hållan i tusen stycken skulle han icke kunnat blifva mera förfärad än vid denna olycksaliga upptäckt. Han såg sig ängsligt omkring åt alla kanter, men hur han än spejade såg han dock ingen båt; det var således för länge sedan denna squalpat ut och drifvit bort för vind och våg...

Hvad skulle det väl nu blifva af honom, om ingen seglare droge så nära förbi, att han kunde bemärkas och upptagas? I matväskan fans så godt som ingenting kvar, och hungern började inställa sig med gripande kraft. Ja, hvad skulle det väl blifva af honom?

Likt så mången annan som genom eget förvållande kommit i nöd eller dödsfara, begynte han att förbanna sitt öde, i stället för att bedja till försynen om hjälp och frälsning. Han förbannade Ferm och Gran

såsom de sannskyldiga orsakerna till hans olycka, och han svor i vansinnig vildhet, att om han väl komme ur denna sin förtviflade belägenhet så skulle han också döda mästerlotsen.

Utsigten till räddning var tyvärr verkligen ringa eller rent af ingen. Denna tid på året plögade icke något fiske bedrifvas i närheten af Halt-Mickel, och från de större fartyg, som ämnade sig in till Söderhamn, skulle han alltid finna sig för långt utom synhåll.

Hela hans hopp, huru ringa detta än var, bestod således i, att den bortdrifna båten skulle upptäckas af någon fiskare, igenkännas och sålunda ge anledning till letning. Men om också så skedde redan i dag, så låg dock föga sannolikhet för, att de sökande skulle vända sig åt det håll, der han befann sig. Den som fann båten skulle naturligtvis först höra sig för på Kusön, och då upplysning der vunnits om att han farit till Granön och man der vidare fått veta att han på natten vändt hem igen, så skulle ju hvar och en tro att han under seglatsen i storm och byar och under den möjliga fyllan tagit öfverhaling och fallit i sjön. Det underliga i, att under sådana omständigheter också sälbössan och matväskan gjort honom sällskap, skulle ingen i den naturliga förvirringen fästa sig vid, och äfven om man gjorde det och började söka honom bland skären, så skulle dock troligen ingen komma att tänka på Halt-Mickel.

Sådan var den olyckliges tankegång och det låg fullkomlig klarhet i den.

Trots det förtviflade i sitt läge grep han sig an med matväskan och hade på en kort stund gjort fullkomligt rent hus i den, utan att han dock derigenom kände sig mätt. Han klef derefter litet högre upp

och såg sig omkring, men ingenting sågs och ingenting hördes utom mäsarnes skri och svallvågornas brus mot klippan.

Dagen förgick under onämnbart oro och när skymningen kom hade han ännu icke upptäckt ett enda segel eller en enda roddare. Tankarne föllo på hemmet och hur oroliga de nu skulle vara der, isynnerhet Karin, som befann sig i en så ömtålig belägenhet. Kännande hans benägenhet för söl, skulle de väl kanske dröja med att efterhöra honom ännu ett dygn eller så, men hvad vore vunnet med det? Den förskräckliga vissheten att han vore död och låge på hafsbotten skulle dock till slut vinnas och det skulle kanske också taga lifvet af Karin, så svag som hon nu var.

Och sjelf skulle han på denna ensliga klippa dö hungerns och köldens långsamma och kvalfulla död! Ja, äfven köldens, ty nätterna i början af maj och strax efter islossningen voro ännu mycket skarpa, hvaremot han sjelf var tunnt klädd och icke kunde finna en pinne att göra eld på, äfven om han haft elddon hos sig, hvilket nu icke var händelsen, ty dessa lågo i jagtväskan och hade således dragit i väg på samma gång som båten.

Med en oundviklig död för ögonen började han i tankarne genomgå sitt förflutna lif, men der var tyvärr ingen tröst att hema. Genast vid den ytligaste granskning måste han här erkänna, att taflan gick allt för mycket i svart och att det ringa goda han lyckats utföra här i verlden måste väga lätt som ett ejderdun inför den rättfärdige, gent mot blytyngden af hans otaliga synder.

En sådan belägenhet måste i sanning vara fruktansvärd!

Den andra natten kom emellertid, men så tillvida under gysammare omständigheter som stormen nu bedarrat och vågorna började utjemna sig till blott ett sakta brusande. Jonas höll sig i det längsta vaken, men framemot midnatt insomnade han tungt, utmattad som han var af hunger och själsqval.

Frampå morgonen och sedan det blifvit någorlunda ljust, väcktes han af ett skott och kände på samma gång en förfärlig smärta i sitt venstra ben. Han försökte att resa sig, men omöjligt, krafterna sveko honom fullkomligt och han blef sanslös liggende qvar på hällan.

Hvilken sällsam ödets skickelse! Den kula, som nu krossat hans ben, den hade afskjutits af samma hand, som han sjelf på denna färd tänkt få se för alltid domnad!

Det var nämligen Olof Gran som gjort detta skott i den tidiga morgonstunden och i tanke att det var en säl som krupit upp för att sofva en stund på Halt-Mickel, ett antagande som var förlåtligt nog, då mången säl här förut fått sätta till lifvet för både Grans och andras kulor.

Olof hade aftonen förut begifvit sig fråå Söderhamn, såsom vanligt något beskänkt och medhafvande för resten påfyllning i en qvartankare. Han hade kryssat sig fram ända till på morgonen, då han vid vindens öfvergående till stiltje måste gripa till årorna.

Hans ginaste väg mot hemmet gick just förbi Halt-Mickel och då han der tyckte sig upptäcka en stor gråsäl som låg och sof, så töfvade han naturligtvis icke att gripa till bössan, ehuru han nu måste skjuta utan fast stöd och fastän båten gungade starkt i svallvågorna.

När skottet gått och den förmente sälen blott gjorde en svag rörelse, förmodligen för att kunna vältra sig i sjön och så medelst undkomma, höjde Gran ett ljudeligt hurrarop och rodde fram till klippan. Man tänke sig hans namnlösa förvåning när han här fann icke en gråsäl utan en menniska, hvilken han genast igenkände den olycklige Jonas från Kusön!

Men hvad skulle han väl hafva tänkt om han vetat eller kunnat ana, att denne, som nu låg här blodig och till utseendet liflös, kommit hit i ändamål att med fullt beråd skjuta honom sjelf! Vi vilja icke göra ett försök att besvara denna fråga, men med kännedom om Olofs karakter drista vi dock den gissning, att han i så fall genast kastat den olycklige i sjön under de bästa välönskningar beträffande hans syndiga själ.

Dock, nu visste han ingenting om allt detta, och han började därför blifva allvarsamt bekymrad. Han uppvok Jonas' sjömanströja och lyssnade åt hjertat. Det slog ännu, fastän med matta slag.

“Hur i all verlden skall jag förstå att den staccarn kommit hit?” frågade han sig gång på gång. “Den, som bara det visste, att börja med.”

Han gick ned till sin egen båt och hemtade upp litet bränvin ur quartankaren och med det badade han den skjutnes panna och tinningar samt fylde äfven hans vidöppna mun med den skarpa vätskan. Detta gjorde behörig verkan; om en stund öppnade Jonas ögonen och begynte högt jemra sig. Snart igenkände han också Olof, och en förskräcklig rysning genomfor hans stelnande lemmar.

Det var således Olof som skjutit på honom i afsigt att döda, och till straff för det han der i Gefle vittnat mera emot än med honom! Han tillslöt ögonen och väntade blott på nådestöten, ty att här bedja om förbarmande och förskoning, det visste han skulle vara fåfångt.

Olof började nu undersöka såret. Den grofva kulan hade krossat venstra lårbenet och derefter fortsatt sin blodiga väg. Han gjorde så godt sig göra lät en förbindning, dränkte denna i bränvin och lade öfver det gapande hålet. I sin halfva vanmakt kände Jonas att Olof sökte hjälpa honom, och han kunde omöjligen förklara denna ömsinnet från ett sådant håll.

Sanningen att säga, så kunde Gran icke förklara den sjelf. En aning sade honom, att han nog gjort klokast i att vältra Jonas ned i bränningarne och att han skulle komma i obehag för sin hjälpsamhet, men hur det var, så kunde han ändå icke förmå sig till en sådan grymhet mot den olycklige.

Hans närmaste funderingar gingo nu ut på hvart han skulle ställa kosan med sitt så ofrivilligt öfverkomna jagtbyte. Han insåg nogsamt att hvarken hemma eller på Kusön skulle någon kunna sköta ett så svårt skottsår, och efter många om och men beslöt han slutligen att segla tillbaka till Söderhamn igen och der aflemna Jonas på länslasarettet, der han skulle få behörig vård, ifall annars icke allt hopp om vederfående vore ute.

Olof blickade ut åt hafvet, men icke heller för hans skarpa ögon tedde sig någon lefvande mensklig varelse och icke ett segel syntes ens vid horisonten.

Han upplyfte nu varsamt Jonas och bar honom ned i båten. Derpå hemtade han sälbössan och mat-

väska och lade så utan vidare betänkande ut från Halt-Mickel, sättande kurs på Söderhamn. Gång på gång försökte han att gifva Jonas en klunk ur flaskan, och slutligen qvicknade också denne så fullständigt till, som hans plågor kunde tillåta.

Gran begynte nu spörja om orsaken till att Jonas vid en sådan tid och utan båt befunnit sig på klippan, men så snart detta kinkiga ämne vidrördes blef Jonas stum som en fisk. Hvad skulle han väl också säga utan att inför den skarpsinnige och misstänksamme Olof röja sig sjelf? Nej, hellre tusen dödar än det!

I qvällningen anlände de till staden. Plats fans lyckligtvis ledig och den sårade blef godt och väl inqvarterad på lasarettet, der den tjenstgörande läkaren, efter att hafva undersökt såret och ordentligt förbundit detsamma, helt lugnt förklarade, att benet troligtvis måste aftagas uppe mot höften.

Detta var ett nytt dunderslag för den arme Jonas. Finge han än behålla lifvet, så skulle han likväl enligt läkarens dom förblifva en krympling i all sin tid och sålunda oförmögen till hvarje ansträngande arbete — det enda hvarmed han dock skulle kunna föda hustru och barn.

Han insåg dock allt för väl att här icke kunde bli fråga om annat än fullständig underkastelse, och han började nu för första gången anropa Gud om tålmod och kraft att genomgå den hårda pröfningen. Han kände sig lugnad häraf, och när Olof lemnade honom hade han fallit i en stärkande slummer.

“När du kommer hem,” sade doktorn då Gran gjorde en klumpig bugning till afsked, “så skall du genast anmäla det passerade för pastorsembetet och

för länsman i din hemsocken, så att jag måtte få den sårades prestbetyg och på det att laga undersökning må verkställas.“

Detta var en ny och oväntad stöt för Olof, som visste sig stå allt annat än väl på båda de af läkaren angifna hållen. Utsigten af en stundande laga undersökning stälde sig också naturligtvis föga inbjudande, och likväl insåg han att en sådan svårligen skulle kunna undvikas om densamma än icke skulle kunna leda till något för honom sjelf ogynnsamt resultat, då inga vittnen funnos och man sålunda skulle bli tvungen att tro honom på hans ord.

Allravärst tyckte han dock att det skulle blifva att framföra budskapet till Kusön. Qvinfolken skulle, förstås, bli öfver sig gifna och kanske skulle det gå än värre med Karin, hvars tillstånd han hört sin hustru omtala, och det fattades bara att de drogo misstankar mot honom för mord. Dock, den kinkiga härfvan skulle väl reda sig på ett eller annat sätt och hvad möjliga misstankar beträffar, så var Gran så van vid sådana, att han gerna kunde bära en till, om så skulle komma i fråga. Han lugnade sig därför så småningom, och när han sedan fått sig några glas ute i staden i sällskap med goda vänner så var all farhåga borta, så att han till och med kunde sjunga med godt mod när han stötte ut båten för att för andra gången anträda hemfärden.

Trogen sin öfverenskommelse med gubben Ström-
gren och naturligtvis brinnande af otålighet att återse

Elsa, hade Amund blott stannat två dagar hemma efter återkomsten till Norrsundet innan han var färdig till att anträda den aftalade jagtfärden till ytterskären utanför Kusön. Modren hade väl gjort hvad i hennes förmåga stod för att afböja denna i hennes tycke så onödiga resa, särdeles när hon fick höra att Strömgren skulle med och sonen sålunda hafva sitt hufvudquarter i dennes stuga, men ingenting half denna gång mot Amunds bestämda vilja. Madam Persson anade väl att Elsa, hvars skönhet hon hört omtalas, hade någon del i sonens beslut, men hon teg dermed och beslöt så göra tills vidare, tills hon genom den alltid tjenstvilliga Kerstins spioneri lyckats vinna några närmare upplysningar. Mor Kerstin skulle alltså i tysthet vidtalas att under någon förevändning också besöka ön under Amunds dervaro och derunder noga aktgifva på det hon hörde och såg — ett uppdrag, som hon visste den gamla hexan just vara klippt och skuren till, helst hon der-till kunde vara viss på, att hågen icke skulle saknas. Hon lagade alltså till en god och riklig jagtmatsäck — lite skryt var den värda madamen fallen för — och Amund afseglade under många förmaningar att vara försiktig med bössan, så att han icke skadade sig. Att man genom oförsigtigt handterande af ett skjutgevär också kan skada andra, det kom hon i sin sjelfvisshet icke att tänka på.

Men när Amund under de gladaste förhoppningar landade vid Kusön, fann han der blott sorg och bedröfvelse. Jonas hade ännu icke kommit hem, och ingen menniska kunde begripa hvart han tagit vägen. Till Granön hade gubben Strömgren farit för att efterhöra honom, men der vanns blott den upplys-

ning, att den sökte ordentligt gifvit sig i väg mot hemmet redan för ett dygn sedan, då han ej kunde komma i affär hvarken med Peter eller med Olof Gran, efter som den senare för tillfället var borta åt staden. Att Jonas vid afseglingen också varit fullkomligt nykter, det kunde både Peter och hans hustru redligen intyga — att vara litet försiktig kunde aldrig skada, tänkte båda — och med detta besked fick gubben återvända till sitt.

Med tillhjälp af grannarne började nu efterspaningar åt alla tänkbara håll. Äfven på Gåsholma hörde man sig för, men ingen hade sett honom der och ingen lade märke till mästerlotsens eljest lätt synbara oro vid underrättelsen om Jonas' plötsliga försvinnande, det han icke kunde undgå att sätta i samband med Grans stadsresa, om hvilken han först nu fick kännedom.

“Kanske har han drabbat tillsammans med Olof,” funderade Ferm oroligt, “och dukat under i ifvern och kanske fyllan? Kanske har han skjutit bom på den banditen och sjelf fått plikta med lifvet! Det fattas bara det, och att den stackarn i dödsängsten krupit fram med någon slags bekännelse rörande mig sjelf! Puh, jag menar fan är med i spelet eter som det inte går som jag vill.”

Något deltagande för Jonas' hustru kände han deremot icke. Han hade ju i Gefle inlöst Ölunds förbindelse för hästen och hittills hållit allt tyst, och detta kunde vara mer än nog, om, såsom nu sannolikt var, denne misslyckats i sin blodiga afsigt. Han lofvade emellertid de utsände att sjelf söka söderut efter kusten, ifall båten der drifvit i land eller annars något till ledning kunde vinnas. Att han för

Olofs skull icke vågade sig norrut, dermed teg han naturligtvis.

På nu antydda bedröfliga punkt stodo sakerna när Amund Persson anlände till Kusön. Karin var fördränkt i sorg och äfven Elsa var djupt uppskakat, ehuru hon ändå lyckades hålla modet mera uppe, så att hon kunde ensam sköta om de små hushållsbestyren under systemens förtviflan och ständiga spejande genom kikaren dernere vid sjöbryggan.

Den raske Amunds ankomst blef emellertid en källa till tröst. Han uppmuntrade till hopp och förmenade att Jonas under hemfärden blifvit drifven till sjös och der upptagen af någon, af de många seglare, som vid denna tid anlände till de norrländska farvattnen för att lasta trävaror. Annars skulle nog båten ha funnits någonstans, mente han, och man borde därför ännu icke gifva allt hopp förloradt. Sjelf satte han sig nu i spetsen för efterspaningarne och lät afsända bref både till Gefle och Söderhamn med kungörelser om Jonas' försvinnande, och något mera stod för närvarande icke att göra.

Så förflöt den första dagen, som tillika var den femte efter fiskarens resa till Granön. Ännu en dag kom och gick utan att de utsända spejare läto sig afhöra med annat än det gamla, eller att de sökt förgäfves.

Till råga på olyckan hade den så hårdt uppskakade Karin blifvit sjuk och måst intaga sängen. Hon hade antagligen förkyllt sig dernere vid sjön, der hon envisats att vara till långt in på nätterna, och låg nu i full yrsel om en sälbösskula midt emellan ögonen, om mannens bruna häst, om reverser och om länsman, eller just det, som Jonas talat om

i sömnen och som hon sålunda lagt mera på sinnet än mannen kunnat ana.

Under dessa bedröfliga förhållanden kunde det räknas som en lycka, att mor Kerstin anländt till ön samtidigt med Amund. Kerstin besatt nämligen bland andra vexlande egenskaper äfven den att vara lite hemma i medicinalväsendet, och hon hade alltid Hoffmans droppar, en påse med fläderthe och dylikt med sig hvart hon for. Hon åtog sig nu att vårda den sjuka tills man skulle få hem riktiga medikamenter från staden, och på detta sätt skulle hon också bäst kunna uträtta madam Perssons uppdrag, öfver hvars erhållande hon kände sig icke så litet stolt, ehuru hon visst icke ämnade åtnöja sig med blott äran som belöning.

Andra dagen efter Amunds ankomst upptäcktes en båt komma roende från Granölandet. Man skyndade att anlita Amunds ypperliga dubbelkikare, och snart nog upptäcktes det att farkosten fördes af Grans begge äldsta pojkar. Dessa medförde från fadern — som således sjelf fann för klokast att hålla sig på afstånd — följande bref skrifvet med en svårläst handstil:

“Til fiskar strömgrens vänligen, jag får unnerretta att jag råka i olycka för ölund på haltmickel när jag for från stan, jag trode han var en säl å så sköt jag pån, dä är inte farlit sa dåkton, kula bara rispa i låre, han är nu på lasarätte i Sörham, jag far til länsman att anmäla förehåldet, båten såg ja inte täll män bössa å väska har bude me, i hast vänligen tekner

Olof Gran.“

För säkerhets skull hade dock Olof till ofvanstående fogat följande:

“påskreftum, jag vill bara säga att dä inte ä lönt täll å komma fram mä funderinger om mord å tåcke, för dä duger inte, kom det ihåg, den som knåper ett ord åt dä hälle får mä mäg å göra, kåm det evinnerligen ihåg, tekner dånssamma.“

Detta “påskreftum“ var tydligen icke tillkommet samtidigt med sjelfva brevet, ty både de vinglande raderna och den hotfullt morska tonen vittnade om att Olof stärkt sig med en eller annan uddevallare efter den första skrifningen och först derefter kommit att tänka på, att det icke kunde skada att redan nu visa sig morsk ifall det verkligen skulle falla någon in att misstänka honom.

För det olyckliga Kusöfolket var nu ställningen klar, sedan det märkliga brevet blifvit läst och åter omläst af Amund. Att få veta något mera af de försigtiga pojkarne var likväl omöjligt, och osäkert kan väl också vara om de i sjelfva verket visste ens så mycket som fadern skriftligen meddelat, enär denne icke plägade redogöra för sina handlingar i allmänhet och allraminst när de, som här, voro af besvärande art.

Pojkarne kunde eller ville således icke meddela annat, än att fadern samtidigt med dem begifvit sig fram till socknen, men när han skulle komma tillbaka och om han då ämnade besöka Strömgrens, derpå hade de icke någon reda.

I ett af Karins lugnare ögonblick meddelades henne brevets innehåll af Elsa. Men den sjuka förmodde icke svara med annat än ett tacksamt leende och med att hopknäppa händerna. Hon hade således

förstått att hennes man var funnen och var vid lif, och från och med denna stund skred hennes tillfrisknande märkbart framåt.

Att Olof af öboarne skulle blifva misstänkt för att med afsigt hafva skjutit på Jonas, fastän han sedan af något skäl funnit klokast att vända saken till ett olyckligt misstag, det behöfva vi väl knappast upplysa. Man måste också medgifva, att Olofs föregående kunde ge rimlig anledning till en sådan uppfattning, ehuru han denna gång verkligen råkade att vara oskyldig, som vi redan veta.

Efter hållet familjeråd beslöts nu, att Amund med första gynnande vind skulle segla till Söderhamn, för att på ort och ställe göra sig förvissad om den tilltänkta svågerns tillstånd och af denne få närmare upplysningar äfvensom för att rådfråga doktorn beträffande Karin. Det värsta var att få ihop penningar, ty hvarken Strömgren eller Amund hade någon nämnvärd summa, men detta afhjelpes derigenom att den senare skref ett bref till bruket, der han var godt känd och fick låna hvad som erfordrades. Härpå begaf han sig, för säkerhets och sällskaps skull åtföljd af en af grannarne, på vägen, följd af Elsas välönskningar och ömma omfamning, den hon vågade gifva i ett ögonblick då hon trodde att ingen skulle se henne. Hennes naturliga glädtighet hade nu börjat återvända sedan Karin gifvit så goda tecken till tillfrisknande. Fästmannens närvaro gjorde naturligtvis icke mindre god verkan, och så hade från kinden vikna rosor åter spirat upp, till Amunds både glädje och stolthet.

“Håll dig nu rask medan jag är borta, guldet mitt,” förmanade Amund under det de följdes ned

mot sjön, der Strömgren och följeslagaren på stadsresan rustade med slupen. "Och hvad du gör, så se noga upp med det trollet Kerstin, ty inte annat jag kan begripa, så har mutter dragit sina små mistankar och skickat den gemena karingen hit på spioneri."

"Åh, du kan vara trygg både i det ena och det andra," svarade Elsa glädtigt. "Rask skall jag nog hålla mig, det kan du tro, och hvad Kerstin beträffar så nog skall hon få lång näsa, skulle jag också se mig nödsakad att under din frånvaro lite smått — men bara smått, förstår du! — förtala dig."

Amund skrattade och Elsa likaså, men hvad de icke visste, det var, att "trollet" just nu var uppe på vinden, dit hon gjort sig ett ärende, och som bäst snokade bland Elsas gömmor i den olästa kistan, der hon snart fann alla Amunds presenter vid första besöket. Hon hade också, dold bakom knuten, sett hur ömt den unga flickan omfamnade honom, och hon behöfde icke veta mer för att känna sin betydelse då hon redogjorde för sitt uppdrag hemma hos madam Persson.

"Aha, det har således kommit så långt med det unga herrskapet!" mumlade hon elakt. "Liten Elsa hoppas på att få bli fru kaptenska med tiden, men den högfärdstanken blir det allt bäst att du lägger bort, om jag annars känner Perssonskan rätt. Förr skall hon göra sonen arflös och låt'an fara som simpel matros igen, än hon tager fiskar Strömgrens dotter till sonhustru, det skulle jag kunna svära på. Undrar just om gubben och Karin har någon reda på det här snygga förhållandet — åh, det har dom nog inte, dertill är gubben för slö och Karin för blind."

Och med dessa vackra ord och omdömen smög sig mor Kerstin ned igen, obemärkt af den slumrande sjuka.

Så hastigt omständigheterna tilläto kom Amund tillbaka, men de underrättelser han medförde voro bedröfliga. Jonas' venstra ben hade man måst af-taga och han låg nu i den svåraste sårfeber sväf-vande mellan lif och död. Som Amund genast miss-tänkt, var det således här fråga om något vida all-varsammare än den lätta "rispa", hvarom Gran så lättvindigt ordat i brevet till Strömgrens. Medika-menter af flere slag medhade han ock för Karins räkning, med strängaste tillsägelse från doktorn att den sjuka icke under några omständigheter skulle få meddelas mannens verkliga tillstånd förr än hon blifvit fullkomligt frisk och då också blott på det varsammaste — en föreskrift som den kloke Amund i allt fall tänkt följa. Han ansåg äfven öfverflödigt att gubben Strömgren fick närmare reda på mågens tillstånd, och sålunda blef Elsa hans enda förtrogna. Den unga flickans förskräckelse kunna vi lätt fatta; hur skulle det väl gå nu om svågern doge eller blefve lytt^o för hela sin tid, då fadern var så godt som oförmögen till allt arbete? Amund skulle också snart lemna dem, och till råga på olyckan fans ej en sparad skilling i huset. Dock, Gud skulle väl hjälpa, tänkte hon, och förtröstan började återvända; hon ville icke heller visa sig svag för fästmannen, huru svårt hon än hade att hålla modet uppe under dessa så hastigt på hvarandra följande pröfningar. Amund som lemnat den sjuke i den fasta föreställ-ningen, att denne aldrig skullé gå igenom — något som doktors flera uttryck också lät förstå — hade

redan fattat sitt beslut rörande framtiden. Han ville för alltid öfvergifva tanken på "storsjön" och på den förr så lockande kaptensvärdigheten och slå sig ned någonstans i skärgården, dock icke på den ödsliga Kusön, der han nog skulle finna tillräcklig utkomst för sig och Elsa och ändå få en slant öfver att bispringa Strömgren och Karin med. Modren skulle komma att storma, det insåg han nog, men pligten framför allt, tänkte han och tröstade sig. Ingen, icke ens Elsa, skulle dock för den närmaste tiden få veta detta för hans karaktär och hjerta så hedrande beslut, ty han fruktade att Elsa då af grannlagenhetsskäl skulle allvarsamt sätta sig deremot, ja kanske för alltid slå upp med honom, hellre än att behöfva tro sig hafva varit orsaken till afbrytandet af hans en gång utstakade lefnadsbana och som hon visste att han så högt älskade.

I enlighet med allt detta meddelades nu gubben Strömgren och Karin hvad som kunde utan fara sägas om Jonas' tillstånd. Han var på bättringsvägen, men det skulle efter all sannolikhet komma att dröja ännu en tid innan han blef frisk och kunde komma hem igen, ty såret var svårläkt om ock ej vidare farligt, hade doktorn sagt. Jonas hade varit vid godt mod och sändt tusende helsingar till Karin och alla de öfriga i hemmet — en oskyldig osanning från Amunds sida, då ju Jonas låg i sårfeber och knappast kände igen honom.

Karins glädje vardt stor, och i sitt fromma hjerta tackade hon innerligen Gud, som väl straffat men ändå icke velat förkrossa dem. Ack, hvad vet väl den kortsynta människan om försynens underbara vägar!

“Så god du är, Amund, som gjort och gör dig så mycken möda för oss!” tackade hon denne med matt röst och innerlig blick. “Måtte Gud belöna dig för alla dina uppoffringar så rikt, som jag nu kan önska det.”

“St, Karin,” förmanade Amund, “du får inte tala så mycket på en gång, och ingenting alls har du att tacka för; jag har ju inte gjort annat än hvad hvilken annan som helst skulle det i mitt ställe.”

Och han log så godt och förtröstansfullt, att Karin kände sig allt mera lugnad och stärkt i hoppet om ännu stundande ljusare tider.

Icke ett ögonblick föll det dock henne in att tänka åt samma håll som Amund, eller att denne skulle afbryta studierna för att egna sin tid och sina krafter åt dem. Hade hon kunnat ana något sådant, så hade hon bestämdt vidtagit någon åtgärd för att få tala i förtroende med Amunds mor i afsigt att få en sådan hvad hon skulle kallat olycka afböjd. Nej, Jonas skulle snart komma hem frisk och färdig igen med ny håg till fördubbladt arbete mot förr, och då skulle det nog med Guds bistånd gå; i denna riktning gingo' hustruns glada förhoppningar.

Det gick heller icke an att Amund kvarblef längre, tyckte hon, och beslöt att säga honom det. Folket skulle bara undra och göra sina utläggningar, och hvad födan beträffade, så kunde gubben och Elsa godt reda sig med fisknäten, och hjälp att ibland lägga ut sköttarne skulle nog grannarne villigt lemna, det tviflade hon icke på. Det ginge för resten alls icke an, att Amund dröjde längre med att börja sin privatläsning i Gefle; han hade kanske redan försummat sig, hvarom också mor Kerstin, som ännu höll sig

qvar, ehuru nu nästan aldeles obehöflig, icke heller uraktlåtit att göra en och annan anspelning.

Hvad Kerstin beträffar, så höll hon sig ännu hos Strömgrens blott för att göra ytterligare iakttagelser beträffande Amunds och Elsas förhållande till hvarandra och för att öka den väntade belöningen af madam Persson. Hon hade dock redan sett och märkt nog, ansåg hon, men ämnade dock icke lemna Kusön förr än på samma gång som Amund; det ginge, förstås, icke an att lemna denne på egen hand med Elsa, hvars listiga konster så förtrollat honom, att han icke längre var sig lik, hon tyckte nästan att han såg ut som hade han i hast blifvit trettio år och dertill så allvarlig, som hade han varit än äldre.

“Hon skall aldrig i evighet ha honom,” föresatte sig Kerstin, ehuru väl det kan tyckas att hon med den saken icke hade något att beställa; men förhållandet var, att gumman icke tyckte att Elsa behandlade hennes viktiga person med all den uppmärksamhet, som hon ansåg sig ha rätt att fordra, och därför, om ej för annat, så skulle hon straffas med att gå miste om Amund, det skulle hon blifva varse.

Det är också sant, att Elsa numera betraktade Kerstin med misstänksamhet, att ej säga leda, sedan hon icke kunnat undgå att märka hurusom den gamla jemt spionerade på henne. Hon hade också trott sig finna, att någon varit uppe på vinden och reviderat bland hennes saker i kistan, och det var henne omöjligt att härför kunna misstänka någon annan än Kerstin, ehuru hon ingenting sade åt denna.

Ett visst lugn hade emellertid nu aflöst den nyss så stormande oron hos fiskarfolket. Det skulle dock snart åter störas genom ett nytt pinsamt uppträde.

Gran anlände nämligen till ön, men icke ensam utan i det betänkliga sällskapet af länsmännen och en fjerdingman. Undersökning skulle nu anställas rörande Ölunds missöde, hvarför också såväl Peter på Stenudden som Ferm blifvit kallade för att meddela upplysningar. De infunno sig också ungefär samtidigt. Peter trygg som vanligt, men den ränksmidande mäterlotsen deremot under en oro, som han hade all möda att dölja.

Han hade icke sett den fruktade granömannen alltsedan det förut omtalade uppträdet i Gefle, men hans onda samvete sade honom högre än någonsin, att faran nu var verkligt öfverhängande. Han visste att Ölund låg på sjukhuset i Söderhamn, sårad af Gran, men om och hvad den senare fått veta under deras sammanträffande på "Halt-Mickel" rörande honom sjelf, det hade han naturligtvis ingen reda på, om han än hade sina goda skäl att ana det värsta.

Till följe af Karins sjukdom hölls polisundersökningen i en af grannstugorna. Strömgren och Elsa tillfrågades först, om de någon gång hört Ölund tala med fruktan eller hat om Gran, men det kunde ingendera påminna sig just varit händelsen. Anledningen till Jonas' resa till Granön uppgåfvo de vara den, som han sjelf angifvit och som de funno fullt förklarlig, då han väl behöfde en ny båt och hela vintern funderat på hur han skulle få sig en sådan. Hur han derifrån kommit till Halt-Mickel, som låg åt motsatt led mot hemmet, förblef dem deremot oförklarligt, då han alldeles icke talat om någon sin afsigt att på sin färd jemväl anställa säljagt, ehuru väl

de sett honom taga bössorna med sig, hvilket han alltid brukade då han for längre bort.

Derefter tillspordes Amund om hvad Ölund härom till äfventyrs meddelat vid dennes besök på sjukhuset, men denne hade heller ingenting att upplysa. Ölund hade för tillfället befunnit sig i half yrsel och knappast känt igen honom.

Turen kom nu till Peter, och med honom uppehöll sig länsmannen länge. Peter stod nu som på glödgade jern, ty det märktes tydligt att ransakaren misstänkte honom veta något mera än de andra. Utan att ett enda ögonblick våga se upp på Gran började han emellertid och utan att en enda gång blifva afbruten i sin berättelse. Han omnämde Grans pojkers indirekta hot mot Jonas om vedergällning för vittnesmålet, blott fadern skulle träffa honom, äfvensom att de trott att Ferm tussat honom att på allt sätt bidraga till faderns fällande och att han förmodligen för den sakens skull fått penningar af mästerlotsen att köpa båten för. Gran sjelf deremot hade han blott ett par gånger träffat och då ingenting hört beträffande Ölund, men väl att Gran ämnade tukta Ferm för *hans* vittnesmål, det Gran påstått vara falskt. Men hur den gode Peter härunder for fram och åter, så framgick det tydligt nog för den uppmärksamt lyssnande länsmannen att han icke i allt höll sig till sanningen, tydligen af fruktan för sin vilda granne, hvilkens olycksbådande blickar följde honom under hela tiden. Ransakaren gjorde dock ingen anmärkning utan lät Peter intrassla sig bäst han ville; han tog blott noga till protokollet hvarje motsägelse eller tvetalan.

Derpå hördes mästerlotsen. Han hade lyckats återvinna sin fattning och med den sin gamla djerfhet. Han förklarade oförbehållsamt, att Jonas för honom omtalat att han fruktade det värsta af Olof, som om honom fällt svåra hotelser, äfvensom att Gran städse gjort sig känd såsom en person, den der är i stånd till allt. Det vore därför hans, Ferns, lifliga öfvertygelse, att Gran, med full afsigt att hämnas för vittnesmålet i Gefle, skjutit på Jonas, likasom han inte ville dölja för herr länsmannen, att han sjelf fruktade till lifvet, om Gran fortfarande finge gå på fri fot och detta af enahanda anledning. Gran var hela skärgårdens skräck och fasa, förklarade han vidare, och ingen säkerhet till lem och lif kunde finnas för snart sagdt någon, förr, än denne åter befunne sig inom lås och bom.

Under denna mästerlotsens berättelse sköto Olofs grå ögon den ena förfärliga blixten efter den andra, hvilket lika litet undföll länsmannen som de öfrige.

Ingen kunde längre tvifla på hvad Ferm hade att vänta, men Gran stod dock icke till förhörs för hvad han tilläfventyrs ämnade göra, utan för hvad han redan gjort, och undersökningen fortgick därför och afslöts dermed att Olof nu uppmanades att sjelf berätta hvad som förefallit mellan honom och den sårade derborta vid "Halt-Mickel."

Gran, hvars samvete i denna punkt var, såsom vi redan veta, fullkomligt rent, redogjorde med reda för huru allt tillgått från hans sida. Huru deremot Jonas kommit till klippan, det kunde han icke veta, enär denne ej kunnat eller velat upplysa honom derom. Båten hade troligen gått ifrån honom eller

blifvit stulen af någon niding medan han sof, men äfven derom hade Jonas ingenting förmålt, så att icke något kunde sägas med säkerhet. Hvad Peter och isynnerhet Ferm berättat om honom sjelf, vore bara elak dikt. Mästerlotsen vore hans gamle fiende och borde inte vara hörgild i så godt som egen sak. Detta var allt hvad han hade att säga och han slutade med att begära ersättning för alla sina obehag och besvär i denna sak.

På tillfrågan upplyste nu Amund om beskaffenheten af Ölunds sår, att detta varit så svårt att benet måst aftagas uppe vid höften, och att mycket osäkert vore huruvida han kunde genomgå den svåra sårfeber i hvilken han legat under den unge sjömannens besök.

Detta var just hvad som tillsvidare skulle hemlighållas för gubben Strömgren, men Amund hvarken ville eller vågade svara undvikande i en så allvarsam sak, och den gamle fick sålunda med ens den olyckliga ställningen klar för sig.

“Din bof, din förbannade skurk!” röt han utan vidare besinning till Gran, som blott stod och hånlog, “i brevet till oss skref du, att Jonas fått blott en liten rispa, och nu får jag höra att du nära tagit lifvet af honom!”

Detta den gamles förtviflade utfall gaf länsmannen anledning att närmare få reda på huru härmed hängde ihop. Brevet eftersändes och granskades uppmärksamt särdeles hvad dess “påskriftum“ beträffar.

Nya frågor framställdes nu till Gran. Hvarför hade han ej, då han ju visste sig vara oskyldig, skyndat att efter hemkomsten från Söderhamn per-

sonligen öfverbringa budskapet om olyckshändelsen och i allt fall hvarför hade han icke i brevet strängt hållit sig till sanningen? Och hvarför utslunga de der hotelserna, om han vore så ren och oskyldig, som han ville låta påskina?

Här stod sig Gran slätt. Hans förklaring att han inte ville skrämma qvinfolken antogs ej för god, då ju hela världen visste, att han aldrig gjort sig känd för någon som helst grannlagenhet hvarken mot man eller qvinna. Då nu dertill kom att Gran förut varit straffad för öfvervåld, enligt prestbeviset vore illa känd och slutligen att bruksegaren förklarat att han ej längre ville hafva Gran boende på sin mark — Granön lydde nämligen under bruket — så såg sig länsmannen nödsakad förklara honom skyldig att träda i häkte, att der förblifva intill dess konungens befallningshafvande, dit saken skulle inrapporteras, hunnit förordna om laga ransakning inför domstol.

Denna för alla och icke minst för Gran själf oväntade utgång framkallade naturligtvis skiftande intryck. Elsa och Amund blefvo mera bedröfvade än nöjda, under det att deremot Strömgren och i synnerhet mästerlotsen jublade och den stackars Peter blef ytterligare förlägen.

“Det var lagom åt dig, din förbannade skurker!” skrek Strömgren och hötte med sin magra näfve, “hvarför skulle du skjuta mågen min, mitt enda stöd på ålderdomen, din usling?”

“Tyst gubbe,” tillsade länsmannen, “kom ihåg att ännu är Gran blott misstänkt, ej öfverbevisad.”

Men Strömgren brydde sig föga om sådant, för honom var bevisning nog förebringad. Han fortfor

med sina förbannelser, och kunde icke bringas till tystnad med mindre än Amund måste utföra honom.

Äfven af mästerlotsen fick Gran sina mustiga glåpord. "Nu lär du väl ändå få ankarsmedjan att roa dig i," hånade han då han såg fjerdingssmannen framtaga de i smyg medhafda handklofvarne; "stark är du nog, din fähund, men på fästningen lär dom allt kunna pressa svetten ur dig."

"Tyst!" befalde länsmannen. "Ehuru häktad, står Gran under lagens skydd såväl som hvarje annan."

Olof stod under detta upptråde med korslagda armar och betraktade ömsom fjerdingssmannen, ömsom Ferm. Hans ögon sprutade eld och hela hans kropp darrade af en okuflig vrede.

Han var synbarligen i strid med sig sjelf om hvad han nu borde företaga, om han borde gifva sig godvilligt eller om han skulle försöka ett motstånd.

Hastigt beslöt han sig dock för det senare.

Med en tigers språng var han öfver fjerdingssmannen och ryckte af denne handklofvarne, med hvilka han omedelbart derpå gaf mästerlotsen ett så våldsamt slag i ansigtet, att blodet frustade ur mun och näsa och han tumlade halft sanslös baklänges till golfvet. Derefter och utan att någon af de öfriga hann förhindra det, rusade han på dörren och började snabbt springa ned mot sjöbryggan . . .

"Tag, tag fast honom!" skrek länsmannen, utom sig öfver en sådan djerfhets. "Rider då fan er, karlar, efter ingen törs sätta efter honom?"

Men det var verkligen så, att ingen af de närvarande vågade det. Den ende, som ej ett ögonblick skulle tvekat, var Amund, men denne befann

sig i denna stund bakom stugan, der han höll på att för den uppretade och något druckne Strömgren göra begripligt nödvändigheten att hålla tyst för Karin med hvad han fått veta rörande mågens tillstånd.

När äfven han sedermera framkallades af oväsendet, var det för sent. Lika med de andra fick han bevittna huru Gran lösgjort skötbåten och lagt ut från land, svängande den tunga sälbössan öfver sitt hufvud så lätt som om hon varit en fjäder.

“Adjö nu och tack för godt sällskap!” skrek han hånande; “och helsa Fermén”, tillade han då såg att denne ej var med de andre, “helsa den skurken att jag har en kula stöpt enkom för hans räkning bara han kommer mig inom sigthåll.”

Derpå och alldeles som om han varit stadd i det lofligaste ärende lade han ifrån sig bössan, hisade seglet och satte sig till roders, styrande kosan rätt ut till haf.

Amund såg frågande på länsmannen.

“Låt honom fara,” sade denne, sjelf icke mindre försagd än de andre öfver en så oerhörd djerfhet; “han skall i allt fall snart blifva gripen när jag hunnit få ut kungörelsen om rymningen. Om vi nu förföljde honom, så dödar han ofelbart den som först hinner fram, och det kan ju vara onödigt,” tillade han derpå filosofiskt.

I detta ögonblick kom Ferm linkande ned till bryggan. När han fick se Olof oantastad vara ute på sjön skar han tänderna i raseri.

“Så’na stackare ni ä’ allesammans!” skrek han utan att akta på att äfven länsmannen var med.

“Tänker ni då ingenting göra för att få fast den bofven, den mördaren?”

“Bry dig inte i det, du,” svarade länsmannen stött. “Annars så bad han helsa, att han i väskan hade en kula, enkom stöpt för din räkning; du kan nu roa dig med att tänka på den så länge.”

Kort efter nyss tecknade uppträde finna vi madam Persson och Amund inbegripna i ett allvarligt samtal i den lilla stuga på Norrsundet de bebodde under den tillfälliga vistelsen der.

Innan vi emellertid lyssna till hvad de säga hvarandra, vilja vi meddela läsaren några upplysningar om hvad som närmast händt på Kusön med omnejd sedan Olofs dristiga rymning.

Samma natt som följde på detta vågade företag nedbrann i grund mästerlotsens på Gåsholma icke allenast boningshus utan jemväl sjöbod och båthus. Båtarne hade lossats från sina fästen och antingen sänkts i det här utanför djupa vattnet eller låtits drifva till sjös. Ferns syster, som för tillfället befann sig ensam hemma, enär brodern ännu icke hemkommit från sin Kusöfärd, kunde med knapp nöd rädda sig undan lågorna, hvilka samtidigt slog in genom både fönster och dörrar. I de två granngårdarne var heller ingen manlig hjälp att få, enär karlarne på aftonen begifvit sig ut med sköttarne till utskären och således icke skulle komma hem förr än fram på förmiddagen.

Vi kunna knappast misstaga oss om hvem som i nattens skymning anlagt denna allt förödande

mordbrand, förutsättande en djerfhets, som ingen annan i hela skärgården kunde besitta mer än Gran.

Också var det verkligen han. Med sina vid hafvet vanda och af naturen skarpa ögon hade han långt ute på sjön sett två segel styra ut från Gåsholma, och då han på goda grunder antog att mästerlotsen icke skulle våga sig hem denna natt, var således blott qvinfolk till finnandes på holmen. Något efter midnatt lade han därför till, samlade i hast en mängd lätt brännbara ämnen och gjorde utan att darra på handen antändningen. Innan ännu någon vaknat i stugorna var han åter ute på sjön och i godt skydd för hvarje spejande öga.

Bland andra värdepapper, som vid olyckstillfället gingo förlorade för mästerlotsen, var äfven Jonas Ölunds revers med den af svärfadern tecknade borgen som han haft ett sådant besvär att få i sin ego, för att derigenom kunna förmå den fattige fiskaren att döda Olof och hvori han också varit så nära att fullständigt lyckas.

Men — människan spår och Gud rå, huru underliga de valda vägarne än ofta tyckas vara för den kortsynte dödlige.

Före Amunds afresa hade Karin länge talat med honom enskildt rörande hans förhållande till Elsa och om deras framtid. Karins bestämda råd och vilja hade varit, att Amund strax efter hemkomsten skulle tala med sin mor och söka utverka hennes bifall till en fortsatt förbindelse, hvarförutan ingen välsignelse skulle följa dem och Elsa aldrig känna sig rätt lycklig. På något giftermål skulle han dock icke tänka förr än han tagit sin styrmansexamen, icke för det Elsa härigenom skulle få heta fru, utan emedan Amund

icke skulle tilläfventyrs afbryta sin en gång valda bana utan tvertom med raskhet fortgå på den. Mycket kunde ock under tiden inträffa, som gjorde att den tilltänkta förbindelsen måste upphävas. Elsa vore blott en fattig och okunnig flicka, hvars enda egendom vore ett rent hjerta och ett vackert ansigte, men det senare kunde icke så länge bevaras som det förra och Amund kunde ju lätt, som så många annan, komma på andra tankar när han fått se sig litet mera omkring i verlden. På att med penningar bispringa dem fick han icke tänka, hon ville allvarligen förbjuda honom det, ehuru hon så väl kände hans goda hjerta. När Jonas, som hon hoppades, snart komme hem, skulle det väl blifva någon råd, nu, som förut. Hon hoppades att han under sin långa och svåra pröfning kommit till insigt af bränvinets förbannelse, och ville han blott bortlägga det, så skulle det nog gå bra. Karin talte så förståndigt och så innerligen godt, att Amund kände sig rörd, och för att ej göra henne bedröfvad ingick på allt. Som vi väl med kannedom om hans karaktär kunna förstå, ämnade han dock gå andra vägar, än de af Karin utstakade, men derom blefve tids nog att närmare bestämma framdeles, tänkte han.

Att afskedet från Elsa var innerligt och ömt, kunna vi lätt ana. Icke heller åt henne anförtrodde Amund sin afsigt att stanna kvar i skärgården och der slå sig på något yrke, ty han visste att Elsa i sin frihet från all egoism skulle allvarligt afråda det. Endast med det förslaget att ibland bispringa med litet penningar vågade han framkomma, men i likhet med Karin afböjde hon detta, tacksamt men bestämdt.

“Du skall säkert icke anse oss otacksamma heller högfärdiga för det, käre Amund,” sade hon; “få vi ha helsan så draga vi oss nog fram. 'Än finnes det strömming i sjön', plägar far säga till tröst när något går honom emot, och från sjön och till grytan är det inte långt, som du ser,” tillade hon skrattande. “Far får lof att slå sig på ordentlighet och mera arbetsamhet, det har jag då riktigt satt mig för, och du må tro, jag släpper icke så lätt tag. Värst blir det med den stackars Jonte, om han kommer hem med lifvet, men han får väl sitta stilla och binda sköttar åt både oss och andra, och så är han för resten mycket händig i att göra strömmingsfjeringar, bara han kommer sig för. Så att jag hoppas det bästa, och du får heller inte vara orolig, Amund, det skall du äntligen lofva mig.”

Amund lofvade igen, och bekräftade sitt löfte med en kyss. Han var verkligen icke heller orolig, ty gumman modern skulle nödgas gifva med sig, det var hans fasta allvar att icke släppa henne förr.

Det är nu detta kapitel mor och son nyss börjat inleda i den lilla stugan vid Norrsundet.

Vi förutskicka dock den anmärkningen, att madam Persson vet mycket mera än Amund tror beträffande hans förhållande till Elsa, ty samtidigt med den unge sjömannen hade också mor Kerstin hemkommit och naturligtvis skyndat att aflägga rapport. Hvad hon hört manade emellertid till försigtighet, ty Amund var icke längre något barn som kunde föras vid ett strumpeband.

“Om du därför tycker som jag,” sade modern under det hon oroligt betraktade sonen, “så ge vi oss i väg tillbaka till Gefle igen om ett par dagar eller

redan förr, om du hinner bli färdig. Sjelf har jag längesedan gjort undan mitt, och längtar uppriktigt sagdt härifrån.“

“Det var ett underligt tal från dina läppar det, min mor,“ svarade Amund undvikande. “Här är du ju född och här har du ju vistats i all din tid! Här är ju också så friskt och vackert och folket så godt och okonstladt, att jag inte begripar hvad staden kan ha något för lockande framför allt detta.“

“Folket godt, ja, du sa' just ett ord, Amund! Är det godt folk, ett sådant, som mördar och mordbränner, super och slåss, så att ingen ärlig människa längre kan gå säker?“

“Det är ju bara Gran som är en sådan vilde, och icke böra väl därför de andra skäras öfver en kam. Och aldrig var du rädd för skärgårdsfolket förr, utan umgicks med dem som goda gelikar — hvad kommer nu åt dig, som så i en hast kunnat ändra tankar?“

Gumman blef ett ögonblick förlägen, men hemtade sig snart och fortsatte:

“Om jag skall säga dig sanningen, så har jag aldrig tyckt riktigt om det här simpla folket, fast jag varit nog klok att visa god min för utkomstens skull, förstås.“

Amund drog en tyst suck. Hans mor var sjelf född en fattig fiskarflicka i just samma skärgård, hvars befolkning hon nu så oförbehållsamt föraktade! Och dertill var det, såsom hon också fastän så kallsinnigt antydt, just genom den, som först fadern och sedan hon sjelf samlat de penningar, öfver hvilka hon nu så yfdes. Han betänkte ock, att nog mången tår, fattigdomens eller rent af nödens tår, vidlåde detta

kapital, som hon med en till girighet gränsande om-
tanke så ifrigt och sorgfälligt bemödat sig om att
öka, blott för att kunna gifva honom sjelf uppfostran
och arf.

Då Amund emellertid ingenting svarade återtog
modren:

“Ja, blott för utkomstens skull och för din skull
— som blir detsamma — har jag stannat här i Norr-
sundet så länge, sedan din far dog. Men nu har jag,
Gudi vare lof! samlat tillräckligt för oss båda, och
derför beslöt jag mig för att för framtiden bo i staden,
der du väl ändå skall göra din uppfostran och sedan
vistas när du inte är ute på sjön. Nå, hur menar
du, Amund, du ser så tveksam och konstig ut?”

“Uppriktigt sagdt, min mor, så börjar jag nu tro
att jag ej har den håg och kallelse för sjön, hvarför-
utan ingen blir en verklig god sjöman, han må nu
läsa aldrig så. När jag var pojke så lekte mig alltid
det vida, omätliga hafvet underbart i hågen, men
sedan jag nu som äldre fått pröfva sjömanslivets både
faror och försakelser, så ser jag saken med andra ögon,
jag kan ej hjälpa det.”

Att Amund här for med en liten osanning, kunna
vi förstå. Hafvet och lifvet på det älskade han ännu i
denna stund lika högt som förut, om ock ej så passioneradt,
men de nya förpligtelser han inför sig sjelf iklädt sig
genom förlofningen med Elsa stälde han ännu högre,
och deraf kom sig svaret.

Madam Persson såg upp med en förundrad, nästan
häpnad blick. “Du skulle icke längre älska sjömans-
lifvet!” utropade hon och slog ihop de magra hän-
derna; “jag hörde väl galet, gosse?”

“Nej min mor, det gjorde ni nog inte,” svarade Amund med ett halft sorgset leende. “Jag har redan länge tänkt på att öfvergifva sjön och slå mig på något annat, fast den tanken icke kommit till mognad förr än just under den här resan.”

“Du har redan länge tänkt derpå,” upprepade gumman, inom sig starkt tviflande, “men inte sade du mig ett ord om den saken i höstas när du började läsningen, och det så ifrigt, att du ju hängde öfver boken både dag och natt.”

“Om jag inte gjorde det,” gentog Amund saktmodigt, “så kom det sig blott deraf, att jag då ännu inte visste något annat och bättre att slå mig på för att vinna ett ärligt bröd.”

“Men nu vet du det?” yttrade modern med en tydlig anstrykning af ironi.

“Ja, så tror jag åtminstone.”

“Kan man få veta hvori det skulle bestå?” fortfor gumman halft nyfiket och halft hånande.

“Hvarför icke, min mor,” svarade Amund, nu kallare än förut, då han icke kunnat undgå att märka modrens bitterhet. “Saken är helt enkelt den, att jag funderar på att slå mig ned någonstans här i skärgården och börja med strömmingsaffärer i större skala. Härmed skulle jag bereda icke allenast mig sjelf utan också de stackars fattige fiskarne stor nytta och många fördelar. Som det nu är stäldt, så måste fiskaren segla till staden så snart han skrapat ihop några fjerdingar och der nödgas han taga hvad man behagar bjuda honom, vore det än till underpris. Hälften om ej mera af detta går sedan åt i sus och dus och det minsta kommer familjen tillgodo. Fans här åter en redbar uppköpare, så behöfdes icke längre

dessa resor, de sålde då till honom för högsta gångbara uppköpspris eller bytte åt sig nödvändighetsartiklar för sin fångst. På detta sätt, men, som jag tror också endast på detta, skulle vår skärgårdsbefolkning åter kunna så småningom lyfta sig ur det ekonomiska lägervall hvori den nu råkat, på samma gång uppköparen nödvändigt skulle göra lika goda som säkra affärer, särdeles om han hade ett litet kapital att börja med.“

Amund höll upp och fixerade modern för att se hvad intryck hans oväntade meddelande gjort. Denna syntes emellertid mindre öfverraskad än han väntat, men tonen var kall och hård då hon svarade:

“Jag förstår, du skulle blifva strömmingskrämare och i denna egenskap förmodligen slå dig ned på till exempel Kusön . . .“

Modrens försåtliga anspelning, som icke kunde missförstås, kom blodet att rusa åt Amunds kinder och panna. Det var tydligt att någon här löpt med sqvaller, men hvem i all verlden kunde det vara? På mor Kerstin kom han minst att tänka, ty dels hade Elsa icke sagt honom något om gummans spioneri, dels hade han ju alltid varit hennes “guldgosse“, hur föga smickrad han än funnit sig af denna hederstitel. Han sökte emellertid att tillkämpa sig lugn, men ändå kunde en lätt darrning på rösten förmärkas då han svarade:

“Hvarför icke der, så godt som här, ehuru jag annars ännu icke bestämt mig hvarken för den ena eller den andra platsen. Sådant tål nog att tänka på, och jag har nästan beslutat att använda den här sommaren för att göra mina öfverslag och kalkyler i det hänseendet.“

“Jaså, du har nästan *beslutat* det,” anmärkte modren spetsigt, “och det utan att det minsta fråga din gamla mor till! I sanning Amund, jag väntade icke en sådan gränslös otacksamhet af dig — om din dåraktighet vill jag då inte tala, för den öfvergår verkligen alla mänskliga gränser.”

Nu blef äfven Amund allvarsamt stött. Den unge sjömannen hade ett hett blod, ett arf från både far och mor, men han lyckades dock beherska sig och svarade derfor med yttre lugn:

“Om jag ej nämnt någonting för dig härom förr än nu, så kommer det sig blott deraf att min plan först nyss kommit till full mognad. Och i öfrigt ber jag dig vara god och erinra, att jag icke längre är ett barn som i allt står under en annans lydnad, efter som det nu är två år sedan jag blef myndig . . .”

“Aha, du tillåter dig att tala ur den tonen, Amund?” inföll gumman, häftigt fläktande med förklädet. “Vågar jag då också fråga hvar du tänker taga de många penningar ifrån, som nog behövas till en sådan affär, som du spekulerar på? Af mig har du inte att härvid påräkna en enda skilling, det må jag allvarsamt säga dig, så först som sist och dertill en gång för alla.”

“Jag har heller aldrig ett ögonblick funderat deråt, derom kan du vara fullt försäkrad,” svarade Amund med eftertryck. “Men som det kan vara din rättighet att äfven veta hur jag i denna punkt ämnat ordna saken, så vill jag upplysa, att jag tänker vända mig till gubben Weser. Han är en upplyst man och vill mitt väl, det har jag rönt många prof på. Gubben är en förmögen man, så att några tusen riksdaler lånar han mig nog, hoppas jag, till dess jag

hinner komma mig litet för. Skulle jag också häruti hafva missräknat mig, så får jag nog fatt i någon annan billig förläggare, då affären uppenbarligen bör blifva lönande, det är nu det minsta jag fruktar för.“

Modrens harm öfver denna sonens tillförsigt, den Amund också verkligen på trots gjorde större än den i sjelfva grunden var, kunna vi knappast beskrifva. Hon ömsom rodnade och bleknade, och det blårandiga förklädet gick häftigt upp och ned, ett aldrig svikande tecken till, att egarinnan var på det häftigaste upprörd. Sonens ord om kapten Weser hade emellertid för ögonblicket fört henne in på en ny tankegång och det var i anledning deraf hon nu anmärkte:

“Weser är en allt för förståndig karl för att gilla ett så vanvettigt förslag, som du nu spekulerar på, det kan jag på förhand säga dig. När du nyss var född, så låg han här i sundet och lastade briggen Neptun, som han den tiden förde, och derigenom kom han att stå fadder åt dig. Allt sedan dess har han öfverhopat dig med godhet; på “Hilding“, som nu till större delen är hans eget skepp, har han ju behandlat dig mera som en son, än som en simpel jungman eller matros. När ni varit ute på sjön, så har han ju läst navigation med dig på hvarje ledig stund du haft från grofarbetet, bara för att det skulle gå så mycket raskare för dig att komma fram i yrket. Han har nog tänkt att du skulle öfvertaga skeppet när han en gång slår sig i ro — och nu vill du till gengäld löna äfven honom med en så svart otacksamhet. I sanning, Amund, jag känner inte igen dig, och förbannad vare den, som är innersta orsaken till att du kommit på sådana villovägar.“

En lätt rysning genomför Amund vid dessa sista ord, hvilka han måste tro gälde den oskyldiga Elsa, hvilket också verkligen var händelsen, och han ville göra ett försök att lugna den gamla.

“För all del stilla dig,” sade han, “och hvad den misstron angår, att någon annan än jag sjelf skulle vara orsaken till att jag befinner mig på hvad du kallar villovägar, så tager du häri miste, det kan jag heligt försäkra dig. Det är således mig sjelf du nyss förbannat, men jag förlåter dig gerna, ty i din häftighet visste du väl knappast hvad du sade.”

“Åh, var du säker på, din mor vet nog hvad hon säger,” svarade modren harmfullt, “och för att nu en gång få rent spel, så vill jag upplysa om, att jag inte mente *dig*, utan den der slynan Elsa på Kusön, hvars fagra ögon och falska tal måtte ha alldeles förgjort dig. Ja, vare hon förbannad, denna usla varelse, som vill från en moder rycka hennes enda barn för att föra honom i förderfvet! Det säger jag och det skall jag säga dig ända till dess du kommer på bättre tankar.”

Amund hade vid detta modrens ohyggliga och orättvisa utfall rest sig upp. Han skälfde af återhållen vrede och läpparne darrade konvulsiviskt då han yttrade:

“Atertag genast — genast, förstår du! — din förbannelse öfver den oskyldiga flickan, annars har du icke längre någon son!”

Men i sitt öfvermod fäste sig modren icke så mycket vid detta hot, Amund *måste* till slut gifva med sig, tänkte hon. Hon svarade därför med bestämmd ton:

“Jag återtar ingenting, så länge jag har rätt. Om du är blind, så tillhör det mig som din mor att se för dig, och det är hvad jag hittills gjort och äfven hädanefter tänker göra, när det så befinnes behöfligt.“

Amund var blek, men han hade återvunnit sin fattning då han yttrade:

“Så låt oss då icke längre tvista utan gå hvar sina vägar efter Gud så vill. Ty kom noga ihåg det, att Elsa öfverger jag aldrig så länge jag lefver! Hur du fått veta mitt förhållande till henne skall jag hålla mig för god att efterforska, men försvara henne skall jag mot hvem det vara må.“

Då modren i sin häpnad icke kom sig för att svara, återtog Amund:

“När du nu reser till staden, så stannar jag kvar några dagar, men kommer sedan efter för att afhemta mina saker och samtala med kapten Weser, du kan helsa honom det, ifall han frågar efter mig.“

“Amund! . . .“

“Icke ett ord mera i den här saken, säg eljest allt hvad du vill och jag skall tåligt lyssna.“

“Jag gör . . . dig arflös,“ stönade den gamla, utom sig.

“Så mycket bättre; en bra karl är sin egen lyckas smed, säger ett ordspråk! Också satt jag för en stund sedan och tänkte på hur många tårar hänga fast vid dina penningar, så att jag då knappast skulle velat mottaga dem för annat än att derigenom komma i tillfälle att godtgöra hvad du brutit mot dessa fattiga människor, som i sin nöd samlat dem åt dig. Nu skall jag med Guds hjälp finna utväg att göra detta ändå, och behåll du därför ditt mammon.“

Han grep efter halmhatten och beredde sig att gå ut, det fick göra detsamma hvarthän.

“Är detta ditt sista ord, Amund?”

“Mitt allra sista i den här punkten.”

Och dermed satte han hatten på hufvudet och jennade modren, som kände sig ett rof för den allra högsta både förbittring och bestörtning.

“Kanske har jag gått för brådstörtadt tillväga,” talade hon för sig sjelf; “Amund är så het af sig.”

Men snart tröstade hon sig med att Amund nog skulle vända tillbaka och bedja om förlåtelse, blott den första hettan lagt sig och besinningen vaknat. När likväl hela dagen gick utan att Amund syntes till, steg åter hennes oro till sin högsta punkt, och hon beslöt att rådföra sig med sin enda förtrogna i denna sak, mor Kerstin. Hon styrde alltså med tungt hjerta sina steg till dennas stuga, och en lycklig tillfällighet fogade också så att den gamla hexan var hemma, något som sällan var händelsen då hon jemt och samt plögade flacka ute i sina mer och mindre tvetydiga affärer.

Då Kerstin såg madam Perssons förstörda utseende, förstod hon genast att något allvarsamt nyss förefallit mellan henne och sonen. Hon brann af nyfikenhet, men låtsade dock om ingenting utan skyndade att påsätta kaffepannan, hennes enda tröst och äfven rådgifvare, enär mor Kerstin, utom andra egen-skaper, äfven besatt den, att kunna spå i sumpen.

Hon framsatte den lilla kaffebrickan och koppar på den, men ännu vid sockerskålen och gräddsnipan, som sedan följde, hade madam Persson icke sagt mera än sin aftonhelsning. Tydligen var nu något ytterst märkvärdigt på färde.

Först när skorpkorgen kommit — en ovanlig lyx den tiden för en skärgårdsbo — och strax derpå kaffepannan vaknade madam Persson upp ur de djupa funderingar i hvilka hon fallit och yttrade halft för-läget:

“Du undrar väl hvarför jag kommer så här dags, men saken är den att jag ville rådgöra med dig i den der angelägenheten, du vet. Jag har nu talat med Amund, men du kan tro att han alls icke vill gifva med sig, till den grad har den der Kusöslynan förhexat honom.”

“Nå, så säg det!” svarade Kerstin med allt det deltagande, hvaraf en sådan sjelfvisk natur kunde vara mäktig, “så säg det, men trösta sig madam Persson lilla, det går väl öfver, sa’ han som körde i sjön. Var så god nu och tag en liten tröstare så länge, så få vi språkas vid i förtrolighet, för hit kommer ingen som kan störa oss.”

Efter den första koppen visste gumman Kerstin nästan ord för ord hvad som yttrats mellan mor och son, ty madamens ’sa jag då’, ’sa han då’ följde så tätt på hvartannat att det nästan var svårt att följa med.

“Nå, säg det,” genmälde Kerstin med ett af sina stående uttryck, “en sådan pojke, som vågar sätta sig upp mot sin egen mor; han syndar ju mot hela bibeln och mot tredje budet på köpet.”

Hon mente tydligen det fjerde, men det föll sig icke så noga med sådant för Kerstin, som icke sett i hvarken bibel eller katekes alltsedan hon gick och läste för presten.

“Ja, är det icke för gruffligt! Hvilken visa skall nu icke folket göra af allt detta, när det förstås snart

måste komma ut, ifall Amund håller i sig — åh jag kan bli tokig bara jag tänker på't.“

“Undrar inte på det, — var så god en tår till och en skorpa, — det är för svåra tider vi lefva i, det må jag då säga.“

“Ja, du sa' nog ett sant ord, svårare tider kan en väl inte lefva i än när barnen börja sätta sig upp mot sina föräldrar . . .“

“Och vilja lära hönan värpa,“ kompletterade mor Kerstin, som hade godt förråd på gamla ordspråk. “Men krukan går så länge efter vatten till dess hon spricker, och hvad som med orätt fås ska' med sorg förgås, tro mig, madam Persson.“

Denna bleknade vid dessa ord, som väl också kunde bilda en hänsyftning på henne sjelf, huru oförklarlig en sådan djerfhet från väninnan-rådgifverskans sida än måste förefalla henne. “Jag förstår inte riktigt hvad du menar,“ sade hon slutligen, likasom för att närmare känna sig för hur landet låg.

“Jag menar naturligtvis, att när Elsa med orätt fått makt med Amund, så skall hon också förgås i sorg,“ svarade Kerstin förundrad, då hon icke kom att tänka på tvetydigheten af sitt förra yttrande; “jag menar, att Amund skall öfvergifva henne för en annan och det förr än hon kanske tror.“

“Ack, det vågar jag knappast hoppas,“ suckade madam Persson uppriktigt. “Amund har en beständare karaktär än jag förut trott, det fick jag höra i dag.“

“Men om han skulle tvingas?“ mente Kerstin i det hon såg ner i den tömda koppen der litet grums låg kvar; “jag menar tvingas utan att han sjelf visste det.“

“Utän att han sjelf visste det?” upprepade madamen, som nu började ana Kerstins mening, “du menar att sådant kunde gå för sig, ser du någe slikt i koppen?”

Likt skärgårdsfolket denna tid var madam Persson lika okunnig som vidskeplig. Med begärlighet hakade hon sig därför fast vid den tanken, att Kerstin möjligen kände något hemligt medel, någon dryck eller dylikt, hvarmed man ofömräkt kunde vända Amunds sinne från Elsa.

“I koppen ser jag ingenting, men nog är jag säker att det finnes medel,” svarade Kerstin uppmuntrande. “Mellan himmel och jord finnes mycket som blott få känna till, men som är nyttigt i allvarliga ting blott det icke missbrukas.”

“Säg mig det medlet, Kerstin!” utropade madam Persson ifrigt, och begär sedan hvad du vill, jag skall inte pruta.”

“Sakta i backarne,” säger ordspråket, “vi ska ta oss en påfyllning först, få se hvad det sedan kan vara att finna i koppen. Den okunnige skrattar åt och sätter sig öfver sådant, men den vise tackar Gud för gåfvan,” tillade hon förnumstigt. “Jag skall bara skölja bort skorpsmulorna först, så att ingenting hindrar i uppenbarningen.”

Hon gjorde så och påfylde nytt kaffe, som om det icke var så godt, åtminstone icke led af brist på sump.

Kerstin drack långsamt och såg mycket fundersam ut. Hon hade ännu icke hunnit med halfva koppen när madam Persson, hvars nyfikenhet och oro med hvar sekund ökades, redan tömt sin.

“Ser du något?” sporde madamen otåligt, när Kerstin ändtligen slutat och uppmärksamt började betrakta koppens botten.

“Ja, nog gör jag det, men ingenting annat i det hufvudsakliga än jag redan visste förut. Kom så skall madam sjelf få se — så der ja, nå hvad finner hon?”

“Ingenting, som jag förstår, du måste förklara för mig, Kerstin. Säg, hur ställer det sig?”

Kerstin drog en sticka ur vispen och började undervisa madamen.

“Här syns nu till venster,” sade hon och pekade åt detta håll, “likasom en ö, och der bakom en kolsvart sky. Ön är Kusön och den svarta skyn betyder jemmer och elände, fattigdom och brist — kan nu madam Persson riktigt se ön och skyn?”

Denna stirrade ofvändt i koppen, och hur hon tittade, så tyckte hon att den utpekade delen af sumpen bildade just de föremål, Kerstin angifvit.

“Ja,” sade hon därför i högsta förundran, “jag kan riktigt nog känna igen ön, och de der små svarta klumparne ska' väl vara stugorna — en, två, tre, fyra,” räknade hon, “ja det slår alldeles in. Kors, så märkvärdigt, och den svarta skyn den kan då ingen missta sig på.”

“Se nu här till höger,” fortfor spåqvinnan flyttande qvisten till koppens motsatta sida, “här syns nu först och främst ett skepp i full riggning och på däck — här — står en man och vinkar. Bredvid honom ser du en ung qvinna som sträcker ut armarne . . .”

“Det är skeppet Hilding med kapten Weser och hans fosterdotter ombord,” afbröt madam Persson, nu sjelf förklarande, “de vinka säkert åt Amund, för

mamsell Hilma har alltid haft ett godt öga till gossen, inte annat jag kunnat se, och troligen vill gubben ha Amund till måg och ge honom skeppet, ja, så måste det vara, det kan inte förklaras på annat sätt, men hvar är då Amund?"

"Se nu här i midten på koppen, så går der lika som en väg rakt fram. Från den vägen gå två andra — just så här — en till höger, der skeppet ligger och en till venster mot Kusön och den svarta skyn. Se nu vidare, just i midten står en högrest karl, som tydligen är ung, och denne man är ingen annan än Amund."

"Ja, jag känner också igen honom!" försäkrade madam Persson på god tro. "Jag förstår, han befinner sig vid skiljevägen och vet icke hvem han skall välja; — du menar således att han ännu kan tvingas att gå till höger, till äran och lyckan, i stället för till venster, som är förnedringen och förderfvet?"

"Om vi nu mäta så här," fortfor Kerstin, som sjelf började känna sig riktigt lifvad af det intressanta ämnet och den lätthet hvarmed madam Persson förstod att fatta allt, "så se vi likväl att Amund befinner sig närmare ön än skeppet och att han tydligen ämnar sig till den förra, huru den unga qvinnan och mannen på skeppet än söka att draga honom till sig."

"Menar du då att allting är förloradt?" sporde madam Persson i högsta själsspänning.

"Det har jag inte sagt, jag har blott velat klart och tydligt visa madam hur sakerna stå, och det har hon nu med sina egna ögon sett."

Mor Kerstin flyttade nu kaffeattiraljen ned på spiselhällan och gick sedan att sätta sig midt emot sitt främmande.

“För Guds skull, snällaste mor Kerstin, låt mig nu få veta hur jag bör ställa i det vidare!” uppmanade madamen; “och hvad belöning angår, så lita tryggt på mig, jag ska inte sätta ifråga hvad det kostar.”

Kerstin gjorde en knyck på nacken.

“Madam ska’ inte tro att jag gör någe sådant här för penningars skull,” sade hon skenheligt, “jag gör det blott af mitt goda hjerta och för att göra madam Persson en tjänst i sin stora vedervända. Men att allt kommer att lyckas efter uträkning, det galanterar jag inte, för det fins mycket mellan himmel och jord som . . .”

“Åh, jag känner på mej att allt skall gå bra, jag känner mig lugnare med hvar stund,” afbröt madamen, derigenom blott visande hur ifrig hon ännu var. “Säg mig, hvad skall jag nu göra?”

Mor Kerstin tycktes eftertänka ett ögonblick. Derpå yttrade hon liksom ursäktande att hon också kunde lite smått i trolleri, något som madam Persson icke förut visste.

“I min ungdom så förläste här vid ytterskären en finsk skonare under en mörk höstnatt och i svår storm, så att fartyget snart slogs i bitar och alle man ombord omkommo, utom en gammal matros som lyckades rädda sig i land hos oss. Nu vet en, att finnarne är ett folk som förstår mycket i det fördolda, och Hagman — matrosen hette så — kunde väl mera än alla de andra och det var nog sant som han sa’ att han *gått* torrskodd på det fräsande vattnet ända fram

till land, och det såg jag då med egna ögon att han inte hade en våt tråd på sig, när han kom in i stugan. Nå, han bodde hos oss en tid och till tack fick far min höra mycket i det hemliga af honom, och sedan fick jag också veta ett och annat af far. Så att madam Persson ska' inte tro att jag vill synda mot Guds heliga bud och öfva trolleri, som är förbjudet i bibeln såväl som i den heliga skrift och hos profeterne, nej, det kan jag bedyra, men jag tror att det är tillåtet att begagna sig af lofliga medel när det gäller att rädda en medmänniska ur förderfvet, och därför vill jag nu försöka det, som Hagman lärde oss, men med det vilkor likväl att madam svär vid sin själs salighet att aldrig yppa för någon hvad vi haft för oss, för gör hon det, så kan hon vara säker på att den första villan varder större än den sista.“

Under denna långa harang hade den af otålighet brinnande madamen sutit som på nålar. “Ja, jag svär vid min själs salighet,“ ropade hon därför så snart mor Kerstin ändtligen slutat; “men skrid nu till verket, qvällen kommer öfver oss och jag måste hem igen utan att någon märker det.“

Mor Kerstin såg försigtigt ut genom fönstret, men ingen syntes till. Hennes stuga låg också ett godt stycke från de öfriga, så att en spejare skulle haft svårt att smyga sig fram utan att blifva bemärkt.

Derpå gick hon fram till det med rosor rikt utmålade hörnsåpet och framtog varsamt ur den öfversta hyllan ett trasigt bylte, som hon började utveckla på bordet framför den allt mer förvånade och undrande madamen. Slutligen var den sista trasan borta, och mor Kerstin sågs nu hålla i handen en gammal rostig pistol med flintlås.

“I fridens namn, du tänker väl icke ge dig åstad och skjuta Elsa heller?” sade hon förskräckt. Kerstin log.

“Åh, så dumt ska’ en väl inte ställa till heller,” försäkrade hon. Ser madam Persson, den här pistolen är laddad med en underlig slags *läsning*, som det kallas, och när så skottet går, så får man det man vill, förstås om det inte går i det orimliga och syndiga. Nu kan det inte vara syndigt om en mor vill återvinna sin förlorade son, och därför kan madam Persson lugnt smälla af i det samma jag läser några ord, men kom blott ihåg att trycka på pinnen när jag kommit till *sati*.”

Madam Persson tvekade icke ett ögonblick. Såsom jänta hade hon många gånger roat sig med att skjuta i kapp med pojkarne och hon var således icke alls rädd för smällen. Utan att darra på handen tog hon därför den rostiga pistolen, spände hanen och höjde den mot taket.

“Passa nu bara noga på,” uppmanade Kerstin — “ati, mati, sati . . .”

Hon hade också ej väl hunnit utsäga det sista mystiska ordet förr än madamen tryckte af och skottet gick.

Men med hvilken verkan!

Ty antingen nu den gamla pistolen förut hade något fel eller om han var för strängt krutladdad, nog af, i samma ögonblick som madam Persson tryckte af, flög det rostiga vapnet i stycken, bortslitande alla fingrarne från hennes högra hand och krutbrännande hela hennes ansigte.

Hon uppgaf ett hjertslitande smärtans skri, men lyckades dock behålla sansningen.

Den helt nära stående Kerstin hade kommit alldeles oskadad ur faran. Den gamla hexan kunde

dock ej på en lång stand tala af förskräckelse öfver det så oförtänt passerade, utan blott stirrade på den blödande och i ansigtet svarta madamen, som om hon haft ett spöke framför sig.

Hennes första rediga tanke blef emellertid en tyst lyckönskan till sig sjelf för försigtigheten att först taga madam Perssons heliga tysthetsed innan hon gaf henne pistolen. Nu skulle hon icke komma i något klammeri hvarken för länsman eller presterskap, och med madam Persson fick det då i herrans namn gå som det ville, blott hon sjelf gick klar.

Vi förbigå de ord som nu vexlades mellan de båda vidskepliga qvinnorna; de voro emellertid icke för vackra från madam Perssons sida, och när mor Kerstin märkte att detta säkerligen skulle blifva den enda belöning hon komme att skörda för sitt välförhållande, så var hon icke heller sen att betala med samma mynt. Den så svårt sårade blef emellertid förbunden så godt sig göra lät och tvättad i det svärtade ansigtet, dervid den erfarna mor Kerstin dock fann att krutfläckarne skulle komma att sitta kvar så länge den illa tilltygade madamen lefde.

När den i sitt elände ömsom svärjande, ömsom högt jemrande madam Persson kom hem, hade ingen der ännu sett till Amund. Bud afsändes emellertid skyndsamt, och han anträffades också hos brädgårdsfaktorn, der han blifvit kvarbjuden till qvällen. Redan bittida nästa morgon låg den sårade och halft yrande modren nedbäddad i en rymlig farkost, som af sonen och en man till skulle föras till Gefle, på det modren der måtte komma i åtnjutande af nödig läkarevård. Amunds alla ängsliga frågor om orsaken till modrens ofärd förblefvo emellertid obesvarade, till den grad rädd var gumman för att genom att

bryta den heliga eden "vid sin själs salighet" ådraga sig än värre olyckor. Af vissa ord kunde dock Amund sluta till, att hon haft något slags trolleri för sig, men misslyckats, och han gissade rätt nog att detta haft afseende på honom sjelf och hans förhållande till den af modren så hatade unga fiskarfickan på Kusön.

Ett år hade förgått och vi befinna oss nu midt i försommarens doftande grönska likasom ock vid slutet af vår lilla men sanna skildring ur det norrlandska skärgårdslifvet, sådant detta allmänligen tedde sig vid den tid, vi förut angifvit.

Den fruktade Gran hade blifvit genom länsman-
nens försorg offentligan efterlyst i alla rikets kyrkor,
men förgäfves, ehuru en rätt lockande belöning der-
jemte var utsatt för hans gripande. Man misstänkte
dock, och vi kunna tillägga icke utan skäl, att Gran
fortfarande höll sig qvar i skärgården, der han bland
många fiender också hade en och annan god och
tystlåten vän, som kunde gömma honom när efter-
spanare voro i närheten. I synnerhet hölls Peter
på Stenudden för att vara en verksam hjälpare, och
man trodde det så mycket hellre, som Peter under
hösten, vintern och våren sålt väl tre gånger mera
sälspäck än något år förut, och detta utan att sälarne
under denna tid förekommit talrikare än annars.
Men ehuru Peter nog fick uppbära månget närgånget
speord öfver sin så oväntadt vunna jagtlycka, teg
han dock och smälte pikarne, trygg vid att icke

någon kunde bevisa något emot honom, och dervid fick det förblifva. Hvad Olofs hustru och barn angår, så hade dessa blifvit omhändertagna af fattigvården och vistades nu framme i socknen, sedan deras stuga på bruksegarens befallning blifvit i grund nedrifven.

I stället för den nedbrunna stugan hade mästerlotsen Ferm fått sig uppförd en ny, äfven den grann och rödmålad, men hur den intriglystne mannen än äflades, så ville ingenting mera gå honom så väl i hand som förr. För den fruktade Grans skull vågade han sig blott sällan och då alltid i större sällskap ut på strömmingsfiske, men det värsta var ändå, att vid mordbrandstillfället alla hans reverser — och de voro många nog, ty Ferm hade också gjort sig känd för sin "hjelpsamhet" mot behöfvande fiskare, förstås mot oskäligt hög ränta — gått förlorade. När han nu ville ha nya igen, så fick han blott höra undanflykter; "han skulle nog få sitt ändå," o. s. v. Nog af, det gick mer och mer bakut för den förr så stolte och modige kronkarlen, och icke blef det bättre för det han nu började i förtreten dricka mera än förr, lika litet som det ville hjälpa att gräla och skylla allt på systemen, ty hon var sedan många år döf.

Karin på Kusön hade så efterhand fått höra sin mans verkliga tillstånd och att han nu för all sin tid skulle få gå på träben. Detta grep henne djupt, men när Jonas äntligen kom hem och visade sig som en ny och förbättrad människa i fråga om sitt inre, så tackade hon Gud för nådigt straff. Strax efter mannens hemkomst ökades familjen med en liten pigg flicka och detta blef också en god tröstekälla

för de så hårdt pröfvade makarne. Jonas arbetade nu som en hel karl, gubben Strömgren hjälpte också till mera än förut, och bröd behöfde således icke saknas i huset.

Först genom bref från Gefle fick Elsa reda på Amunds och modrens hastiga afresa från Norrsundet och på den senares olycka, om hvars orsak Amund dock förmälde sig icke kunna lemna fastmön något besked, efter som han derom ingenting sjelf visste med bestämdhet. Sina gissningar härom delgaf han dock Elsa, och den unga flickan fann dem sannolika. Amund skref ofta under sommarens lopp och i ett af dessa bref hette det bland annat:

“Du kan inte tro, min egen Elsa, en sådan märkvärdig förvandling till sin inre menniska min mor börjat undergå. Sedan hon nu är alldeles läkt i handen, fastän alla fingrarne äro ohjelpigen borta, så läser hon hvar dag i bibeln och är vänligare och eftergiftare mot mig än någonsin förr. Och då jag under så gynsamma omständigheter åter upptog mitt i förra brefvet omnämnda förslag, att slå mig ned i din hemtrakt för att der drifva fiskhandel, så uppmuntrade hon mig dertill på allt sätt. “Vänd dig inte till kapten Weser för penningars erhållande,” sade hon, “penningar skall du få af mig så mycket du behöfver. Gör godt med dem” fortfor hon med djup rörelse; “jag har varit för hård mot folket derute och längtar att genom dig godtgöra mina fel. Jag har varit en stor synderska, men Gud har straffat mig för min högfärd och jag vill nu blott dö med fredadt samvete och i frid med alla menniskor. Tag därför denna Elsa, som jag i min fåkunnighet förut så afskydde, jag känner nu att du skall blifva lycklig

med henne. Helsa henne kärligt från mig och bed henne innerligt att förlåta allt hvad jag brutit och än vidare ämnade bryta emot henne . . .“

När Elsa läste dessa den gamlas ångerfulla ord, rann en varm tår ned för hennes blomstrande kind. “Ja,” hviskade hon, “Gud är mitt vittne att denna förlåtelse har jag af allt mitt hjerta längesedan lemnat.”

I ett annat bref hade modren anmodat Amund att bedja Elsa helsa på henne i staden. “Mina dagar äro snart räknade,” hade hon sagt “och jag vill gerna se henne innan jag dör, ty på bröllopet kommer jag ändå icke.”

Till följe häraf följde Elsa med en af grannarne på en seglats till Gefle. Mötet mellan henne och den blifvande svärmodern blef det hjertligaste, och när den unga flickan reste hem igen glänste en slät ring på hennes venstra ringfinger.

Redan samma höst började Amund låta åt sig uppföra ett prydligt boningshus på en vacker och löfträdsbeväxt udde vid Norrsundet. Brygga anlades och magasin uppfördes, så att redan påföljande maj allt var färdigt för inflyttning och rörelsens öppnande.

På det modern icke måtte saknas på bröllopet, hölls detta i all enkelhet i Gefle, då den gamla kände en oöfvervinnerlig afsky för Norrsundet, der hon visste sig blott blifva föremål för en närgången nyfikenhet, särskildt i anledning af det olyckliga trollskottet. Fortfarande ämnade hon ock bo i staden, hon finge ju ändå ofta träffa sin son vid dennes affärsbesök derstädes.

“Och hvad du än gör, så akta dig för högfärd,” sade hon rörd till Elsa dagen efter bröllopet, “och

låt inte heller kalla dig *fru*, om du eljest kan slippa! Du kan tro mig, när jag nu med skam bekänner, att det ingenting annat varit än högfärd som vållat min egen ofärd.“

De grannar och bekanta, som icke fingo vara med på bröllopet, tröstade sig med det blifvande inflyttnings- och hemkomstölet, det de kunde ana skulle blifva glänsande, i betraktande af Amunds kända frikostighet och goda tillgångar. De blefvo icke heller svikna, ty till och med de som minst trott sig kunna komma i fråga, vare sig för fattigdom eller längre afstånd från Norrsundet, blefvo ihågkomna med vänliga bjudningar.

Den lyckliga och för de unga makarnes blifvande verksamhet så betydelsefulla dagen var inne. Solen sken mildt från klarblå himmel, och en lätt bris från syd krusade den lilla fjorden då redan på förmiddagen båt efter båt sakta gled in och lade till vid den med vimplar, blommor och grönt rikt sirade bryggan, medförande glada gäster till den stundande festen. Karin med "lillan" på armen tog sig så inlagande ut, och äfven Jonas var så glad, att han icke längre kom ihåg det förtretliga träbenet.

Främst bland alla märktes dock, som rätt och tillbörligt var, det lyckliga värdfolket sjelft. Amund var ståtlig att skåda, der han i fin blå sjömanskavaj och halmbhatt helsade och välkomnade till höger och venster, och en skönare och älskligare ungdom än Elsa skulle man väl få leta efter, derom voro alla ense.

Efter den rikliga middagen spred sig gästerna omkring i det gröna, der kaffet också intogs, för denna gång med äkta jamaika för karlärne. Och när

sedan groggtiden kom litet längre fram steg glädjen till sin spets, och hurra- och bravoropen ville aldrig taga slut.

På en kulle ofvanför boningshuset hade Amund låtit resa en hög flaggstång, hvars "pekare" kunde synas vidt omkring.

"Vill ni tro mig eller ej," ropade mästerlotsen som också var med och tagit sig väl mycket till bästa, "vill ni tro mig, så är jag ännu karl att äntra uppför den der stången så hög hon än är." Och utan att afvakta svar snodde han så godt sig göra lät upp till stången och började den äfventyrliga äntringen, hvilken dock Amund säkerligen och med bestämdhet skulle hafva afstyrkt, om han blott vetat af den äfventyrslystne Ferns företag.

Till allas öfverraskning lyckades han också nå spetsen. Här aftog han blanklädershatten och gjorde en triumferande helsning till den hurrande folkmassan.

I det samma hördes ett skarpt skott, och i samma ögonblick sågs mästerlotsen släppa sitt tag och segla till marken . . .

Man skyndade upp till flaggkullen och fann Ferm liggande död med blodigt hufvud. En kula hade träffat honom midt i pannan, strax ofvanför ögonen.

Alla stodo slagna af skräckfull häpnad vid den hemska och blodiga synen. Men namnet 'Gran' smög sig dock öfver mångas bleknande läppar. De ifrigaste efterspaningar börjades genast i närheten, men ingenstades stod den biltoge mördaren och mordbrännaren att finna.

"Oroa dig icke, älskade Elsa," sade Amund senare på natten sedan alla gästerna utom Kusöfolket

återvändt till sig, och den unga husmodren uttryckte sin fruktan för att det passerade skulle vara ett elakt tecken mot deras lycka. "Oss vill den olycklige icke något ondt, derpå är jag säker, och vidskeplig får du icke vara, hör du det, du innerligt älskade lilla hustru!"

Och Elsa lofvade och bekräftade sitt löfte med en brinnande kyss. För vår del hafva vi blott att tillägga, att hon heller aldrig fick anledning att ångra sin tillit till sin man och den framtid som hon nu med nya pligter gick till möte.

Ett säterbesök.

En mil ofvanför Vemdalens socken i Herjeådalen genomflyter Ljusnan Vikensjön, liggande 1,453 fot öfver hafvet. På en vacker höjd invid sjöstranden ligger Vikens gästgifvaregård, och härifrån har man den härligaste utsigt af det gigantiska Sonfjället, hvilket reser sig ett hufvud högre än sina närmaste grannar, Klöfsjöfjäll och Serffjället, ehuru äfven dessa med värdighet höja sina snökransade hjessor mot skyn. Från fjällmyrarne och tjernarne löpa otaliga bäckar och åar ned till Ljusnan, och vid dessa vatten och ända in under fjällens fötter ligga de små sätrarne kringströdda. Det i Herjeådalen mer än annanstädes florerande fäbodväsendet har här i trakten vunnit en nästan fabelaktig utbredning; hvarje by eller enstaka hemman har på tre eller flere olika ställen af skogen sätervallar, ofta belägna milsvidt ifrån hvarandra, och under sommarens lopp flyttas kreaturen från det ena till det andra af dessa sällsamma mejerier, äfven om betet vore mera än tillräckligt för hela sommaren på den första sätern.

Hvad nationalekonomen än må säga om det förömliga i fäbodväsendet — för jägaren och turisten äro dessa små oaser i skogsöknen af oskattbart värde och ofta af det mest tilltalande behag. Och är det så

om högsommartid, man kommer till ett af dessa ensliga skogshem och der af en fager och munvig säterjänta serveras med det bästa, huset förmår, förstås i utbyte mot nyheter från bygden, så glömmar man lätt morasens och vindfällenas vedervärdigheter för säterhvilans lockande trefnad — man är nästan färdig att glömma sig qvar så lång sommaren är.

Och lifvet der uppe i sätern är icke på långt när så enformigt och fattigt på glädje, som mången tror. Ingen vecka går förbi, som icke någon kommer dit upp från bygden, en jägare, en timmerstämplare eller en lustig gutt, som snott efter vilsekomna hästar och nu behöfver hvila ut en stund till säters. Och då sådant folk kommer, blir det alltid glam i stugan, det kan till och med bära så till, att flickorna få sig en sväng, om gutten har sitt dragspel med.

Det är dock icke alltid, som säterlifvet är en dans på rosor, vare sig för de lefnadsfriska vallkullorna eller för skogsvandraren. I sätern finnes till exempel något gammalt troll, någon elak liten häxa, som samvetsgrant gör allt sitt till för att göra lifvet så surt som möjligt för den stackars säterjäsentan. Och kommer så upp till bovallen en karl, som bär bössa på axeln, eller ock den der lustige gutten, som letar efter hästar, så blir det än värre för de unga. Den skrumpna häxan har tusen ögon; det hon icke ser, så vädrar hon, och främlingen har icke i fem minuter varit inne i stugan, förr än trollet är der. Med girigt öra lyssnar hon till allt hvad som säges, och det hon hört — och icke så litet till — rapporterar hon sedan till hembyn, och tusen små förargelser och missförstånd uppkomma härigenom för säterjäsentorna.

Men är jägaren eller gutten en oförvägen sälle, så står sig trollet ibland ej mer än nått och jämnt. Han vexlar en blick af hemligt förstånd med flickorna och öppnar derefter en grym drift med käringen; han berömmar hennes ungdom och skönhet, hennes gudfruktighet och barnafromma sinnelag, hennes stränga sanningskärlek och kända hat till sqvaller och förtal — och det händer verkligen ibland, att trollet, oaktadt sina starka nerver, känner sig sakna mod att till strids upptaga en på detta sätt kastad handske. Skälfvande af vrede, flyr hon — hällre än att illa fäkta — ett klingande skratt följer henne och faran är glömd för stunden.

Det var först sent på qvällen, jag och en jagtkamrat anlände till en sådan der säter, belägen vid foten af Serffjället. Folket höll just på att gå till hvila, men vi gingo emellertid in i en af stugorna och påträffade derinne en säterjanta af sällsynt fägring samt till vår fasa en gammal tusenskrynklig käring, som tycktes vara af den äkta sorten. Min kamrat kände skön Marit förut, hon hade nyligen lotsat honom på fjället, och samtalet kom därför snart i gång. Men gumman sade icke ett ord, hon blott sneglade surt på oss, och det var tydligt nog att hon hjertligen önskade oss dit pepparn växer.

“Du har väl nytt från bygden nu?” sade Marit till min kamrat, “det har ingen varit här på ti dagar och man vet ingenting.”

“Åh jo, något har jag väl att berätta. I Viken och Hede har man i dagarne farit illa fram med mord, dråp, så ock annan misshandel, och i Vemdalen har det rasat en förfärlig eldsvåda — sju gubbar innebrända, förutom qvinnor och barn . . .”

“Uj, ma bält dö i ram förskräckels! Men vill du byt på nyheta, sa må ma säg, att i vestnor om nysäteren såg ma i går sju björar, förutom gråben och räf, och ve stormyrn fleg der opp i det minsta tre tusen rypa, utom tädur och röja*). Ta diss — ma unn dig dom så gern! — ni har jo bå byss och hunn för reksten, ha, ha, ha!”

Vi funno snart att liten Marit i konsten att “vri mun“ var oss vida öfverlägsen, och vi drogo därför i tid vårt artilleri tillbaka. Marit skrattade nästan öfvermodigt, trots den gamlas varnande hostningar, hon blinkade åt oss bakom gummans rygg och hade tusen konster för sig. Hon var också bara sjutton år, och man vet, hur blodet spelar vid den åldern.

“Han dröjer, Hansa,“ sade nu gumman der hon satt i spisen och drog på pipsnuggan, “du skall få si, Marit, att han gör felet till mitt, när han kommer.“

“Det är nog troligt det, Hansa är inte att leka med, han,“ svarade Marit, tydliggen belåten med att gumman skulle få sig en skur.

Vi förstodo ingenting af detta samtal, men vi skulle snart få förklaring.

Dörren öppnades med buller och bång, och en liten senig gubbe klef stampande in i stugan. Han var vred i sitt skägg, den lille Hansa, han slängde rödlufvan i en vrå och hade knappast hunnit slå sig ned på bänken, förr än han lät åskan gå öfver den gamla säterqvinnan.

“Tvy för den svarta fan,“ svor han, i det han spottade framför gummans fötter, “ma kan bli gal

*) Gråben = varg; rypa = ripa; tädur = tjäder; röja = tjäderhöna.

för minner! Bära kalfsatn hel milen i moras och elände, och int så myck som tack — pyh, åcke uselhet, hins käring, ma må säg.“

“Herren förlåte dig, Hansa,“ svarade gumman salvelsefullt. “Int kun ma jo veta att kuan skull kalf midt i skogen.“

Men Hansa tycktes ej böjd för att lyssna till gummans genskäl, han fortfor att svärja öfver att han måst bära spädkalfven på armarne “hel milen“, och han mente, att det var qvinfolkens fel, som ej lagt märke till, att kon var så långt kommen.

“Hins käring, du!“ fräste han, under det de små ögonen gnistrade af ilska, “och inte så myck som tack för di — pyh, för den svarta fan.“

Gumman steg nu upp och gick fram till Hansa. Med en ödmjukhet, som tycktes mig allt för stor för att vara uppriktig, tog hon den fräsande gubben i hand och tackade honom för det han burit hem kalfstackaren. Hansa skulle nog få lön ofvanifrån för det, mente hon.

“Jo i hellvite ock,“ gnisslade Hansa, allt mer ursinnig. “Läsarpack och trollkäringar — uj åcke elände!“ Han snodde af till stughörnet, fick rödlufvan på sig och gick svärjande sin väg.

“Det var en morsk gubbe, den der,“ anmärkte jag.

“Ja, är han inte?“ svarade gumman. “Han är torpare från Lunäset, Hansa denne, men har i sommartid kreaturen sina här på sätern. Sjelf mjölkar han och gör ost och smör, han tillåter inte qvinfolken sina att taga arbete med det. Och sjelf går han i vallskon, när turen kommer, ni ha nog hört honom

locka i dag, kan ma tro — han är styf i att lock, så karl han är.“

Marit bekräftade det. "Ingen säterjanta här i trakten lockar i kapp med honom," försäkrade hon. "Han kan ta ton så gäll och klar, att det ekar tillbaka från fjällen — han är en underlig gubbe, den Hansa."

Elden hade kolnat ned och vi gingo till hvila. Jag höll just på att slumra in, då dörren åter öppnades och en ny figur inträdde. Det var en karl från Hede, som kom upp till sätern för att taga hem hästarne från skogsbetet och för att med samma klöfja hem "sätermat". Han hade kaffe med sig, friskade på elden och gjorde kaffepannan i ordning, alldeles som hade han varit hemma hos sig.

Den gamla fick sig en kopp med, och hon var snart i farten med att berätta för hedekarlen, hur gudlöst Hansa betett sig och hur hon ändå nödgats tacka honom. Men aldrig skulle hon kunna glömma det, det var som hade hon tagit djefvulen sjelf i handen, hon tyckte sig ännu känna hur det brände . . .

Solen stack just upp, då vi väcktes af Marits slammer med kaffemorteln. Hon hade i all tysthet gjort toalett, det koketta skogsbarnet, hon tycktes för stunden ej bry sig om hvad gumman skulle komma att predika mot en så gudlös flärd; hon var fri, ljus och lekande som de solstrålar, hvilka nyss börjat spela in genom fönstret.

"Lycka till nu," sade hon, då vi togo farväl, "glöm inte de sju björarne och de tre tusen rypa, ha, ha, ha!"

Vår återfärd från Serffjället gick öfver stora öde skogssträckor. Öfverallt hade skogselden härjat, det

fans ej en fläck, der det icke stod ett sotigt träd, men frisk skog hade spirat upp mellan de brända furorna, det var länge sedan elden gått öfver dessa aflägsna marker. Här och der mötte vi en elgjägare men ingen af dem hade ännu fått göra ett skott, ehuru det var godt nog om elg på skogen. Vi sågo färska spår nästan öfverallt och hörde en gång, hur korna "drönade", till varning åt kalfvarne, då de drogo väder af oss, men vår hund brydde sig ej om storjagt, utan höll sig hållre till tjäder- och ripkularne, han förstod sig bäst på det.

Vi gingo vilse och kommo efter två dygns irrfärder i ösande regn tillbaka ända till Lundalen, der vi förut varit vid uppfärden. Här var nu en hop "bolagsfolk", timmerhuggare och flottkarlar från Vermland, som förde ett hiskligt larm, de hade supit sig fulla af kamfertsbränvin och slagvatten. Detta slags folk gör om sommaren ingenting annat än metar laxöring i fjällbäckarne eller stryker omkring på jagt, oberoende af om det sker i tillåten tid eller ej, och föra sålunda det behagligaste lättingslif i världen. Vi fingo här låna en kompass, och snörrätt efter den styrde vi nu kurs på Viken, dit vi hade tre mil omkring. En vedervärdigare färd öfver moras och sankar myrar har jag knappast förr varit med på, men så var det väl också mödan värdt att en gång få se ett stort stycke fjäll- och bergsnatur i all dess obändiga, men kraftfulla vildhet.

I skogsbygd.

Det var i början af maj månad och omkring midnattstid som en ung man i allmogedrägt raskt strök fram genom storskogen, som ännu hvilade i halfmörker. Snön låg öfverallt mera än alnsdjup, men skaren var hård och man kunde gå på den så säkert som man går på ett golf, tills solen hunnit så högt upp att hennes värmande strålar förmått nedtränga mellan de höga barrträden. Men vid denna tid på morgonen är tjäderskytten redan långt hunnen på hemvägen, han behöfver icke längre snöskarens hjälp, ty timmervägarne grena sig allt mera ju längre han hinner ned mot bygden.

Vi hafva antagit den nattlige vandraren vara stadd på tjäderjagt och man kunde också lätt af hans utrustning finna att så var. Timmerhuggaren begagnar sig väl också af nattskaren för att med minsta besvär komma fram till afverkningsstället, men han bär alltid sin yxa på axeln bredvid den i de norrländska skogsbygderna så oundgängliga bössan, och hans väska är icke tunn som skyttens, då denne drager åstad, utan tvärtom helt pösande af för flere dagar beräknad proviant.

Vid den tid på året och i den trakt af landet vi här afse, börjar den stolte tjädern icke sitt däm-

pade, mystiska och obeskrifligt fångslande spel förr än vid pass klockan ett på morgonen, och vår jägare hade sålunda god tid på sig, hälst han just nu befann sig i närheten af en gammal lekplats. Han började därför också sakta farten, under det han emellanåt stannade för att lyssna.

Men allt var fullkomligt tyst, ej ett enda vinddrag susade fram genom skogen och luften var hög och klar. Alla yttre omständigheter förenade sig sålunda till bebådande af en lyckosam jagt, och man kunde också, trots det ännu rådande dunklet, på den unge jägarens ansigte skönja, att han kände sig viss om framgång.

Detta ansigte var icke obehagligt och den figur som uppbar det røjde både smidighet och styrka. Men det fanns dock något i de bruna, glänsande ögonen som vittnade om list och djerfhet, med ett ord, hade man uppmärksamt betraktat honom vid full dager, skulle man kommit till den öfvertygelse, att man här hade en i hvarje läge fullkomligt hänsynslös karaktär för sig.

Ju mera skytten närmade sig mot lekplatsen, desto försigtigare blef han, desto oftare lyssnade han. Fast han icke bar klocka på sig, så visste han dock godt att tjädern ännu icke begynt spela, men andra skyttar än han sjelf kunde ju tilläfventyrs finnas i närheten och det var ett sådant möjligt förhållande den stegrade uppmärksamheten gälde.

Plötsligen stannade han och ett dämpadt utrop, liknande en ed flög genom hans sammanbitna tänder.

Han hade varseblifvit en rökpelare som lätt och luftigt höjde sig öfver trädtopparne. Det var ingen vind som skingrade den, innan han hunnit så högt upp.

Litet längre fram fanns en gammal kolköja, som mer än en natt tjenat som tillfällig hvilostad för tjäderskyttar, och det var nu för den unge jägaren tydligt att röken kom från denna. Han hade således en medtäffare om jagtlyckans gunst, en som anländt till stället redan i tid på förnatten.

För ett ögonblick kände han sig manad att vända om lika obemärkt som han kommit, men så kom han i nästa ögonblick att tänka på, att det ju vore barnsligt vika innan han fått reda på hvem som vore i vägen.

Han smög sig alltså med en öfivad krypskytts försigtighet fram mot kolköjan, från hvars af gråstensflisor murade skorsten lifliga gnistor dansade upp, vittnande om, att den innevarande nyss friskat på elden. Som vanligt fanns på denna primitiva bostad intet fönster blott en låg dörr, och det var på motsatta sidan till denna skytten närmade sig och halfkrypande nådde väggen. Han lade örat till de moss-lupna stockarne och lyssnade med återhållen andedrägt.

Men intet annat ljud hördes än sprakandet från elden. Den innevarande måste således sofva.

Tjäderskytten kröp omkring köjan och tittade in genom en springa på dörren. Derpå reste han sig och trädde helt lugnt in.

Han kunde också trygt göra det, ty den person som nu låg på den med söndersmulad halm och mossa betäckta lafven sof ännu så lugnt och tungt att man väl knappast skulle trott att också han var stadd på tjäderjagt, hade icke den i ett hörn ställda lodbössan vittnat derom.

Sina stöflar hade han afdragit och ställt bredvid lafven och strumporna voro upplagda till torkning

på en afsats af den oformliga spiseln. Dessa försigtighetsmått angåfvo tydligt, att den sofvande begifvit sig på skogsfärd innan ännu skaren efter solnedgången fått kraft att bära, och "gått ned sig" på någon vattendränkt myr.

Den så obekymradt sofvande var också en ung man, ungefär af samma ålder som den spejande täflaren, och på dennes egendomliga leende märktes också godt att de voro bekanta.

Men denna bekantskap tycktes icke vara af angenämaste slaget, att döma af det elaka minspelet kring den inträdandes tunna läppar.

"Jaså," mumlade han, "att jag också skulle träffa dig *här*. Men nu vill jag väl se om du någonsin kommer ut på jagt mera — eller på frieri," tillade han mera i tanke än i ord.

Derpå friskade han på elden och kastade den sofvandes skoplagg och strumpor på den.

De kraftiga lågorna började girigt slicka denna nya tillökning i bränmaterielet, ett vedervärdigt os af svedt ylle och läder spred sig i kojan och nidingen skyndade sig ut, med en mot väggen stående stör tillbommande den lilla dörren.

Rundt omkring kojan hade efter kolträdsfällningen tät ungskog vuxit upp, och der fanns således godt om skydd. Den nu skyndsamt flyende hann snart dit, utan att efterlemna något spår i skaren, och kastade sig ned bakom en grupp slokgranar, från hvilken plats han tämligen lätt kunde se utan att sjelf blifva sedd. För den tillämnade tjäderjagten tycktes han nu med ens förlorat allt intresse.

Han hade icke lång stund hvilat i denna ställning förrän ett skott hördes dåna och återljuda mot bergen.

Tjäderskytten flög upp som hade han blifvit kastad af en fjeder, men denna nervösa ställning varade blott ett ögonblick. Han hukade sig åter ned bakom slokgranarne och var på en gång lugn och uppmärksam som förut.

Det skott, han nyss hört, kom icke från en lodbössa, hvilken man i dessa trakter dock mest använder på tjäderjagt, det kände han sig säker på. Ett sådant skott med så ytterst ringa krutladdning som lodbössan kräfver, höres icke långt, äfven när det är tyst i skogen, men det skott som nyss dånat kom åtminstone halfva fjärdingsvägen ifrån. Ett björnide fanns icke på denna skog, ej heller hade vargen visat sig, och i alla fall skulle väl ingen skytt varit så enfaldig att han försökt jaga varg på skarsnö. Lo och mård voro deremot icke sällsynta, men dessa djur jagar man för hund, och något hundskall hade icke hörts före skottet. Det var således en elg, studsarskottet gält — det fick den lyssnande klart för sig på mindre tid, än vi behöft för att blott antyda förhållandet.

Inom mindre än tio minuter hade också tjäderskytten fått höra ett egendomligt ljud, ett sådant som uppstår när snöskaren brister under den stigandes fot. Den lyssnande var således säker på riktigheten af sin slutsats, oaktadt han ännu icke sett något.

Ännu några minuter och en stor elgoxe bröt fram på den gamla kolbotten. Att djuret var förföljdt, det kunde man lätt finna på dess vacklande gång, af skaren sargade ben och den besinningslöshet hvarmed det styrde kurs rätt fram mot kolkojan, oaktadt rökluften angaf att en ny fara här kunde hota.

Det ädla djuret började allt mer och mer vackla, och när det nu stannade, märkte tjäderskytten att det icke blott var blod från de af skaren sönderskurna benen som färgade snön, utan att blod äfven flödade ur ett skottsår.

Det var tydligt, att elgen icke förmådde gå längre. Dödsskälfran kom också snart, djuret stupade först på knä och föll derefter på sidan, fåfångt sökande att med tungan nå snöskaren för att slicka svalka under döds kampen.

En sådan syn skall säkert för hvar och en annan kännas ytterligt upprörande, men friskytten är ingen känslomenniska och han kan också i de allra flesta fall icke fatta, att han gjort sig skyldig till någon grymhet. Förstås, nog ser han helst att det påskjutna djuret stupar strax och dör på fläcken, men denna känsla har mera sin grund i omsorgen för att icke blifva upptäckt än i rent menskligt deltagande.

Solen hade ännu icke gått upp, men det oaktadt hade det hunnit blifva ljust i skogen och dess bevingade innebyggare voro redan i fart med sina små visor. Talltrasten, som i allmänhet ger signal till skogskonserten, hade redan en god stund trakterat med sin högljudda, lifliga och omvexlande sång; från grantoppen och på de torra furugrenarne lät hackspetten höra sitt sällsamma, trummande kärleksqväde. En talrik svärm af småfåglar hjälpte till allt hvad de förmådde, de visste alla så väl att solen snart skulle komma och liksom tacka dem för besväret. Tjäderskytten kände sig dock icke det minsta berörd af dessa mångskiftande melodier, hvilka tillsammans bildade en gripande hymn. Han skulle väl antagligen icke heller gjort det under andra förhållanden, men

nu var han så upptagen af tankar på hvad som närmast skulle följa i anledning af dådet i kolkojan, att han icke hade sinne för något annat. Det var också därför, som hans eljes för hvarje skogsljud uppöfvade och säkra öra icke uppfattat den lätta knarrning, som uppstår då någon om än aldrig så försigtigt går på skare. Och likväl var just nu en sådan person icke längre ifrån honom, än att äfven en oerfaren bort kunna skilja detta ljud från de många andra, som hördes långt omkring.

Det var elgskytten som nu närmade sig, följande de blodiga spåren efter sitt offer.

En svag vind hade börjat fläkt fram genom skogen, men den låg ifrån skytten, så att han icke märkte den fräna lukten från kolkojan förrän han stod framme vid den stupade elgen, som fallit just framför dörren till denna.

Men nu var han också upptäckt af tjäderskytten, som kände sig allt annat än missbelåten när han såg den nyankomne varsamt och liksom tvekande taga bort stötten från dörren och öppna.

Han såg vidare hurusom elgskytten ryggade ett par steg tillbaka som om han hade gripits af fasa. Derpå skyndade han från platsen med sådan hastighet, att skaren här och der brast, och hade snart hunnit ur sigte.

Det led på tiden, och huru gerna än spejaren skulle velat qvarstanna på sin post, så lät sig dock detta icke göra om han ville komma obemärkt hem.

Han reste sig därför och lemnade utan vidare platsen, men råkade dock till sin otur under denna färd taga en riktning, som korsade elgskyttens.

Solen hade gått upp och färgade trätopparne i rödt och guld. Fåglarnes sorglösa larm tystnade så småningom, allt efter som solen höjde sig; det hade nu blifvit frakostdags för dem, och blott en och annan orre bullrade ännu med solspelet sedan han lemnat leken deruti på den för jägaren otillgängliga stormyren och nu tagit topp.

Jägaren der inne i kolkojan hade vaknat ur det os, som varit så nära att qväfva honom. Men han var så maktlös, att han förgäfvades sökte stå på fötterna. Hufvudet kändes så tungt, som hade det varit af bly och han behöfde en lång stund för att kunna på händer och fötter krypa ut i det fria.

Den friska morgonluften verkade emellertid välgörande och efter det han svalkat sin brännheta panna med snö började han få rediga tankar. Han såg sig omkring, men när han varseblef den skjutne elgen tätt bredvid sig, började det åter liksom skymma för förståndet. Hade väl *han*, han som nu låg der på snön, barhufvad och barfotad, skjutit detta högdjur, hade skogsrån förhexat honom eller hade han blifvit rent af galen?

Hans minne räckte godt till för hvad som passerat under färden upp till lekplatsen, han kom också väl i håg att han gått in i kojan för att der sofva en stund tills tiden för tjüderspelet var inne, men hvad derefter tilldragit sig var en fullständig gåta för den unge skytten. Att han försöfvit sig, det kunde han se på solen, men hvaraf kom väl den maktlöshet som beherskade honom, den feber som flög igenom ådrorna? Han ref upp den ena biten snöskare efter den andre och tuggade med begärlighet. Den kroppsliga känslan väcktes härigenom

till ett visst lif, hjernverksamheten återvände också småningom och han kände att han frös om fötterna på samma gång han ock nu först märkte, att han var barfotad.

Han kröp därför åter inåt kojans, spejande efter skor och strumpor. Hans minne sträckte sig, som vi nyss anmärkt, till och med den olyckliga stund då han afdragit de våta jagstöffarne och krupit upp på lafven. Han mindes bestämdt hvar han upphängt strumporna, men nu var allt borta.

Det började åter svindla för ögonen; att något hemskt trolleri här var med i spelet kunde icke längre betviflas. Med ansträngande af de nyvaknade kroppskrafterna kröp han än en gång upp på lafven, men väl hunnen dit nedsjönk han maktlös på den skröpliga bädden, började yra och slå vildt omkring sig med armarna, under det att namnen Elsa, Sigfrid och Petter immerfort flögo öfver ynglingens skälvande läppar.

Solen beskref sin båge, sjönk i vester och gick upp andra dagen utan att ännu den febersjuke kommit till full sans. Mellanåt vaknade han upp till medvetande, men blott för att ett ögonblick känna törstens qual och det hjälplösa i sin belägenhet.

Det var dock, som vi förstå, en lycka i olyckan att elgskytten kommit i rätt tid till kojans, af nyfikenhet lockats att taga stöttan från dörren och vid sitt hastiga aflägsnande lemnat denna öppen. Eljes skulle utan tvifvel den så djupt sofvande, af oset döfvade unge skytten hafva saknat förmåga att spränga dörren för att komma ut och finna snö, och han hade då varit ohjelpigt förlorad.

Men om allt detta visste han ingenting, den med febern kämpande sjuke; han visste icke ens att han var sjuk.

Litet hvar känner, att en febersjuk i vissa moment, ett sådant då blodet så att säga spelar tärning med döden, får en styrka som väl skulle kunna kallas öfvernaturlig. Ett sådant fall inträffade ock med jägaren på lafven; han reste sig, de utspärrade ögonen nästan hotade att springa ur sina höljen, han fick fatt i hufvudbonaden, bössa och väska och gick så ut, alldeles som om han hade varit fullkomligt frisk, och utan minsta känsla af att han befann sig utan fotbeklädnad klef han i djup snö. Framåt gick det, rätt fram. Han hoppade öfver elgen med ett lodjurs vighet och utan att ett ögonblick fundera på detta hinder; han stannade emellanåt för att lyssna efter, om tjädern ännu icke börjat spela.

Jo, nu hörde han tydligt det välkända spelet, men det var icke blott en, det var väl snarare tusen som knäppte och slogo "klunk" i furorna! Snart fick han också se dem, de kommo allt närmare och närmare och blefvo slutligen så närgångna, att skytten, mera för att freda sig sjelf än för att fylla jagtväskan, lät skottet gå ut midt i svärmen.

Derpå föll han baklänges mot den numera af solen mjuknade drifvan och blef der liggande så stilla, att en ytlig betraktare skulle trott honom vara död.

I en rymlig stuga der nere i dalbyn gick det en natt strax efter jul lustigt till. Ungdomen hade samlat sig till dans och lek eller hvad man i Norrland kallar "vakstuga". Spelmannen förde stråken med beundransvärd kraft och de dansande voro icke mindre uthållige.

Men nu skred klockan mot midnatt och det sedvanliga uppehållet gjordes för att vid en kopp kaffe eller ett glas *starkt* hvila sig en stund och derunde "prata tok" eller berätta spökhistorier.

"Börja du, Petter," ropade en af flickorna, "du brukar inte lida af svagt munläder du! Sväng till med hvad som helst, det fins ändock ingen här som tror dig!"

Den frispråkiga flickan belönades på Petters bekostnad med ett allmänt skratt. Men Petter tycktes icke denna gång vara lifvad för historier i sitt vanliga maner, utan svarade med tydligt hån:

"Om du visste hvad jag vet, så kanske höll du bättre reda på ditt eget munläder, Kari! Dom påstår annars att Lars, som du förr sprang efter, nu snart ska' komma hem från lasarettet och då blir det väl han som kommer att springa efter dig, förstås så godt det kan låta sig göra på ett par träben."

Vid det Petter fälde dessa ord riktade han dock icke sina ögon till den flicka, som tilltalat honom, utan till en annan som satt vid kaffebordet och vid uttrycket "ett par träben" släppte koppen som hon just fört till munnen, så att den föll till golvet och gick i kras.

"Elsa!" ropade de omkringstående med deltagande och häpnad, "i Herrans namn, är du sjuk?"

Elsa, nyss så ungdomsfrisk och med ett varmt leende på de rosiga läpparne, hade med ens blifvit likblek, hon darrade, vacklade och skulle hafva fallit från bänken, om icke en man rusat fram och med stark arm fattat henne om lifvet.

“Petter,“ nästan skrek Elsa, “gå ifrån mig, gå från mig! Det är du som rör för allt sammans!“

Denna beskyllning kunde betyda mycket, men också mindre. Petter tog dock i hetsigheten tillvitelsen från dess mest omfattande sida, släppte Elsa och yttrade med denna egendomliga ljudvibration, som antyder att en person på samma gång är ond och rädd, då hvarje grand af besinning så lätt sviker:

“Nej du, Elsa du, det var nog en annan än jag, en säter vän till både dig och Lars, som gjorde att dom måste skicka honom på lasarettet och att doktorn der tagit af honom båda benen. Jag var icke på skogen den natten, jag, då Lasse höll på att osa ihjäl sig i kolköjan och derefter hittades i snödrifvan med förfrusna fötter och vild och tokig, så att alla ju måste tro att han blifvit förhexad...“

“Men hör på du, Petter, hur kan du veta att Lars höll på att osa ihjäl sig den der natten; han sade ju sjelf ingenting om den saken när han ändtligen kom till sans och *du* var ju inte på samma trakt, sa' du ju nyss?“ sporde någon af pojkarne, som i likhet med flickorna icke trödde den talande mer än jämt i allmänhet, men som nu isynerhet fäst sig vid Petters oförsigtiga yttrande om det der oset.

“Hur jag vet, hur jag vet...“ stammade Petter i en förvirring, som för hvarje ögonblick ökades genom

de många par ögon som från den allt mer sammanträngda kretsen af lyssnande voro stadigt fästade på honom. "Elsa har många friare hon, hvarför skulle det inte kunna vara för exempel en elgskytt som fört Lars i detta elände — hvarför skulle just *jag* vara misstänkt?" tillade han såsom råga på den obetänksamhet han i det föregående ådagalagt.

Situationen i lekstugan, redan nu kritisk, steg till höjdpunkten vid talet om *elgskytten*. Man visste att Elsa hade tre friare, den på lasarettet vårdade Lars, Petter och elgskytten Sigfrid, men man visste också att Elsa städse föredragit Lars, fastän denne var fattigare än rivalerne och därför icke gynnad af hennes föräldrar, den enda omständighet hvarpå de båda andra hvar å sin sida bygde sina förhoppningar.

"Hvem talar här om elgskytten?" hördes nu en röst från dörren och en bredaxlad man, till utseendet några år äldre än Petter, steg in, seende sig frimodigt omkring. Det var Sigfrid som nu plötsligt uppträdde.

I hela socknen bar han namnet elgskytten, ty han hade i många år egnat sig åt detta slags jagt. Att han också var känd för att när tillfälle yppades jaga under förbjuden tid, bekymrade honom föga eller intet. I stor skogsbygd är det icke många som respektera jagtlagarne och det skall gå ytterligt långt, innan den ene för lagens väktare angifver den andre. Hvar och en, som förstår att handtera bösan vid jagt, har alltid egna öfverträdelsesynder att hemlighålla, och deraf kommer sig hufvudsakligen att krono- och jagt-betjening i de flesta fall måste förhålla sig passiva.

“Hvem talar här om elgskytten?” upprepade denne, för omslags skull icke låtsande sig se Petter, hvars röst han dock nyss der framme vid dörren igenkânt. “Nå, pojkar, kan jag inte få veta hur det låter?”

Men vakstugspojkarne blott sågo på hvarandra och började en efter annan draga sig åt väggarna. Alla kände att Petter och Sigfrid icke voro att leka med när blodet började svalla, och ingen ville komma i misshugg. Men den flickan, som nyss hört den orättvisa, egentligen mot Elsa riktade tillvitelsen att hafva sprungit efter Lars, han som låg på lasarettet, tog mod till sig och svarade i pojkarnes ställe:

“Åh, det var ingenting annat, än att Petter nyss mumlade något om att Lars skulle ha hållit på att osa ihjäl sig i en kolköja. Och när vi inte kunde förstå hur han visste det, eftersom Lars icke knäppt någe derom, och Petter den natten inte var ute på skytte, så lät han nästan tro att det var *du* som gjort Lars den gemenheten. Det är allt hvad jag vet, och jag gissar att du lätt kan klara dig i den saken.”

Elgskytten trädde några steg närmare och stälde sig midt emot Petter, som nästan darrande för sin starkare motståndare, stod liksom fastnaglad vid golfvet.

“Jaså,” sade Sigfrid, i det han lade armarne i kors, och den ton, hvarmed han talade, var ännu lugn som en domares; “*var* du inte på skogen, du, den natten då Lars mistade både strumpor och skor och därför förfrös fötterna sina i snödrifvan?”

“Nej,” svarade Petter dristigt, men fortfarande utan att tänka sig för, “det var jag inte, men att *du*

var ute och just på samma ställe, det skulle jag kunna aflägga ed på.“

“Men då skulle du ju svära falskt, eftersom du inte sjelf var ute och således icke heller kunde se mig?”

Ett starkt sorl af ovilja, riktadt mot Petter, hördes från alla håll af stugan. Lars var omtyckt af alla, till och med af elgskytten, så rivaler de än voro till den fagra Elsas gunst, och det hade genom berättelsen från den som vid letandet i skogen funnit honom nära nog liflös på snödrifvan väckt mycken uppmärksamhet att den unge tjäderskytten då saknat fotbeklädnad. Men i ifvern att få den halföde ynglingen hem, hade man icke gifvit sig tid att göra några efterforskningar, utan hastigt gjort en bår af unga björkar och på denna lagt den sjuke, invirat hans fötter i granlaf och derefter anträdt återfärden.

Det var för alla nu tydligt, att om också elgskytten den natten då Lars gick ut på tjäderjagt varit i närheten och sett honom, så var det dock Petter som beträffande den timade olyckan stod sig slätast. Hvad Lars' tillstånd för närvarande angick, så hade man väl förut hört, att doktorn sagt sig nödgas “karfva“ (skära), men att Lars därför måste gå på två träben, det hade Petter just först i afton förkunnat.

Man började i tryggheten af den städse oförfärade elgskyttens så lugna, men dock så beslutsamma ingripande hemta allt större mod gent emot Petter, som eljes icke plägade hafva långt till knifven, och slöt en dubbelring omkring de båda jägarne för att desto bättre kunna se och höra.

“Men den granna elgoxen, som stöp midt fram för kolkojan medan Lars låg derinne, jag tycker mig ha *drömt* att det var du som sköt den och derefter gjorde besök hos Lars,” genmälde Petter, som nu fullständigt återvunnit sin en lång stund förlorade kallblodighet. “Och den drömmen står så klart för mig, att jag ännu riktigt ser, hur den, som sköt elgen, gick in i kojan, kastade Lars’ skodon på elden och derefter stängde dörren med en stötta — han ville icke ha vittnen till elgbragderna i olofyndes tid kantänka! Men så drömde jag också, att det var en vacker och rik flicka med i spelet och att elgskytten väl kunde förstå, att den flickan, icke längre skulle ha sina tankar på Lars, när han kom på friarfärd klädd i träben, — ja,” fortfor Petter med isande köld, “en kan drömma bra underligt ibland, men att *den* drömmen är sann, det var *den* saken som jag sade att jag kunde svära på.”

Ett sorl gick åter rundt om i ringen. Alla de närvarande, icke minst Elsa, hade med nästan andlös uppmärksamhet lyssnat till Petters långa, så listigt lagda förklaring, men huru tryggt han än talat om den der drömmen, så var det dock ingen som kunde tro Sigfrid om ett så svart dåd som det antydda. Mer eller mindre vidskepliga voro väl alla, men dock icke så långt att någon trodde det en person, allra minst Petter, kunnat drömma allt det der.

Misstagande sig på betydelsen af sorlet tyckte Petter nu tiden vara inne att lägga armarne i kors liksom elgskytten, till ett tecken att han icke bar någon fruktan för hvad komma skulle. Han trodde sig redan hafva vunnit det moraliska öfvertaget, men

bringades snart till andra tankar i den punkten, när Sigfrid, i siället för att blifva förlägen, vände sig till de omkringstående och yttrade:

“Fins här inne någon, pojke eller jänta, som tror på Petters ord, så må vi följas åt till länsmaannen.“

Nej, det trodde ingen; man sade väl icke sina tankar, men elgskytten trodde sig se det, när han lät sin ännu lugna blick flyttas från den ene till den andre.

Petter kände i luften att hans djerfva spel var förloradt. Elsa skulle han aldrig kunna vinna, det fann han redan när den unga flickan släppte kaffekoppen vid talet om friare på träben. Men elgskytten skulle icke heller få henne, hur stympad Lars än kom hem, och det var ändock en tröst, tyckte han. Att likväl uppgifva spelet *nu*, just nu, och det så att hvar och en skulle märka det, det kunde hans sträfva sinne dock icke förmå sig till. Var han, Petter, misstänkt för skurkstrecket mot Lars, så gälde det att binda elgskytten med samma rep, och härtill egnade sig tilldragelsen med den dödade elgen förträffligt. Kom saken till tings, så kunde Petter tryggt svära på att han hört skottet och sett Sigfrid förfölja högdjuret. Mot honom sjelf fans deremot intet bevis som kunde gälla inför lagen. Fällande af elg under förbjuden tid bestraffas med i värsta fall två hundra kronors böter, en dryg summa för en fattig skytt, men oloflig jagt å tjäder ställer sig i praxis vida billigare. Sjelf hade han icke den ifrågasvarande natten aflossat något skott och skulle således gå lindrigt ifrån äfventyret, hvaremot elgskytten

skulle bli nära nog ruinerad så vida han icke svor sig fri vid tinget.

Hvad Lars' blifvande uppgifter beträffade, så skulle dessa blott öka svårigheterna att finna sanningen och på dessa grunder beslöt sig Petter till ännu ett djerft steg.

Han yttrade därför till svar på elgskyttens hemställan om följeslagare till länsmanen:

“Det tycks ingen annan finnas härinne som vågar följa dig till fogden, men då vill jag bara säga, att jag törs det och *vill* det. Kom, så gå vi med det samma, vägen är lång och klockan är mycket nu. Dansa på ni andra, dansar bäst som dansar sist, tänker jag.“

Sigfrid teg ett ögonblick i anledning af denna nya fräckhet. Men hans ögon började brinna och litet hvar såg på honom att måttet nu var rågad.

Flere af pojkarne skyndade därför fram för att afstyra den föreslagna färden till lagens väktare, men Sigfrid sköt dem åt sidan, och yttrade:

“Ja, Petter, kom låt oss gå! Om det nu också skulle gälla mitt lif, så ges det icke mera någon återvändo.“

“Å, ni skulle just skämmas!“ utropade den oförskräckta Kari, när de båda skyttarne togo sina mössor för att lemna vakstugan. “Att i vredesmod gå och ställa till spektakel, så att hela byn får blygas för det — fy!“

Men icke heller detta inkast hjälpte, antagonisterna voro redan utom dörren innan Kari kommit i halfva meningen.

Spelmanen började åter röra på stråken, men danslusten var flydd hos alla och långt innan ännu morgongryningen inträdt gick hvar och en nedstämd hem till sitt.

Mest nedstämd var dock den fagra Elsa. Att se Lars på träben, han som förut varit den hurtigaste gosse i hela trakten, det tyckte hon skulle bli en svår syn, men *ändå* skulle hon komma att föredraga honom framför hvarje annan, det kände hon så väl i det högt klappande hjertat.

* * *

Hvad som under färden till länsmannen tilldrog sig emellan de båda skyttarne har man aldrig riktigt fått veta. Det snöade starkt då de å ömse sidor ytterst uppretade männen begåfvo sig i väg och dagen derpå voro båda spårlöst försvunna.

Man sökte dem öfverallt, i skog och på bygdmen förgäfves.

I skogen hade snö fallit till betydlig höjd och bredt sitt täcke öfver hvarje spår, och i kyrkbyn, der länsmannen bodde, hade de icke visat sig.

Men då det åter blef vår och snön smälte, hittade man Petters lik alldeles i närheten af den vanliga byvägen. Han hade ett stort kross-sår i pannan, och man gissade att elgskytten tillfogat honom det samt derefter begifvit sig på långflykt till Norge.

Dagen efter den ödesdigra vakstugan kom Lars hem från lasarettet, der han nödgats tillbringa nära

på åtta månader. Men än gick han som förr raskt och hurtigt på egna fötter, fast doktorn nödgats "karfva" icke så obetydligt och frostsåren varit ytterst svår-läkta. Läsaren gissar resten af vår lilla berättelse och vi hafva sålunda blott att tillägga, att det var på sjelfva midsommardagen som Lars och Elsa under lust och fröjd firade sitt bröllop.

Hans, elgskytten.

Vi hade gått vilse i skogen, kamraten och jag, och vi hade ej längre reda på väderstrecken. Det var på senhösten, mörkret föll på, och regnet flöt i strömmar. Att under sådana omständigheter tillbringa en natt i skogen, utan tak öfver hufvudet, utan ringaste möjlighet att uppgöra en eld och utan en matbit i jagtväskan, hör väl ej till det angenämaste, men jägaren är van vid dylika små missöden och de förarga honom därför föga. Det är blott *första* gången man blir utsatt för ett sådant äfventyr, som man börjar med att modigt knorra — och slutar med att känna sig ytterst beklämd till sinnes.

Detta sitt första äfventyr i skogen glömmmer emellertid jägaren aldrig. Tusen andra och vida märkligare följa sedan, men alla dessa har han vida lättare att förgäta.

Att gå vilse i en djup skog är visserligen en, snart sagdt, alldaglig företeelse, men den är dock ganska sällsam till sina yttringar. Den vilsekomne söker att med ledning af trädens qvistar och grenar, som äro rikare mot söder, finna den rätta kosan till hemmet eller närmaste säter, men hur han än går

— som han tycker rätt fram — så kommer han ändå tillbaka till denna samma plats, der hans lokalsinne började svika.

Skämtsamma jägare — och det äro de nästan alla — påstå, att detta utgör bästa beviset på, att jorden är rund. Andra och vidskepligare vända ut och in på kläderna, för att dymedelst göra skogsfruns listiga anläggningar om intet, men ännu aldrig har jag funnit någon jägare, som vågat gifva sitt hedersord på, att denna metod är den bästa. Deremot är det alldeles säkert, att ingenting lättare häfver förtrollningen, än ett par timmars sömn, hvar under det tröttade lokalsinnet bäst återvinner sin spänstighet.

Det händer dock ofta nog, att jägaren kan komma vilse äfven i en skog, som han eljest känner, så att säga, på sina fem fingrar, och detta till och med under gynnsam väderlek och vid full dager. Författaren känner en gammal bepröfvad och fördomsfri jägare, som just under sådana omständigheter nödgades tillbringa icke mindre än tre dygn under bar himmel, innan han äntligen kunde reda lokalen. Det befans då, att han alla dagarna varit helt nära en fäbodvall, hvarifrån gångväg ledde till hemmet, men att han genom en oförklarlig tillskyndelse vändt just der och åter börjat sin rundvandring i skogen, hvilken för hvar dag föreföll honom allt mera obekant.

Samma äfventyr, att fara vilse, händer äfven insjöfiskaren, när höstdimman faller öfver vattnet. Isynnerhet är detta ofta fallet i skogssjöar, med myrmarker omkring. Fiskaren har i qvällningen lagt ut sin långref eller för länge dröjt sig vid metet. I båda fallen beherrsкас han af samma ifver, som i

det längsta håller jägaren kvar i skogen — och han märker icke den förrädiska dimslöja, som så småningom sveper sig omkring honom och hans lilla farkost. Andtligen är den sista kroken utlagd eller den sista laxöringen uppdragen — men när så fiskaren vill söka den gamla, väl kända landningsplatsen, så finner han den icke, han finner icke land alls! Han ror och ror, "rättfram" förstås, men fastän det icke är mer än tio minuters rodd från strand, så finner han ändå icke landfäste. Det förefaller honom slutligen, som om han befann sig på villande haf, och ändå svär hans förstånd och lokalsinne högt till skyarna mot en sådan förutsättning. Han ror således fortfarande — men ror "rundt", alldeles som jägaren går rundt i skogen, när han är på villospår, och han kommer vanligen icke i land förr, än antingen dimman skingrats eller slumpen är honom gynnsam. I senare fallet plägar dock farkosten — så påstår åtminstone hvarje insjöfiskare — taga strand så långt bori från fiskarens hem som möjligt.

Man har påstått, att djurens instinkt är ofelbar, och man har i detta hänseende skyndat att åberopa sig på *flyttfåglarna*, hvilka enligt förmenande aldrig skulle kunna villas. Hvarje uppmärksam iakttagare, skall dock kunna på heder och tro försäkra, att äfven flyttfåglarna kunna komma på villostråt, lika så väl som jägaren och fiskaren. Samma sällsamma lag, den "runda", lyda under dylika omständigheter äfven flyttfåglarna, och man får därför, åtminstone i de norra bygderna, under höstetid ej sällan se flockar af vildgäss och tranor, som under höga skri segla "rundt, rundt", äfven då väder och vind synas vara de gynnsammaste. Sådana flockar kunna ofta flera dagar å

rad vara synliga, med hvarje dag visande ökad oro. Hvarför, om instinkten vore *ofelbar*? De segla ej *så* i luften, då de speja efter föda; de slå då ner till mark eller säcka sig i sjö — de uppehålla sig icke dagar och nätter på samma plats i rymden, beskrifvande allt större och större cirklar.

Huru med grunden till dessa företeelser än må vara, visst är, att när man går vilse i vildt främmande skog eller till och med i en skog, som man tillitsfullt betraktar som en gammal bekant, så går man "rundt". Fråga jägaren, fråga kolargubben, fråga valljantan — alla skola intyga, att så är.

Men förklaringen öfver detta, vi må väl säga fenomenen, detta sällsamma "rundt, rundt"? Ja, den skall vetenskapen lemna.

Min följeslagare var en gammal finngubbe vid namn Matts Gulo, vanligen Finn-Mattis kallad. Gubben hade i yngre dagar gjort sig känd som en väldig smygjägare, men dugde nu till just ingenting, ehuru han alltid släpade sin långa lodbössa med sig. Han brukade vanligen tjenstgöra som lots, när s. k. herrskyttnar kommo upp till finnskogen, men i dag hade gubben haft otur, ty ehuru han försäkrat mig, att han kände till hvartenda träd på så väl bondskogen som allmänningen, hade han dock fört mig vilse. Hvad vi emellertid med någorlunda säkerhet visste, det var, att vi befunno oss på gränsen mellan Gestrikland och Dalarne, ehuru vi förgäfvos sökte råskillnaden ända till dess mörkret öfverraskade oss. På denna del af finnskogen räknar man miltal mellan närmaste grannar, och det var sålunda icke tänkbart att finna husrum öfver natten eller ens ett hjälpligt skydd mot det starkt nedströmmande regnet.

Med det orubbliga lugn, som så framträdande karakteriserar skogsfinnen, hade Gulo slagit sig ner på en kullfallen fura, sorglöst stirrande ut i den svarta natten. Jag hörde honom snart stöka med matväskan, men han lät tydligen maten tysta mun, ty intet ord kom öfver hans läppar. Gulo var alltid ordkarg, utom då han satt vid flaskan, men denna hade vi för länge sedan tömt.

När man råkar ut för svår otur i skogen, upphör vanligtvis hvarje onödigt meddelande sällskapet emellan. Detta beror dock icke derpå, att hvar och en deltagare "försjunkit i tankar", utan kommer snarare deraf, att man tänker ingenting alls. Hvar och en går och smågrälar för sig sjelf, och det kan äfven idioten göra.

Vi voro i början af november månad, och den tillåtna tiden för jagt å elg var sålunda för det året förbi. Sjelfva voro vi icke heller ute för att jaga hvarken elg eller annat vildt, ehuru hvarje van och försigtig skogsgärgare aldrig underlåter att taga bössa och hundar med sig, då han skall ut på långfärd. Mitt mål gälde en viss by i Svärdsjö, och det var dit Matts skulle lotsa mig.

I första morgongryningen och medan regnet ännu med oförminskad häftighet öste ner, började våra hundar, som i broderlig sämja sökt skydd under en gammal slokgran, gifva hals med en häftighet, som manade mig att säga åt gubben:

"Björn?"

"Nej."

"Elg?"

"Inte!"

"Nå, hvad tror du då att det är?"

“Det är nog Hans,” sade ändtligen gubben med sin vanliga flegma, ehuru jag märkte att han “spetsade örönen” och lyssnade med spänd uppmärksamhet.

“Menar du Hans, elgskytten?” frågade jag vidare.

Finn-Mattis inskränkte sig till att blott nicka med hufvudet.

Jag hade i många år hört talas om Hans, elgskytten, som en skräck för både människor och djur deruppe på Åmots finnskog, men sjelf hade jag aldrig lyckats sammanträffa med honom. Det gick om Hans många sällsamma historier, såsom att han skulle vara en furstes son “utifrån”, ehuru han som barnhusbarn kommit från Stockholm till ett bondfolk i Ofvansjö socken, hvarifrån han dock snart rymde, för att slå sig ner i finnskogen, der han länge fört ett fullständigt indianlif, kämpande för uppehållelsen mot alla de svårigheter, en sådan tillvaro nödvändigtvis måste framkalla.

Ingen i denna skogsbygd eller, rättare, vildmark hade sett ett par så underbart blixtrande ögon, som Hans', elgskyttens. De voro svarta som natten, och det berättades, att det “sprakade” ur dem, när han vardt vred, och Hans hade icke lång väg dit. Han var för resten en vacker karl med mörkbrunt hår och en djerft böjd näsa, så nog kunde man se, att han icke var kommen ur bondeslägt. Hvad hans ålder beträffade, så hade man genom prosten fått höra, att han var fjorton år när han rymde upp till finnskogen, och när man så hade säkert för sig, att han vistats i vildmarken i omkring tjugo år, så visste man i det allra närmaste hur gammal han var.

Den omständigheten, att han icke konfirmerats och således icke kunde sägas tillhöra den svenska

kristna kyrkan, bidrog blott att öka skogsfinnarnas på samma gång rädsla och afsky för främlingen. Man hade gjort anmälan hos både prosten och länsmannen, att Hans lefde som en röfvare i skogen, och man hade erbjudit sig att utlemna honom åt vederbörande myndighet, men märkvärdigt nog hade hvarken kyrkans eller den borgerliga lagens handlangare velat lyssna till ett sådant anbud.

Var man äfven på dessa håll rädd för honom eller funnos andra bevekelsegrunder? Ingen visste det, men man antog dock det senare.

Hans, elgskytten, kallade sig sjelf *Alberto*, något hvaråt hela finnskogen vågade skratta, efter som det klingade så främmande och så lunda innebar en orimlighet. Han hade dock vid ett gille hos en af finnarna, dit han objuden infunnit sig, slagit sin knutna hand i bordet och svurit på, att hans egen mor, som en gång besökt honom på barnhuset, kallat honom så. Men Hans var upprymd när han hade det påståendet, och man hörde honom aldrig förnya det samma. Detta moderns besök ville han sedermera aldrig höra talas om, men om man, äfven på spe, frågade honom hur han hette, så svarade han alltid:

“*Alberto*, och förmodligen heter *du* Åsna.“

Hans, elgskytten, hade hvarken vinter eller sommar någon fast bostad. Han flyttade från den ena kolkojan till den andra, allt som det föll sig, men låg för resten ingen till last. Hans lodbössa försåg honom med allt hvad han behöfde, och då “pelshandlaren“ — uppköparen af vilda djurs skinn — på förvintern kom upp till finnskogen, var det få af jagtfinnarna som hade så många och så vackra skinn att sälja, som den unge “elgskytten“. Hvarför

han företrädesvis kallades *elgskytten* berodde icke derpå, att han var väldigare elgjägare än andra i finnskogen, utan kom sig deraf, att han en gång i vredesmod skjutit en sin jagtkamrat för pannan. Den olycklige var soldatson och hette Elg, men ingen kunde bevisa brottet eller ens våga ett försök dertill. *Det* vågade man dock samfäldt, att derefter kalla Hans för *elgskytten*, likväl icke så högt, att han hörde det.

Olycklig den, som hade varit så djerf! Hans visste icke hvad skonsamhet och förlåtelse ville säga. När hans sydländska blod började sjuda häftigare än vanligt, då gälde det lifvet.

Man hviskade äfven om, att Hans en gång i skogen träffat en ung och fager säterjänta, som han friade till. Då flickan med ungdomlig spitskhet hånade den efterhängsne, band han henne till händer och fötter med vidjelänkar och stälde henne derefter på hufvudet i en myrstack. Han gick derpå helt lugnt ifrån sitt offer, hvars höga jemmerrop förgäfves skallade i den dystra skogen. Drifven af passion eller samvetsqual återvände han dock om en stund, men då var flickan liksom genom ett underverk räddad och försvunnen. Från den dagen kom emellertid den vilde ynglingen icke mera inom dörren till den stuga, der flickan hade sitt hem, och ingen vågade han heller fråga huru hon kommit undan den kvalfulla död, han så grymt ämnat henne.

Oaktadt dessa hemska rykten — till hvilka för resten anknöto sig många andra — hade Hans en afgjord tur hos finnskogens döttrar. Den vilde främlingens skönhet och underbart blixtrande ögon, hans ömsom lidelsefulla häftighet och smäktande ömhet gjorde på hvarje tärna ett djupt intryck. Sorg och

vanära följde dock ofta dessa sympatier i spåren, och i mången finnstuga, der förut frid och lycka herrskat, införde den unge jägaren sorg och förtviflan. Men han log blott åt allt detta; han tycktes nästan känna behof af att göra ondt.

Sådan var, i flygtiga drag tecknad, den man, hvilken finngubben trodde att våra hundar vädrat upp derborta vid slokgranen.

“Du känner ju godt Hans, du?” sade jag halft hviskande till den gamle.

“Om jag känner honom?” svarade Matts med ett obeskrifligt uttryck i rösten. “Om jag känner honom!”

Min nyfikenhet var på det högsta spänd, ty jag tyckte mig finna, att gubben nu sysslade med något hemskt, bittert minne, med hvilket elgskytten hade att skaffa.

“Du tänker på Hans, gissar jag; har du något obytt med den mannen?”

“Om jag har! Ja, det har jag visst!” svarade Matts med utesäglig bitterhet.

“Hvad då?”

“En *kula*,” svarade gubben, hemskt och ihåligt, men med sitt vanliga, orubbliga lugn.

“Tyst, gubbe, du talar ju hufvudet af dig!” utbrast jag häpen öfver denna kallblodighet, som icke bådade något godt. “Tänk om Hans nu lyssnade på oss!”

“Ja, hvad skulle det göra? Icke fruktar jag honom, må du tro. En kula är jag skyldig honom och den skall han få, om det ock vore i denna dag . . .”

“Åh, det låter du nog bli,” sade jag, ehuru jag alldeles icke trodde på någon lycklig utgång af detta mitt antagande. Jag kände skogsfinnarnas envis-

het mycket väl och jag visste af gammalt, att de icke prata i vädret, när det gäller att hämnas en oförrätt. Isynnerhet är detta händelsen när hotet gäller *lifvet*; de fästa då ej minsta afseende vid, om en eller flera åhöra hotelserna och kunna uppträda som vittnen. De veta sitt öde och rygga icke för någon som helst föreställning.

Det skall dock gå långt, innan skogsfinnen, som i allmänhet är fridsam och rätträdig, besluter sig för att bli mördare. Hans ömmaste känslor skola innan dess hafva blifvit dödligt sårade, hans näst Gud heligaste, familjen, har då blifvit så djupt kränkt, att någon tanke på försoning och förlåtelse icke mera kan komma i fråga.

Och när så inträffat, *hastar* likväl icke finnen till sin hämnd. Han kan i många år leka med sitt utsedda offer, liksom katten med råttan. Han tyckes känna en vällust uti, att dag för dag uppskjuta sitt blodiga värf, så länge han nämligen är säker på, att när som helst kunna träffa sitt byte.

Hundarna hade hastat ett stycke bort i skogen, der de började ett ursinnigt ståndskall. Vi hörde en grof, skarp röst huta åt dem, under mummel om "fiskalsnokar".

Jag såg menande på gubben.

"Ja," sade han helt lakoniskt.

"Hans, menar jag."

"Ja."

Om en stund hörde vi prassel i buskarna och derpå tunga steg i den sumpiga marken. Efter några ögonblick stod Hans, elgskytten, framför oss.

Ehuru det ännu icke hunnit blifva fullkomligt ljusst, kunde jag dock skönja hans figur och anlets-

drag. Han var högväxt och starkt bygd, bar, tvärt emot finnarnas bruk, helskäg, och hans ansigte vittnade tydligen om en annan börd än bondens, om han än icke kunde kallas för ett fullkomligt mönster af manlig skönhet.

Han kastade en lång, forskande blick på mig och derefter en kall och liknöjd på gubben. Han tog bössan från axeln och stödde sig på den, under det han yttrade:

“Jag trodde inte, att någon skulle våga sig ut i ett sådant vargaväder, mer än jag.“

“Jag gissar ni gått vilse,“ fortsatte han derpå, då gubben icke gjorde någon min af att svara.

“Ja,“ genmälde jag, “vet du ungefärligen hvar vi nu befinna oss?“

“Jag gissar att vi äro inne på Svärdsjöskogen. Det är för resten inte godt att veta, hvar en befinner sig i ett sådant väder.“

“Har du också gått vilse?“

“Ja, har jag.“

“Efter elg då?“ sporde jag obetänksamt, helt och hållet glömsk af hvad jag hört om mordet på den unge soldatsonen.

Det sköt en förfärlig blixtnad ur den vilde jägarens korpsvarta öga. Han var i detta ögonblick förskräcklig att skåda. Han hade tydligen tagit min fråga som en försåtlig anspelning, icke på den nu otillåtna tiden för elgjagt, utan på den nyss nämnda, ehuru ännu obevisade händelsen.

Han svarade emellertid icke, men jag tyckte mig märka, att bössan darrade i hans hand.

“Det är godt om elg i höst,“ fortsatte jag, för att betaga honom den tydliga tanken på, att jag menat något illa och försåtligt.

“Ja,” svarade han ändtligen, “det är blott skada, att man icke skall få skjuta allt, hvad man finner i skogen — till exempel spårhundar och dylikt.”

“Spar på sådana ord, Hans, de kunde bekomma dig illa,” genmälte jag, i högsta grad uppbragt öfver den elakhet och det djerfva hån, som lågo i den vilde mannens ord.

Han höjde blott föraktfullt på axlarna, under det ett leende af ren oförskömmhet spelade på hans läppar.

“Får man inte skjuta allt, hvad man ser i skogen?” yttrade gubben Matts, som nu först blandade sig i samtalet, “till exempel den, som betar sig värre än vilda rofdjur? Jo, visst får man det!”

De båda jägarna, den gamle, skröplige Matts och den unge, kraftfulle elgskytten, vexlade en sällsam blick, omöjlig att beskrifva. Det låg någonting af afgrund i dessa ögonkast.

Hans svarade emellertid icke, utan kastade bössan öfver axeln och gick sin väg, utan ett enda afskedsord.

“Den der mannen skulle jag icke en gång till vilja möta i skogen,” anmärkte jag, sedan elgskytten kommit ur hörhåll.

“Åh,” svarade gubben lugnt, “för mig åtminstone är han icke längre farlig — och inom kort skall han icke heller vara det för någon annan.”

“Du ämnar således göra dig skyldig till ett mord?”

“Visst ämnar jag det.”

“Men *lagen*, gubbe, vet du hur han bestraffar sådant?”

“Ja, bevars, halshuggning, ifall dom inte nu gjort om'en.”

“Men din familj då?”

“Jag har ingen.”

“Står du alldeles ensam i världen — inga anhöriga, inga släktingar!”

“Nej.”

“Stackars gubbe, du är då olyckligare än jag trodde!”

Matts log.

“Jag blir snart lyckligare än någonsin,” anmärkte han fridsamt.

“Men hvad är det då, som du har så svårt obytt med Hans?” sporde jag med nervös otålighet; “hvad för något, efter det icke kan försonas med annat än brott och blod?”

“Vill du höra en saga ur skogen?” genmälte gubben med darrande röst.

“Ja,” svarade jag, på samma gång upprörd och tankspridd.

“Det var en gång en fattig, men lycklig skogsfinne,” började Matts Gulo, ännu skälfvande på rösten, “som bodde här i trakten med hustru sin och sitt enda barn, en liten flicka, fager som en vårblomma och mild som en vestanfläkt. Föräldrarne sträfvade med jagt och fiske och drogo sig fram utan egentlig nöd, och under den tiden växte den lilla flickan upp, blef stor och stark och skön och värmande som solen. Hon var sina föräldrars stolthet och glädje, och man prisade henne öfverallt i finnskogen.

“Många friare fick den flickan, så fattig hon än var, men hennes håg låg ännu icke åt kärlek. Der kommo till och med herremän upp och friade, men hon hade endast nej för alla.

“Några år före denna tid kom hit upp till finn-skogen en ung rymmare, en utbörding, en, som man sade var af förnäm slägt, eftersom man icke hade sett hans like i ståtligt utseende eller hört en halare tunga. Gud vet, hvad den pojken i förstone lefde af, men han lärde sig snart skjuta och låg vederligen ingen till last. Flickorna blefvo galna i honom, men han höll sig icke trofast till någon, utan for som frost och fjäril från blomma till blomma. Ingen har förut hvarken på detta eller annat sätt spridt så mycken sorg och bedröfvelse öfver finn-skogen, som den utbördingen — förbannad vare han!

“Nå, så kom han ock en vacker dag till den fattiga stuga, jag nyss talat om, och fick der se flickan. Han började genast brinna, som en häftig skogseld, men någon framgång vann han lyckligtvis icke, huru han än ömsom rasade som ett vilddjur och ömsom tiggde som en hund. Så förgick en tid, och då jag en sommardag var ute på skogen för att vittja giller, fick jag höra höga, gälla skri, sådana endast en qvinna kan upphäfva, när hon råkat i nöd och ångest. Jag skyndade till stället och fann till min fasa en ung flicka från trakten, afklädd sina trasor samt bunden till händer och fötter, nedmyllad i en stor myrstack . . .“

Den gamle uppsköt mösskärmen och for med handen öfver pannan, liksom hade ångestsvetten der perlat fram vid detta hemska minne.

Jag begagnade mig af denna dystra paus och yttrade:

“*Din* dotter?”

“Ja!”

Jag hade redan anat det, vid minnet af hvad jag redan förut hade hört om elgskyttens bedrifter, de talande blickar, de båda skyttarna nyss vexlat, samt de blodiga hotelser, gubben upprepade gånger fällt mot Hans.

“Och sedan?” sporde jag, lika upprörd som den gamle, så hårdt pröfvade finnen.

Matts hade emellertid fallit i så sorgsna betraktelser, att jag måste upprepa min fråga.

“Och sedan? — Jo, det var sant, jag glömde ju det! Sedan så fick jag bära flickan halfdöd hem, och så fick hon länge ligga sjuk. Myrorna hade inträngt genom mun och näsa, och ögonen voro så godt som alldeles förlorade, fastän nöden pågått blott en kort stund. Slutligen vardt hon frisk igen, men då kom en än värre olycka — förståndet var borta, och hon trodde sig som oftast ligga bunden i en myrstack. En dag sprang hon i sin yrsel upp på den högsta hällen och kastade sig tvärt i vattnet...”

“Och drunknade?”

“Ja.”

Åter for gubben med handen öfver pannan. Derpå återtog han sin hemska berättelse:

“Jag draggade efter flickan och fann henne. Jag gjorde kista så godt jag kunde, och mor svepte den stackarn med de bästa trasor vi hade. Och så buro vi kistan fram till kyrkan, på det hon skulle komma i vigd jord — Gud, hvilket öde!”

Matts gjorde åter en lång paus, hvarunder tunga suckar arbetade sig fram ur hans beklämda bröst.

“Och sedan?”

“Sedan var det för alltid slut med lyekan. Gumman min trånade af dag för dag, men jag ville

icke straffa den uslingen så länge hon lefde. Nu hvilar äfven hon i vigd mull, och nu är tiden inne ...“

“Nej, gubbe, icke så! Betänk ...“

“Hå, jag har nog betänkt allt. Gå till läns-
mannen och ange mig, om du så vill; jag slipper då
göra det sjelf.“

Jag svarade icke den gamle, men var naturligt-
vis fast besluten att göra allt, hvad på mig ankom,
för att förhindra en så gräslig gerning, som den Matts
hade föresatt sig.

Regnet hade nu upphört, molnen började skingra
sig i soluppgången och snart var finnskogen förvand-
lad från en svart och tröstlös öken till en i guld
och silfver skimrande trädgård. Hungern och ifvern
att äntligen nå vårt mål jagade oss med feberaktig
fart framåt, och det dröjde lyckligtvis ej heller länge,
förr än gubben Matts hade återfunnit den tappade
ledtråden. Vi funno då, att vi hela den föregående
dagen “gått rundt“ och flera gånger varit så godt
som alldeles inne i rågången, vår bästa vägvisare i
stort, fastän vi icke förmått reda lokalen.

Gubben Matts lemnade jag i Svärdsjö, eftersom
jag hade beslutat att fara en annan väg hem till mitt
land igen. Men innan vi skildes, ansåg jag det för
min pligt, att ännu en gång förhålla den gamle
hans farliga anslag och söka stämma honom till mil-
dare känslor mot elgskytten.

“Ja, herrarna äro sig alltid lika,“ svarade då
Matts med både hån och bitterhet i rösten. “Om
någon förolämpar *dem*, bara med ett enda *ord*, ve då
den förmätne! Men om en usling så att säga ta'r
lifvet af en hel familj, som ingenting ondt gjort och
ingenting högre eftersträfvat, än att få lefva i frid

och ro, upp i all sin fattigdom — då börja de predika om skonsamhet och om lagens rättvisa straff. Jag ser grannt, du är ej det minsta bättre, du, än de andra, — farväl!“

Gubben slängde i halft vredesmod mössan på hufvudet, grep efter sin gamla lodbössa och beredde sig att gå.

“Icke så, vän Gulo!“ utropade jag i half förviflan; “icke skola vi skiljas som ovänner...“

“Gör som du vill, du,“ svarade gubben, fortfarande högst upprörd. “Inte är jag *din* ovän, jag har ju bara sagt det, att när det gäller den arme skogsfinnens rätt, då vilja herrarna helst hålla sig på afstånd. Hvarför sköt jag icke det vilddjuret, den hedningen, när han stod framför oss der borta i skogen? Då hade ju du fått vittna, ha, ha!“

Jag fann nu klart, att hvarje ytterligare vänligt råd, hvarje vänlig förmaning skulle varit bortkastad möda. Jag räckte därför den gamle finnen handen till ett tyst afsked.

Mitt första göra, sedan jag uträttat mitt hufvud-
ärende, var att uppsöka länsmanen. Sedan jag i
möjligaste korthet för honom relaterat, hvad jag visste
om Hans, elgskyttan, och helt öppet delgifvit honom,
hvad gubben Gulo hade i sinnet mot den förstnämnde,
beslöt han sig för, att på ort och ställe, anställa en
undersökning. På hemställan derom, förklarade jag
mig villig att göra länsmanen sällskap, och i god
tid dagen derpå begåfvo vi oss af, åtföljda af en
fjerdingsman och en timmerhuggare, den senare med-
tagen hufvudsakligen som lots.

Om det de föregående dagarna varit ett ytterst svårt väder för skogsgångaren, så var förhållandet nu helt och hållet omvänt. Frisk vind hade under natten spelat genom skogen, och fåglarna hade åter hunnit "torka upp", som det heter på jägarspråket. De gäfvos också ljudeligen sin glädje tillkänna genom att qväda, hvar efter sin näbb. Lafs-krikan — denna de djupa skogarnas lifligaste, om ock ej ärligaste fågel — tittade här och der fram, nyfiken såsom alltid och puts-lustig såsom ingen annan af storskogens bevingade invånare. Spilkråkan "förde väsen", och från berg-hällarna hörde man här och der orrens lifligt oroliga "krokuga karl'n", då hundarna tvingade honom att söka topp i närmaste fur. En och annan "svartpelle" — gammal tjäder — hördes äfven med dånande vingslag lyfta sig, der hundarna ströko fram vid myrkanten, obehagligt och oförmodadt öfverraskande enstöringen, der han i god ro och utan aning om fara intog sin frukostmiddag af frusna tranbär och en och annan kvarlefva af de under sommaren så rika och praktfulla hjortronstånden. Ekorren korsade som vanligt gångstigen, spående derigenom olycka, möjligen i brist på annan och bättre sysselsättning. Kungsfågeln — den minsta af alla våra stannfåglar — hade slagit sig i slanger med mesar och träd-krypare och förde med dessa sina tillfälliga kamrater ett muntert vagabondlif i finnskogens stora fågelbur. Under roten af en kullblåst fura hade en beskedlig hare tagit skydd, men slank in bland ungs-kogen, utan aning om, att han der hvar stund som helst kunde råka i oangenämt möte med de skoningslösa stöfvare, som utgjorde vårt följe. Högst upp i toppen på en väldig, torr fura satt en örn, spanande

efter en stärkande och läcker middag, under det att hjerpen, som tydligen sett honom, skyndade att gömma sig i snåret, föredragande att få behålla lifvet, framför att i sin fiendes närhet söka skaffa sig sjelf något till lifs.

En sådan höstdag i skogen är full af njutning och behag för hvar och en, som har det minsta sinne för naturens skönheter, men der vi nu ströko fram mellan berg och vindfällen, egnade vi blott föga uppmärksamhet åt den majestätiska och på samma gång lifliga höstlighet, som på alla sidor omgaf oss och som under andra omständigheter skulle väckt och vunnit vår varmaste sympati. Men nu voro vi alla, åtminstone länsmannen och jag, så upptagna af konflikten mellan Hans och Gulo, att vi ej en enda gång lade bössan åt ögat, äfven då lockande tillfällen dertill erbjödo sig.

Det var redan mörka qvällningen, då vi anlände till den gamle finnens stuga. Jag hade aldrig förut varit der, utan hade sammanträffat med Matts i ett annat finntorp. Det var därför med en blandning af nyfikenhet och oro jag jemte sällskapet trädde in i den torftiga stugan, hvars dörr stod på glänt och gaf anledning till det antagande, att Matts skulle vara hemma.

Men stugan var tom, och ingenting derinne vittnade om, att gubben varit hemma på hela dagen. I spiseln glimmade ingen glöd och askhögen var fullkomligt kall. Bössan, som hvarje finne har hängande öfver stolpsängen, var borta, hvadan det ej var att antaga, det gubben gått bort på blott ett ryck. Allt manade tvärtom till den öfvertygelse, att Matts ej varit hemma sedan han skildes från mig i Svärdsjö.

Hvar elgskytten nu uppehöll sig, det vill säga, hade sitt kolköjhem, visste ingen af oss. Han kunde bo långt bort, men också helt nära. Vi beslöto därför, att öfver natten stanna kvar i gubbens stuga, för att i första dagningen fortsätta våra spaningar. Timmerhuggaren upplyste oss om, att bortåt en mil från den plats, der vi nu befunno oss, fanns ett annat finntorp — hvars krångliga namn jag nu förglömt — och vi öfverenskommo därför, att först styra kosan dit, för att om möjligt vinna några upplysningar.

Det fanns godt om torr ved i stugan, och snart flammade en värmande brasa på den bastanta gråstensspisel. Vi hade god matsäck och god matlust, och ingen behöfde frukta att gå kamratens rätt för nära — en välsignad sak under en skogsvandring, der provianten ofta nog blir så knapp, att man, liksom på somliga kalas, måste "krusa" för hvarandra, innan någon vågar börja anfallet på det lilla som finnes.

Vi gingo derefter till "sängs", men fastän den matta spiselelden med sina fantastiska kolbildningar manade till ömsesidigt utbyte af mystiska historier från både skog och kyrkogård, var det ingen af oss, som denna afton kände sig hågad att meddela, hvad han i detta afseende hade sett eller trott sig se. Vi andra hade försigtigtvis lagt oss på golvet, men den med finntorpens många hemligheter obekante fjerdingmannen hade trott sig utvälja den bästa delen, när han framför det ohyflade golfvets kantigheter hade föredragit den mjuka björnmossan i gubben Gulos säng. Det dröjde dock ej lång stund, förr än denna rättvisans handtlangare med ett vildt språng och med en icke mindre vild ed på läpparna hoppade ner på golvet, alldeles som om han trott sig stungen af en

huggorm. Samtidigt hördes ett märkvärdigt knäpande mot sängväggen, alldeles som då regnet piskar rutan, hvilket föranledde både mig och timmerhuggaren att, trots den halfslummer, hvori vi redan kommit, utbrista i ett hjertligt skratt.

“Jag tror, att den onde med allt sitt anhang har sitt hem och sin härd i den der sängen,” utbrast fjerdingssmannen, på samma gång förnärad och generad.

“Dräp dem då, alldeles som man gör med *loppor*,” tillrådde timmerhuggaren.

Den manhaftige rättstjenaren svarade ingenting på denna spefulla upplysning, utan lade sig makligt framför spiseln, hvarifrån jag en god stund hörde honom vändas och vända sig på alla sidor. Slutligen hade de sista kolen på stenhällen falnat ner, och allt blef tyst i den torftiga finnstugan.

Det kunde vara så der midnattstid, då vi plötsligt väcktes af hundarnas skarpa morrande. Vi lyssnade alla och tyckte oss snart förnimma ett klagande stönande utanför stugudörren, den vi stängt medelst tillskjutande af trärigeln. Timmerhuggaren var den förste, som kom på benen och rusade ut, med bössan i handen. Vi följde honom efterhand.

Derute var det beckande mörkt, men den omgifvande skogen var, sällsynt för att vara i november, så stilla och lugn, att icke en susning smög sig fram genom trädens kronor. Vi kunde således lätt leta oss dit, hvarifrån stönet kom, och snart funno vi der en man, som låg utsträckt på marken, krampaktigt hållande en lång lodbössa i handen. Han framrosslade då och då orediga ord, men rösten kunde vi icke igenkänna.

Han inbars skyndsamt i stugan, der vi genast uppgjorde eld.

Det var en hemsk syn, som nu tedde sig för våra ögon. Framför oss på golfvet låg utsträckt och till utseendet liflös gubben Gulo!

Hans venstra axel var krossad af en kula, tydligen från ett lod, men för öfrigt var han icke skadad. Att emellertid såret icke kunnat tillkomma genom vådaskott från hans egen bössa, derom öfvertygade vi oss lätt. Här förelåg sålunda ett brott. Att brottslingen icke kunde vara någon annan än Hans, elgskytten, det togo vi alla för alldeles afgjort.

Vår första omsorg blef nu att bereda gubben en någorlunda mjuk bädd. Af våra egna rockar och annat lämpligt, som i hast kunde öfverkommas, fingo vi snart en sådan i ordning. Hundarna kommo fram och slickade varsamt bort blodet från den gamles krossade axel — de tycktes lika så väl som vi förstå, att snar hjälp här var dubbel hjälp.

Gubben hade nu munnen hårdt slutet, och vi måste med våld öppna den för att kunna ihålla honom en god dosis af de starkvaror, vi medfört. Han tycktes derefter falla i lugn slummer, men plötsligen gjorde han ett försök att resa sig. Han skar tänderna i häftig vrede och famlade med högra handen efter lodbössan.

“Pang, ja, och så låg han der, den hedningen, den förföraren,” numlade gubben i feberyrsel, “men så steg han upp igen, den djefvulen, och sköt bakskott på gubben! Men vänta du, din afgrundsorm, tills jag hinner ladda en gång till...”

“Han damp i mark som en slaghök, den bofven, det var rätt åt honom, ingenting annat än rätt,” fortfor gubben om en stund — “men så steg han upp på knä och hann skjuta mig förderfvad. Ha, ha, ligg

på knä du och tigg om nåd, din usling, tills jag kommer och ger dig den sista kulan...“

Det dröjde tills fram på dagen, innan han fick sans.

“Jag ville dö hemma,“ sade han då med matt röst, “och därför släpade jag mig i blod och elände fram till min sköflade härd — ja väl, jag känner igen er allesammans.“

“Tror du, att Hans är död?“ frågade länsmannen, rörd han, så väl som vi andra. “Hvar var det, som du träffade honom?“

“Han satt utanför kolkojan vid Mörtsjövattnet, när jag återvände från lotsningen af den der,“ — gubben vände sina halfslutna ögon mot mig — “och så gick jag fram till honom och frågade, om han ville ställa sig till svars för min dotter. Då skrattade han, alldeles som ufven skrattar i höstnatten...“

“Jag lade åt ögat, men fastän han såg döden för ögonen, skrattade han ändå. Jag sigtade åt hjertat, och så small det...“

“Han damp ner från kubben, der han satt, men snart reste han sig upp på knä, grep bössan sin och sköt tillbaka...“

“Mins gubben något mera?“ frågade länsmannen, då Matts icke gjorde någon min af att fortsätta sin hemska skildring af den blodiga tilldragelsen.

“Nej, det blir svart för ögonen nu igen. Sigri, gumman min, Guli, dotter min! Jag kommer så fort jag hinner...“

Gubben föll åter i vanmakt. Snart instälde sig också de skrällande rosslingar, som äro den bleka dödens sista förutskickade. Om några ögonblick var han gången till sina fäder och käraste, den ärlige, men oförsonlige gamle skogsfinnen.

Provincialläkaren, som skyndsammast obducerade den döde, konstaterade sedermera, att Matts Gulo dött mindre af Hans', elgskyttens, bössa, än af förblödning under arbetet att sträfva mot hemmet. Alderdomssvaghhet hade väl också gjort sitt till, ty vid efterseende i kyrkboken fann man, att Gulo vid sin död var åttiotre år gammal.

Det var först dagen efter den sorgliga scen, vi nyss bevittnat, som vi uppnådde Mörtsjövattnet, der den blodiga striden egt rum emellan gubben Matts och Hans, elgskytten. Vi funno snart den unge jägaren liggande död, alldeles intill väggen af den usla bostaden. Gubben Matts kula befans hafva — ehuru rätt riktad mot hjertat — studsat emot en amulett af koppar, som den afidne bar hängande vid ett svart snöre, och derefter tagit en sned riktning, dock med gifven dödlig följd. Vår öfverraskning vid åsynen af amuletten ökades ännu mer, då vi funno, att elgskytten i sin hårdt sammanpressade högra hand bar en medaljong i guldfattning, hvarpå var måladt porträtt af en ung, skön qvinna med sydländska drag. Nedanföer stod i fin gravyr:

Alberto,

Sancta Maria Sit Tibi Mater.

Utan tvifvel låg i denna dyrbarhet minnet af en älskande moder, som sett sig nödsakad att lemna sitt barn åt sitt eget öde — från barnhuset till döden för hämdens kula!

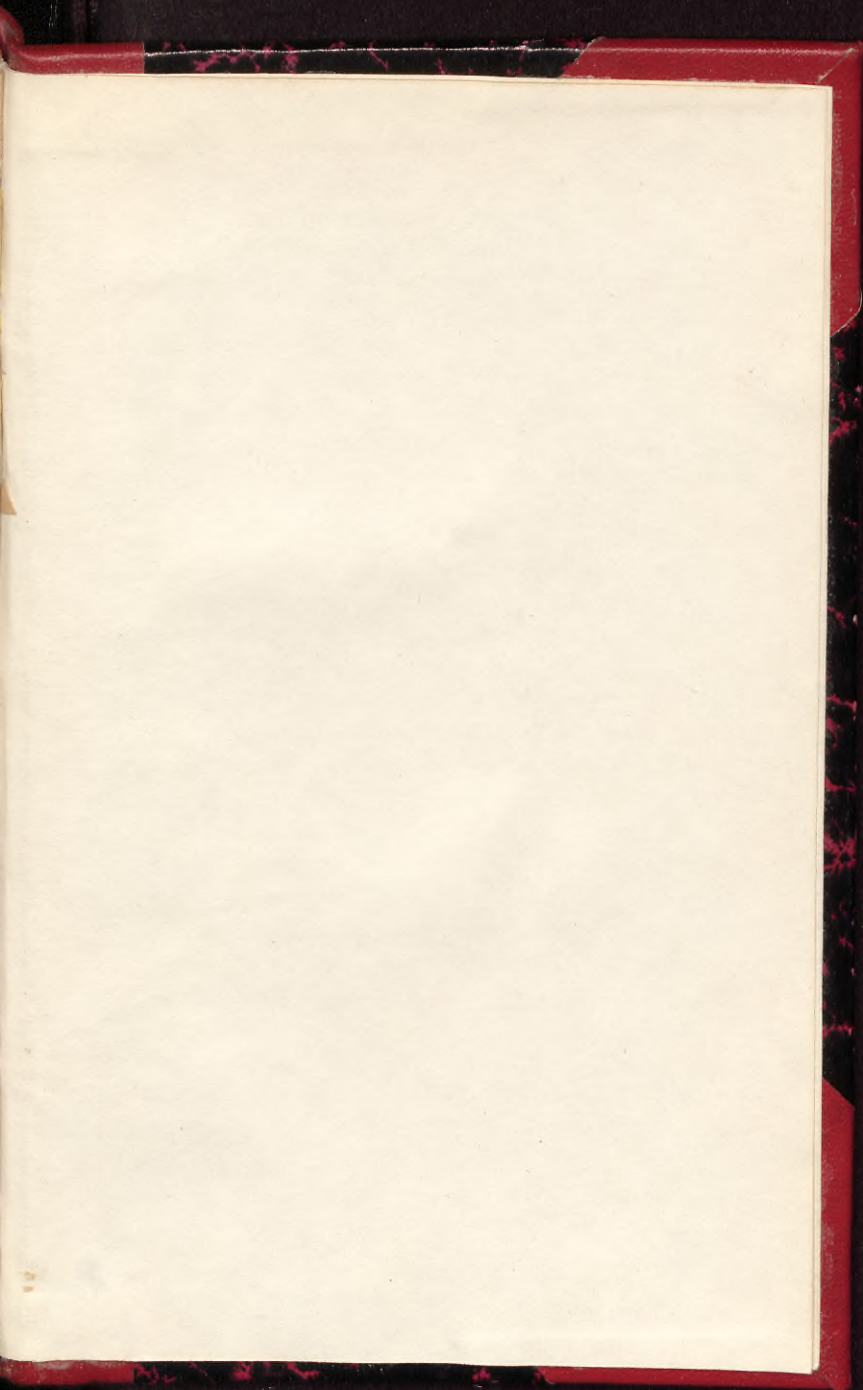
Innehåll.

1. Tre skott	5.
2. Ett säterbesök	109.
3. I skogsbygd	116.
4. Hans, elgskytten	136.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET

2005 -06- 2 1

UMEÅ

860:-

54
5664.

Denna bok är
bunden av
Margareta o Olof Svensson
År 19*84*

